

קול לעלוב: 02-374-30-10
בחו"ל: 1718-506-9119

חג השבועות ופרשת נשא תשפ"ג / גליון 583

שיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בכנס התחזקות והתעוררות
בבית מדרשו בבני ברק
ג' סיון תשפ"ג [311]
9 שיעורים על דוד המלך מפי הגה"ח
ר' נח גולדברג שליט"א משב"ק [4371]

אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

מדור הניגונים [7] הגה"צ רבי מנחם מענדיל אלימלך גאלד שליט"א חדב"נ כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ואב"ד לובלין - שיעור בפרשת השבוע [1] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינלד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436] שיעור בדף היומי הרה"ג ר' חיים שמרלר שליט"א [1]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיחת קודש

הכנה לחג השבועות

השבוע יום שלישי ג' סיון בכנס התחזקות והתעוררות

לע"נ הרה"ח ר' שרגא פייבל דנציגער ז"ל שזכה לשמש בקודש את כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

בבית מדרשו 'תפילה לפשה' בבני ברק

ומזככים עצמם לקבלת התורה, אזי אומר הקב"ה שאין זה כבודה של תורה שיגיעו עם כל ה'חבילין דמעיקין' למעמד זה, ובכך מביאים וממשיכים ישועות בעז"ה בכל העניינים.

טעם קריאת מגילת רות בשבועות

והנה כתב הרמ"א (א"ח סימן ת"צ) דנוהגים לומר מגילת רות בשבועות ע"כ, והרבה טעמים נאמרו בטעם הדבר, ובמדרש 'לקח טוב' וכן בספר 'הרוקח' מבואר הטעם לפי שמגילת רות היא כולה חסד, חסד שעשתה רות עם נעמי וחסד שעשה בעוז עם רות, והתורה כולה חסד בתחלתה ובאמצעיתה ובסופה, על כן קוראים ביום מתן תורה מגילת רות.

ו'הרוקח' מוסיף עוד דהנה בפרשת אמור בפרשת המועדים, בפסוקי חג השבועות כתיב 'ובקוצרכם את קציר ארצכם לעני ולגר תעזוב אותם', חזינן מכאן שחג מתן תורה קשור לעניין גמילות חסדים, ולכן קורין בעצרת מגילת רות, וכן מביא ב'הגהות' לספר המנהגים להרי"א טירנא.

והעניין הוא כי גמילות חסדים, לסייע ולעזור ליהודי אחר הוא תנאי קודם למעשה לקבלת התורה, תורה בלי גמילות חסדים אינה תורה, ועל כן ביום זה דייקא ראו להשמיענו כמה גדול שכרם של גומלי חסדים, וכדאיתא במדרש (רות רבה) אמר רב זעירא, מגילה זו אין בה אלא טומאה ולא טהרה ולא איסור והיתר, ולמה נכתבה ללמדך כמה מתן שכר טוב לגומלי חסדים ע"כ.

ההשפעות הטובות שהיו אז, וכן הוא בכל יום טוב ומועד, ובחג השבועות מצינו עניין זה ביותר משאר הימים טובים, כמו שכתב ה'חתם סופר' (ב'תורת משה' לשבועות ד"ה בהקרייבם מנחה חדשה) וז"ל:

"הנה פסח זכר ליציאת מצרים היא זכרון למה שעבר, וכן סוכות למען ידעו דורותיכם, מה שכבר היה. אבל מתן תורה הוא יום מתן תורה בעצמו איננו זכר למה שהיה, כי היא כלה חדשה כשעה ראשונה, והיום מקבלה מנותן התורה ית"ש, כמו שאמרו חז"ל: אשר אנכי מצווך היום, שיהיו בעיניך כאלו היום נצטוו ונתנה התורה", עכ"ל.

ומבואר מדברי החת"ס דחג השבועות נשתנה במהותו משאר הרגלים, שאינו 'זכר למתן תורה' שהיה בשעתו בהר סיני כמו שפסח וסוכות הם 'זכר ליציאת מצרים', אלא שבועות הוא יו"ט חדש בכל שנה ושנה, 'סאיז א נייער יום טוב יעדן יאהר, א נייע ממשות פון א קבלת התורה'.

וכיון שבכל שנה נעשית מחדש נתינת התורה, אזי מתחדשים גם ההשפעות הטובות שהיו אז, ואם ניגשים עם הכנה נכונה לקבל את התורה ולומר 'נעשה ונשמע', אזי לכאורה זוכים גם לכל ההשפעות הטובות שהיו יחד עם המתן תורה, לבריאות הגוף בשלימות, שלא יהיו בעלי מומין, וכן ליישוב הדעת וצילותא, שהמוח לא יהיה שומם וטרוד בדאגות חלילה, כי אין זה כבודה של תורה.

וזאת היא סגולתן של הימים האלו, ימי חודש סיון, כאשר יהודים עושים הכנה טובה

איתא במדרש (רבה, במדבר) בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו כל רובן בעלי מומין, למה מפני שהיו יגיעים בטיט ובלבנים ועולים לראש הבנין, ומי שהוא בונה על ידי שהיו עולין לראשי הדימוסין או האבן נופלת וקוטעת ידו או הקורה או הטיט נכנס בעיניו והוא נסמא, והיו בעלי מומין.

כיון שבאו למדבר סיני אמר האלוקים כך הוא כבודה של תורה שאתן אותה לדור בעלי מומין, ואם אמתין עד שיעמדו אחרים הרי אני משהא במתן תורה, מה עשה האלוקים אמר למלאכים שירדו אצל ישראל וירפאו אותן, ע"כ.

ובשיר השירים רבה (ד, טו) איתא עוד, תני רבי שמעון בן יוחאי בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני ואמרו 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע' אותה שעה לא היה בהם לא זבין ולא מצורעין ולא חגרין ולא סומין לא אלמין ולא חרשין לא שוטין ולא שממין (היינו שדעתם שומם ומבולבל ואינה מיושבת) לא טפשיין ולא חלוקי לב, על אותה שעה נאמר כולך יפה רעייתי, ע"כ.

העולה מדברי המדרש שיהודי המקבל את התורה הקדושה, בדין הוא שיקבלה מתוך שלימות הגוף והנפש, בבריאות שלימה בכל אבריו וחושיו, מתוך יישוב הדעת ומנוחת הנפש, שלא יחסר לו מאומה, כי אין זה כבוד התורה שיקבלו אותה בעלי מומין רח"ל או אנשים טרודים ודאוגים.

והנה איתא בספרים בשם כתבי האר"י שבכל שנה ושנה בהגיע הזמן שיצאו בני ישראל ממצרים מתעוררים ויורדים לעולם אותם

והדברים מעוררים כל לב, כל מגילת רות לא נכתבה בגלל טעם אחר, כי אם למטרה אחת ויחידה, כדי ללמדנו עד היכן מגיע שכרן של גומלי חסדים, להודיע לדורות מה היה עם רות שעשתה גמילות חסד עם בועז, שיצא ממנה דוד המלך ע"ה ומשיח צדקנו בשכר זה.

והגם שיש במגילה זו עוד הרבה עניינים, עניין מסירות נפש וגירות ועוד, אך לא זאת המטרה שבמגילה זו, אלא ללמדך, כדי שיהודי יקרא מגילה זו וילמד מזה איך הקב"ה משלם שכר טוב לגומלי חסדים, זה עניינה של מגילת רות.

שכר גומלי חסדים בעולם הזה

ואמרתי בדרך אפשר דהנה אחד מי"ג עיקרי

בן בנו של בן בנה שנאמר וישם כסא לאם המלך וא"ר אלעזר לאימה של מלכות, הרי שזכתה לאריכות ימים ולנחת גדולה בעולם הזה, וזהו היסוד הגדול הנלמד ממגילת רות, שיהודי הזוכה לגמול חסדים משלם לו ה' שכרו גם בהאי עלמא.

נמצאים אנו בימים של הכנה לקבלת התורה, ודברינו כבר אמורים כי כאשר נקבל בעז"ה את התורה כראוי ונקיים מה שעלינו לעשות ולהתכונן, אזי יעזור ה' וישפיע עלינו את כל ההשפעות הטובות והישועות שכן זהו כבודה של תורה.

והרי התכנסנו כאן לצורך עניין של גמילות חסדים, והרי זה דבר בעיתו לפני האי יום טוב, חג השבועות, שהזמן גרמא ומסוגל לעסוק בגמילות חסדים ובזכות זו נזכה לכל ההשפעות טובות של היום טוב בעז"ה.

האמונה הוא "שהקדוש ברוך גומל טוב לשומרי מצוותיו", ואם כן לכאורה מהו הרבותא שלמדנו ממגילת רות שהקב"ה משלם שכר טוב לגומלי חסדים, והרי כל עושי רצונו מקבלים שכר.

ואולי י"ל דהנה איתא בגמרא (שבת ק"ג, ב) על מה שנאמר על רות 'ותשבוע ותאכל ותותר' - ותאכל בעולם הזה ותשבוע לימות המשיח ותותר לעתיד לבוא, ומעתה יתכן שמה שאומרים אנו ב'אני מאמין' קאי על השכר שיגמול עמנו השי"ת לעתיד לבוא, אבל ממגילת רות למדנו ששכר גומלי חסדים הוא גם בעולם הזה.

וכמו שמצינו שרות זכתה לראות דורות של מלכים שיצאו מחלציה, את דוד המלך ושלמה בנו, כדאיתא בגמ' (ב"ב צ"א, ב) 'ישבו שם - זו רות המואביה שראתה במלכות שלמה

אמרי קודש

שוה"ט חג השבועות תשפ"ב

בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני (שמות י"ט, א). וברש"י הביא דברי הגמרא (שבת, פ"ו, א) ביום הזה בראש חודש, לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו, ע"כ.

ולכאורה צריך להבין, הרי הפסוק 'ביום הזה' אינו מדבר על יום קבלת התורה אלא על ראש חודש סיון, יום שבאו בו ישראל למדבר סיני ואם כן איך דרשו מכאן 'שהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו', והרי לא ביום זה ניתנה תורה, וראיתי שכבר נתקשה בקושיא זו הרה"ק ר' יהושע מבעלזא צצוק"ל.

עוד יש להבין, מה שאיתא באור החיים' הקדוש על הפסוק הזה, 'ביום הזה באו מדבר סיני', וזה לשון קדשו: "ביום הזה באו וגו', הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמוח שמים וארץ, כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוותה".

ואף כאן יש להתבונן, הרי היום הגדול והמקווה תכלית הבריאה הוא 'יום קבלת התורה', ואם כן למה תלה האוה"ח הק' כל העניין הנפלא הזה והשמחה הגדולה שהייתה בכל העולמות ביום שבאו בו ישראל למדבר סיני, עוד בטרם שקיבלו את התורה.

עוד הקשה ה'מגן אברהם' (סימן תצ"ד) והביאו בהרחבה בספר 'חק יעקב', מה הטעם שאנו עושים יו"ט שבועות בו' סיון והרי מתן תורה היה בז' סיון, וז"ל 'כיון דביום חמישי יצאו בני ישראל ממצרים כדאיתא בשבת, וביום ו' התחילו לספור הספירה, נמצא דיום חמישי הוא ביום ו' ולכולי עלמא בשבת ניתנה התורה, ולמה עושין חג השבועות ביום החמישי".

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מוכנים ומזומנים לקבל את התורה, ביום הזה התחילו לפעם ולהתנוצץ בלבכם שני החלקים המסורים בידי האדם, הם בחרו בליבם ומצפונם לקבל התורה והתחילו בהכנה והתעוררות תשובה לקראת קבלת התורה.

ומה שהיה חסר מכאן ואילך הוא רק החלק השלישי, המעשי, לקבל את התורה בפועל מאת השי"ת, אבל כאמור חלק זה הוא כבר בידי ה' ואינו כלל בידי אדם.

ובזה יבוארו שלושת הדקדוקים, דהנה כאשר יהודי מתבקש ללמוד התורה בהתחדשות 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', הכוונה היא שילמד תורה עם אותו התחדשות ואתערותא פנימית כפי שהיה לו מצידו בעת שהשלים ליבו ומצפונו וגמר בליבו לקבל את התורה, וזה התחיל ביום א' סיון, בראש חודש, ועל כן שפיר נדרשו הדברים מפסוק זה דייקא.

ותו, הא דכתב ה'אור החיים' הקדוש דבריו 'בא חשוק ונחשק לחושק וחשוק' דווקא על פסוק זה דר"ח סיון, מובן שפיר דהנה החלק המעשי, נתינת התורה מצד השי"ת, זה כבר היה יכול להתקיים מעת בריאת העולם ולא נצרכא, כל מה שהיה חסר כדי שיארע הדבר, הם דווקא הני תרי חלקים הראשונים שהם ביד האדם, שיהיה בעולם עם ישראל שיבחר בליבו מרצונו הטוב ויחליט בקבלה גמורה לקבל את התורה.

לזה קיוו וייחלו בכל העולמות מעת בריאת העולם, ובר"ח סיון כשעם ישראל התחילו מצידם, באתערותא דלתתא, לשעבד ליבם ומצפונם לקבל התורה, באותו היום דייקא התעוררה השמחה הגדולה בכל העולמות, כי זה היום שקיוו לו מעת בריאת העולם.

ומעתה תיושב קושיית ה'מגן אברהם' למה אנו עושים היו"ט בו' סיון ולא בז' סיון שבו

ולכאור כל זה נראה על פי דברי ה'חובות הלבבות' (שער הבסחון פ"ד) וז"ל: "כי מעשי העבודה והעבירה לא ייתכנו לאדם, כי אם בהיקבץ שלשה דברים: האחד - הבחירה בלבו ומצפונו, והשני - הכוונה וההסכמה לעשות מה שבחר בו, והשלישי - שישתדל לגמור המעשה באבריו הנראים ויוציאהו אל גדר המעשה".

"כי הבורא יתברך, הניח ברשותנו בחירת עבודתו והמרותו, כמו שכתוב (דברים ל"ט): ובחרת בחיים, ולא הניח ברשותנו השלמת המעשה בעבודה ובעבירה... כי הבורא, יתברך, כבר ציוונו לבחור במעשה העבודה ולכוון אליה בהשתדלות והסכמה ובלב שלם לשמו הגדול, והודיענו, שהוא אופני הנכונה לנו בעולם הזה ובעולם הבא.

"ואם יזדמנו הסיבות וייתכן גמר המעשה בעבודתו, אשר קדמה בחירתנו בה, יהיה לנו השכר הגדול על הבחירה בעבודה ועל הכוונה לעשותה ועל השלמת מעשיה באברים הנראים".

נמצא מדבריו שכל פעולה של אדם מורכבת מג' חלקים: א, בחירה בלבו ומצפונו. ב, קבלה והחלטה להוציא לפועל את הרצון. ג, העשייה בפועל. ואולם, כל תפקידו של האדם, החובות המוטלים עליו וכן השכר שיקבל, הכול הוא רק על שני החלקים הראשונים, הבחירה וההחלטה, שהם נתונים בידו ובחירתו.

אבל החלק הג', החלק המעשי, העשייה בפועל, זה כבר אינו ברשותו ואינו נתון בידו, חלק זה הוא אך ורק בידי הקב"ה. שהרי אדם יכול להתאמץ מאוד, ועם כל זה לבסוף לא יעלה בידו להוציא לפועל מחשבתו ורצונו.

והנה בראש חודש סיון, כאשר הגיעו ישראל למדבר סיני כאיש אחד בלב אחד

ניתנה התורה בפועל, כי היו"ט שנקבע לדורות הוא על האתערותא דלתתא, על מה שישראל מצידם היו מוכנים וראויים לקבל התורה, על זה שייך לעשות שמחה ויו"ט לדורות, דהא נתינת התורה בפועל - זהו כבר החלק הנתון בידי ה' ואינו בידי אדם.

ומאחר שביום ו' סיון כבר זיכנו והשלימו ישראל עצמם בשני החלקים שבידם לקבל את התורה, על כן שפיר אנו עושים את יו"ט שבועות ביום הזה.

ה'מגן אברהם' (או"ח סימן תצ"ד, א) מקשה ב' קושיות בענייני חג השבועות, א', איך אנו אומרים בשבועות 'יום מתן תורתנו', הלא קיימא לן כר' יוסי (שבת פז, ב) דאמר בז' בסיון נתנה, ואנו עושים חג השבועות בו' בסיון.

ב', הא גופא שאנו עושים השבועות ביום ו' סיון יש להבין טעמו, דהא בני ישראל יצאו ממצרים ביום ה' בשבוע, וביום ו' התחילו לספור הספירה נמצא שיום החמישים היה באותה שנה ביום ו', ולכולי עלמא בשבת ניתנה תורה, נמצא ברור שביום נ"א ניתנה התורה ולמה אנו עושים חג השבועות ביום החמישים.

ונראה לבאר שני הקושיות על פי דברי ה'חתם סופר' (בתורת משה' לשבועות ד"ה בהקריבכם מנחה חדשה) וז"ל: "הנה פסח זכר ליציאת מצרים היא זכרון למה שעבר, וכן סוכות למען ידעו דורותיכם, מה שכבר היה. אבל מתן תורה הוא יום מתן תורה בעצמו איננו זכר למה שהיה, כי היא כלה חדשה כשעה ראשונה, והיום מקבלה מנותן התורה ית"ש, כמו שאמרו חז"ל: אשר אנכי מצווך היום, שיהיו בעיניך כאלו היום נצטוו ונתנה התורה", עכ"ל.

ומבואר מדברי החת"ס דחג השבועות נשתנה במהותו משאר הרגלים, שאינו 'זכר למתן תורה' שהיה בשעתו בהר סיני כמו שפסח וסוכות הם 'זכר ליציאת מצרים', אלא שבועות הוא יו"ט חדש בכל שנה ושנה, 'סאיז א נייער יום טוב יעדן יאהר', כי בכל שנה ושנה הקב"ה נותן התורה מחדש לעמו ישראל ממש כביום נתינתה בעת יציאת מצרים.

ובזה יתבאר כאחד שני הקושיות, י"ל דחז"ל תיקנו את חג השבועות דווקא בו' סיון שאינו אותו היום בו ניתנה תורה בשעתו, בשנה ההיא, להודיע ולגלות שבאמת היו"ט שאנו עושים אינו 'לזכר' אותו המאורע אלא על נתינת התורה דהשתא, בהווה, ואם כן שפיר יכולים אנו לומר 'זמן מתן תורתנו', על ה'כלה חדשה כשעה ראשונה' כלשון החת"ס, על ההתחדשות של נתינת התורה שקיבלנו היום מנותן התורה.

ויקח ספר הברית ויקרא באוזני העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. השאלה ידועה

מה טעם הקדימו ישראל נעשה ונשמע. עוד צריך להבין מה שאיתא ב'פסיקתא רבתי' (אות תקע"ו) שבשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד נעקר כל יצר הרע שהיה בהם. וצ"ב מה הטעם שנעקר היצר הרע ע"י אמירה זו.

והנראה לבאר על פי מה שהקשה הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בשם זקנו הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע על מה שכתב רש"י על פסוק 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ'. וכתב רש"י: 'ועתה, אם תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל ההתחלות קשות'.

והקשה הרה"ק מהר"י, והרי סוף יש התחלה שהיא קשה, ומה מנחמם בזה שאחר כך יערב להם, ותירץ לפי דרכו, ומהר"א זי"ע תירץ על פי מה שכתבו הקדמונים (ריטב"א) על דברי הגמרא 'גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה' (קידושין לא. ועוד).

דמי שהוא מצווה לקיים את המצוות, כאשר הוא רוצה לקיים מצוה יש לו התנגדות גדולה מצד היצר הרע שעומד כנגדו במניעות ועיכובים להפריע לו מקיום המצוות, והוא צריך להתאמץ ולהתגבר עליו לקיים המצווה כראוי.

אבל מי שאינו מצווה, אין לו התנגדות מצד היצר הרע, ואינו צריך לשום התגברות והתאמצות וקיום המצווה באה לו בניקל בלי שום מניעות, ולכן גדול יותר מי שהוא מצווה ועושה, ושכרו מרובה ממי שאינו מצווה ועושה.

וזהו הכוונה בדברי רש"י 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי - אם עתה תקבלו עליכם', היינו שנתן להם הקב"ה עצה טובה לחסוך מעצמם את קושי ההתחלה, והוא ש'עתה תקבלו עליכם', עוד לפני מתן תורה, את התורה והמצוות, ותתחילו לעשותם כבר עכשיו כשאתם בגדר 'אינם מצווים ועושים', ועל זה הרי לא תהיה לכם שום התנגדות ומניעות היצה"ר, ובאופן זה 'יערב לכם מכאן ואילך', שגם אחר כך בעת שתקבלו את התורה, וכבר תהיו בכלל מצווים ועושים, כבר תוכלו לקיים את המצוות בניקל בלי שום עיכובים, עכ"ל.

והנה לפי דרכו בקודש יבואר למה הקדימו ישראל נעשה ונשמע, כי הם רצו להתחיל לעשות המצוות כשהם עדיין בתורת 'אינם מצווים ועושים', ועל כן אמרו 'נעשה' ואחר כך 'נשמע' את הציווי מפי ה', כדי שלכל הפחות בהיותם בשלב ההתחלה הקשה בלאו הכי, לא יהיו נתונים להתגברות ומניעות היצה"ר, ואזי אחר כך כשכבר יצטוו מפי הגבורה ויתעורר בהם כוח היצה"ר, יוכלו להמשיך ולעשות בנקל וכבר לא יהיה הדבר עבורם בכחי של התחלה חדשה.

והן הן דברי הפסיקתא דבשעה שהשיבו ישראל למשה 'נעשה ונשמע' נעקר כל יצר

הרע שהיה בליבם, כי על ידי שהקדימו ישראל בחמתם נעשה ונשמע והתחילו לעשות המצוות בתורת 'אינם מצווים ועושים' בזה נעקר מהם כל התנגדות היצה"ר המונע ומקשה על יהודי לעשות מה שנצטווה, ודו"ק.

ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה (רות א יח). ראיתי לבאר בשם הדברי חיים מצאנו זי"ע על פי דברי הגמרא (ב"מ פד.) דר"י הוה סחי בירדנא, חזייה ר"ל ושייר לירדנא אבתריה, א"ל חילך לאורייתא, א"ל שופרך לנשי, א"ל אי הדרת בך, יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי, קיבל עליה, בעי למיהדר לאתויי מאניה, ולא מצי הדר.

ופירש רש"י (ד"ה ולא מצו) ולא מצי לקפוץ כבאשונה שמשקל עליה עול תורה תשש כוחו, ע"כ.

וזאת כוונת הכוונת הכתוב 'ותרא כי מתאמצת היא ללכת', ר"ל שקשה עליה הליכה עתה מקודם, ורק בעל כרחו מתאמצת היא ללכת, הבינה נעמי שע"כ כבר קבלה עליה עול יהדות, ע"כ תשש כוחו, ע"כ ותחדל לדבר אליה.

שוה"ט ליל חג השבועות תש"פ, קודם עלות השחר

בגמרא (שבת פח, ב) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כו' תנה הודך על השמים, אמר לו הקב"ה למשה החזיר להם תשובה וכו'.

המפרשים כתבו שטענת המלאכים להשאיר התורה בידיהם, הייתה מכוח דינא ד'בר מצרא', כי הם קרובים היו אליה וא"כ היה להם דין קדימה, וכתבו לתרץ בכמה דרכים מה הייתה תשובת משה רבינו על טענה זו.

וה'בני יששכר' (חודש סיון מאמר ג) הביא את תשובת החיד"א (כסא דוד, דרוש ד' לשבת כלה) שתירץ על פי דברי ה'שיטה מקובצת' (בבא מציעא) דהנה קיי"ל שאם הקונה הוא בנו של המוכר, אזי לא שייך בכהאי גוונא טענת בר מצרא (ויעוין בש"ך סימן קע"ה שדן בזה ונשאיר בצ"ע).

ולפי זה מבואר שפיר כי מאחר שבני ישראל קרויים בנים למקום, כדכתיב 'בנים אתם לה' אלוקיכם', בזה נדחית טענת המלאכים, דבכה"ג לא שייכא טענת בר מצרא.

ועל פי זה הוסיף ה'בני יששכר' (מאמר ה' סיון, אות כג) לבאר את סמיכות המקראות בפרשת ראה (דברים יט, יט) 'כי תשמע בקול ה' אלוקיך לשמור את כל מצוותנו וכו' לעשות הישר בעיני ה' אלוקיך, וסמך ליה קרא ד'בנים אתם לה' אלוקיכם'.

דהנה מקרא ד'ועשית הישר והטוב' הביאו חז"ל סמך לדינא דבר מצרא, והיינו שמטעם

זה צריך האדם לתת קדימה לשכנו כשהוא מוכר את שדהו, מצד היושר שבתורה, ועל זה ממשיך הכתוב שאם תתמה דא"כ למה לא צדקו המלאכים בטענתם להשאיר התורה אצלם, כי הם הרי בר מצרא, זהו משום ש'בנים אתם לה' וגו', ובוזה לא שייך דינא דב"מ, ע"כ.

ונראה להוסיף עוד נדבך על דבריהם, דהנה בגמרא שבת (פ"ט, ב) לעתיד לבוא יאמר הקב"ה ליצחק בניך חטאו לי, ויאמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך? בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם 'בני בכורי ישראל', עכשיו בני ולא בניך וכו', ע"כ.

וברש"י על אתר דקדק דהאי קרא 'בני בכורי ישראל' נאמר עוד קודם מתן תורה, בהיותם במצרים, ומבאר דעל שם העתיד כבר נקראו כן, וז"ל 'קראת להן בני בכורי ישראל, שהיה גלוי לפניך שהן עתידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל עולך מאהבה ככנים'.

והנה לפי האמור יומתקו הדברים ביותר, דכיון שגלוי וידוע לפני הקב"ה שישראל עתידין לקבל את התורה, ולשם כך עליהם להיקרא 'בנים' לה' - כדי להוציא מידי טענת בר מצרא דהמלאכים, על כן הקדים הוא ית' וקרא להם 'בני בכורי ישראל', כדי שיהיה להם פתחון פה כנגד המלאכים לקבל את התורה.

לקחת מתנות באדם

עוד מתרץ החיד"א (דרוש י"ב שם) דהנה קיימא לן דאם השדה ניתן במתנה, אזי אין לשכן טענת בר מצרא, ומעתה י"ל דהנה הקב"ה נתן את התורה לעמו ישראל במתנה, וכמו שמעיד הקב"ה בכבודו ובעצמו 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת וכו'', והיינו שהיא מתנה לישראל, ומשו"ה בטלה טענת בר מצרא דהמלאכים.

ולפי דרכו יתבאר הכתוב (תהלים סח, יט) עלית למרום שבת שבי לקחת מתנות באדם שדרשוהו חז"ל (שמות רבא) על משה רבינו בעלותו לשמים לקחת התורה, דהכי קאמר 'עלית למרום שבת שבי', באיזו טענה עלה בידי משה להוציא התורה מידי טענת המלאכים, 'לקחת מתנות' משום שקיבל התורה במתנה ולא חל עליה דין ב"מ, ומשום הכי 'באדם' - ניתנה תורה לבני אדם.

תורה ציוה לנו משה מורשה

עוד מתרץ החיד"א (פני דוד, פר' תרומה) באופן אחר, כי מאחר שהאבות הק' קיימו את התורה קודם שניתנה לישראל א"כ היא כמו ירושה לנו, וכבר נפסק בחושן משפט (סימן קע"ה סעיף ז') דאם המצרן לא סילק ללוקח, ומת הלוקח אינו יכול לסלק היורש בטענת ב"מ, ובוזה נצחו ישראל את טענת המלאכים,

כי התוה"ק היא מורשה עבורם מאבותיהם, וע"כ לא תפיסא בה טענת מצרנות.

וכן כתב גם ה'בן איש חי' (בן איש חיל, ח"ב, דרוש ב' לשבת כלה) לתרץ קושיא זו וז"ל, דהלא מפורש בספר יצירה שאבותינו הקדושים היה לכל אחד ואחד מהם מלאך עליון שירד מן השמים ולמדו כל התורה, ומפורשים בספרי קבלה שמות מלאכים אלו, והיינו מלאך פלוני היה רבו של אברהם אע"ה ומלאך פלוני היה רבו של יצחק וכו', עכ"ל.

וכמאמר הכתוב 'תורה צוה לנו משה', לנו דוקא ולא למלאכים, כי 'מורשה קהלת יעקב', כי ירושה היא לנו מאבותינו שכבר החזיקו בה וקיבלו עליהם, והרי זה עבורנו בגדר 'ואל תיטוש תורת אמך'.

וע"ד הא דאיתא בפסחים (ג, ע"ב) על בני בישן שנהגו שלא ללכת מצור לצידון בערכי שבתות, ופירש רש"י שיום השוק של צידון בערב שבת היה והיו אבותיהם מחמירים על עצמם שלא לילך לשם כדי שלא להבטל מצרכי שבת, באו בניהם לפני רבי יוחנן ואמרו אבותינו היה אפשר להם לנהוג כן (כי הם עשירים היו) אנו אי אפשר לנו, מהו, אמר להם כבר קיבלו אבותיכם עליהם ונאמר 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך'.

והנה לפי תירוץ זה יתבאר כמין חומר דברי ה'ילקוט שמעוני' (פר' במדבר) 'בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר הבו לה' משפחות עמים, כשם שבני מביאין וכו'.

ולכאורה יש להבין מה עניין היוחסין לקבלת התורה, אך להנ"ל מובן שכל כוחם של ישראל לגבור על טענת בר מצרא של המלאכים, היא בזכות ייחוס אבותיהם שכבר קיימו את התורה והיא עבורם בגדר ירושה ו'אל תטוש תורת אמך', אך לאומות העולם שלא היה ייחוס זה, לא היה שום טענה להוציא התורה מיד המלאכים.

כה תאמר לבית יעקב

עוד איתא בחיד"א (ראש דוד, וכן בספרו 'מראית העין' שבת) לתרץ על קושיא זו, דהנה איתא בגמרא (בבא מציעא קה, ב) מכר לאשה ליתמי ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא, ועיי"ש איך יישב בזה לפי דרכו.

ונראה לתרץ עוד על יסוד זה, דהנה כתיב קודם מתן תורה שאמר הקב"ה למשה 'כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופירש"י, לבית יעקב אלו הנשים תאמר להן בלשון רכה, ותגיד לבית ישראל - עונשין ודקדוקין פירש לזכרים דברים הקשין כגידין, ע"כ.

ולכאורה הדבר תמוה למה הקדים הכתוב הנשים לאנשים בקבלת התורה, וכבר תמהו

בזה המפרשים, אך לפי האמור יבואר שפיר שהקב"ה ביקש להפקיע תחילה לראש את טענת בר מצרא של המלאכים, ולכן היה דברו קודם אל הנשים שיקבלו את התורה ובוזה תבטל טענת המלאכים, דהא במכר לאשה ליכא דינא דב"מ, ורק לאחר מכן היה יכול להמשיך ולדבר גם אל בני ישראל.

שוה"ט רעוא דרעוין נשא תש"פ

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם (במדבר ד, כב).

ובמדרש (במדבר רבה ו, א) הה"ד (משלי ג) יקרה היא מפנינים וכו', מדבר בקהת וגרשון, אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור, לפי שהיה קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב לגרשון, שבתחלה אמר נשא את ראש בני קהת, ואח"כ אומר נשא את ראש בני גרשון וגו' הוי יקרה היא מפנינים מבכור שיצא ראשון, ע"כ.

והנה צריך להבין הא גופא, אמאי באמת לא טענו בני גרשון את הארון, הלא להם משפט הבכורה ומן הראוי היה ליתן להם הכבוד לטעון הארון.

ואמר בזה כ"ק אאמו"ר ז"ל עפ"י הידוע מהרה"ק מאפטא זיע"א, שפ"א בא לאיזה מקום ובחר להתאכסן אצל אחד שהיה פחות ונחות דרגה, ולא בביתו של גביר שהיה שם, באמרו שאם ילך להתאכסן בבית הגביר, הרי הגביר יחשוב שבודאי הלך לשהות בביתו לגודל חשיבותו ומעלתו, ויבא לידי גאווה, ובבעל גאווה מצינו (סוטה ה) אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת, ואם כן גם אני איני יכול לשהות אצלו, אבל זה אשר הלכתי לשהות בביתו מכיר בערך עצמו ויודע כי לא לערך מעלתו בחרתי להסתופף בביתו, ובטוחני שלא יבא לידי גאווה מחמת שהותי אצלו, לכן בחרתי לילך לדור אצלו ולא אצל הגביר.

וזהו הטעם שבחר השי"ת דוקא בבני קהת לטעון הארון ולוחות הברית, משום שהוא הקטן, שאילו היו בני גרשון נבחרים לטעון הארון היה רם לבכם באמרם כי לרוב גדלם וחשיבותם נבחרו לטעון הארון, לכן איזה השי"ת את בני קהת לטעון את הארון, כי הם ודאי לא יבואו לידי גאווה, בידעם כי לא לגודל חשיבותם נבחרו לטעון הארון, וכאמרם ז"ל (תענית ז) מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך גם דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה.

וגם זה הענין שאמרו חז"ל (סוטה ה) שהקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכניתו על הר סיני, (ופירש"י שם כגון תבור וכרמל שבאו שם, כדאיתא במגילה כ"ט) לפי שהיה הר סיני נמוך מחבריו, כי כדי לזכות לתורה הק' יש לו לאדם להיות עניו ושפל ברך, עכד"ק.

והנה לפי דבה"ק יש להבין, א"כ למה לא נתן הקב"ה תפקיד זה לבני מררי שהיה הקטן מכל בני לוי, ועוד יותר בנקל היה להם להחזיק עצמם בשפלות וענווה, אך י"ל שעוד בא הכתוב להשמיענו בזה כי התלמיד חכם צריך שתהיה לו 'שמינית שבשמינית', להחשיב עצמו ומעלתו שזכה להגות בתורת ה'.

דאמנם מחד גיסא עליו להיזהר משמץ גאווה ויוהרא, אך עכ"ז להיות שפל ומבוטל כעפרא ולא להכיר בערכו, גם הא לא סגי. ולכן ניתן נשיאת ארון העדות, אשר בו נמצאת התורה הק', לבני קהת שהיו ממוצעים בזה, שאמנם לא היו הבכורים אך גם לא היו הקטנים ביותר בבני לוי, והיה להם עניין זה דשמינית שבשמינית.

והן הן הדברים שהגיד זקני הק' אדמו"ר ר' משה מלעלוב זי"ע, דהנה הקב"ה נתן את התורה דווקא על הר סיני לפי שהוא שפל ונמוך מכל ההרים, ורומז לענווה, והקשה דאם כן הלא היה יכול ליתנה במישור או בבקעה, אלא נראה מזה שהר עכ"פ צריכים להיות.

שוה"ט ליל ש"ק פרשת במדבר תשפ"ג - בני ברק

ויתילדו על משפחותם לבית אבותם (א, יח). ב'ילקוט שמעוני' (רמז תרפ"ד בפרשתנו) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם כו', שלא זכו ישראל ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן, ע"כ.

וידועה התמיהה בכל הספרים על דברי ה'ילקוט שמעוני' מה הייתה טענת אוה"ע, הא קודם שנתן הקב"ה את התורה לישראל הלך לאוה"ע עם התורה והציע להם לקבלה, כדאמרינן בגמ' (ע"ז ב:) אמר רבי יוחנן מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שבא אצל ישראל וקבלוה, וא"כ מה נתקנאו עתה בישראל.

ועוד צריך להבין במה דחה הקב"ה את טענתם בזה שאמר להם 'הביאו ספר יוחסין

שלכם', דמה עניין הייחוס לקבלת התורה. ועלה בדעתי לבאר דהנה איתא בגמ' (ע"ז, ב:) שאומות העולם טוענים להשי"ת "רבש"ע כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל, דכתיב ויתיצבו בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא מלמד שכפה הקב"ה הר כגיגית על ישראל ואמר להם אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם וכו'".

והנה ידועה הקושיא דמאחר שישראל קיבלו את התורה מאונס, וקיי"ל 'אונסא כמאן דלא עביד', א"כ מאי מהני כביכול בזה שכפה עליהם ההר כגיגית.

ומתריצים בספרים על פי דברי הרמב"ם (פ"ב מהל' גירושין הלכה כ') לגבי גט שהדין נותן שצריך לכפות עליו, דלכאורה הרי זה גט שניתן באונס ואיך הוא מועיל, ועל זה כותב הרמב"ם וז"ל, שאין אומרינן אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב בו מן התורה, כגון מי שהוכה עד שמכר או עד שנתן.

אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר האסור לעשותו אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש - מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו כו', עכ"ל.

ובזה יבואר עניין כפיית ההר כגיגית, כי בני ישראל באמת היו חפצים לקבל את התורה מרצונם, כי טבעו של יהודי לעשות רצון קונו, אלא שתקפם יצרם ובזה שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית תשש יצרם ואזי נתעוררה והתגלתה הנקודה היהודית הפנימית שבקרבם, ואמרו 'נעשה ונשמע' וקיבלו את התורה מרצון.

ולהבין יותר עניין הנקודה הפנימית בליבו של יהודי הנכספת ומשתוקקת תמיד לעשות רצון השי"ת, איתא בשם ה'חידושי הרי"ם' על הפסוק 'אנכי מגן לך', ובמדרש שאברהם אבינו ע"ה היה מתיירא ואמר אדם הראשון סיגל מצות ומעשים טובים, ובא נח וסיגל

מצות ומעשים טובים יותר ממנו ובחרת בנח, ובא אברהם וסיגל מצות ומעשים טובים יותר ממנו ואולי יבוא עוד אחד ויסגל מצות ומעשים טובים יותר ממני וידחה אותי מפניך, והבטיח לו הקב"ה שלא ידחה אותו לעולם.

ולכאורה הוא פלא, וכי אברהם אבינו ע"ה לא היה רוצה שיהיה אחר יותר טוב ממנו, אלא מבאר החידושי הרי"ם שאברהם אבינו התפלל שתהיה אהבתו 'אהבה שאינה תלויה בדבר' ונפקא מינה מזה שאהבה כזו נשאר לעולם, שלכל אחד מישראל מוכרח להיות תיקון שלא יאבד ח"ו.

וזהו דאיתא (סנהדרין מד) 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא, שזאת הנקודה שיש לכל אחד מישראל מאברהם אבינו זה לא יאבד ממנו, ועל זה יש הבטחה 'אנכי מגן לך', שעל מה שיש לישראל מהאבות הקב"ה מגין על זה.

ובספר 'שפתי צדיק' מביא עוד בשם זקנו החידושי הרי"ם זי"ע שברכת 'מגן אברהם' הוא על הנקודה הפנימית המושרש בכל איש ישראל בכוח אברהם אבינו ע"ה שהשריש בבני ישראל הנקודה הזאת שהיא כולה טוב וממנה בא התעוררות והתנוצצות אור לאיש הישראלי, עכד"ק.

ואמנם נקודה פנימית זו נמצאת אך אצל בני ישראל, זרע קודש מחצבתם, אבל עשיו וישמעאל לא ירשו נקודה זו, דביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק (נדרים לא, א).

ומעתה יתבאר היטב דברי ה'ילקוט שמעוני' הנ"ל, דאוה"ע נתקנאו למה לא כפה גם להם הקב"ה הר כגיגית והכריח אותם לקבל את התורה כמו שעשה לישראל, וכדאיתא בגמ' 'כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל'.

ועל זה השיב להם הקב"ה תשובה ניצחת באמרו 'הביאו ספר יוחסין שלכם', היינו שבלאו הכי לא היה מועיל לכם כפיית ההר, כי מה שהועיל הדבר לישראל זה רק מחמת הניצוץ היהודי הפנימי שקיבלו בירושה מאבותיהם אברהם יצחק ויעקב, שמחמת כן נחשב שפיר שקיבלו את התורה מרצון, אבל אתם שאין לכם נקודה פנימית זו לא היה מועיל לכם כפיית ההר, ודו"ק.

הרוצים לתרום לזיכוי הרבים להפצת 500 גליונות בסך 500 ₪

1000 גליונות בסך 1000 ₪ | 2000 גליונות בסך 2000 ₪

לתרומות חייג 052-7160388

או בנדריים פלום ע"ש אהל מועד

הרב שמעון טיקוצקי

חג השבועות ובש"ק פרשת נשא תשל"ט בירושלים עיה"ק

מגזי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א מחשובי החסידים ומעתיקי השמועה בחצה"ק*

אינא דחיי

בליל שבועות עד קידוש הייתה האווירה אצל רבינו זי"ע נוראת הוד, יום טוב'דיג. לאחר שסיים תפילת מעריב והלך מהעמוד לשולחן ראו שאינו שרוי בעולם הזה, הוא לא ראה כלל את אשר לפניו, מהלך היה בעולמות אחרים, עד שהוצרך להיאחז בקיר כדי שלא ייפול בהליכתו.

הקידוש היה מאוד בהתלהטות, פניו בערו כפני שרף, יותר מהרגיל בכל יום טוב, מרוב יראה ופחד רתנו ידיו וכמעט שנשפך היין מהכוס. אחר כך בירך 'שהחיינו' בהתלהבות עצומה עד כלות כל הכוחות ממש, וכן בעת שאכל הסעודה ראו שאינו בעולם הזה ממש והיה שרוי בחיל ורעדה.

וקודם הקידוש פתח ואמר: שבועות הוא בחינת 'אינא דחיי' (כן מבואר בגמרא על התוה"ק) דהנה אדם הראשון שאכל מעץ הדעת ופגם אסרו עליו לאכול מעץ החיים, כי לאחר הפגם אין לו שייכות בהחיים - בתורה שנקראה חיים, אבל במעמד הר סיני שפסקה זוהמתן שוב היה יכולים להתקשר לאינא דחיי.

וסיים: עוד יוסף חי, כשהוא בבחינת יוסף, דחינו נקי מהחטא, אז הוא חי.

טוהר כלה מאוד נתעלה

ואמר כמה פעמים: מדארף געבן נדן די כלה - צריך לתת 'נדונה' לכלה (היא התורה הקדושה) והנה המנחה הפחותה ביותר במקדש היא 'מנחת עני' שמביא קרבן סולת, ואיתא בגמרא (ברכות ה, ב) 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים', ויש גורסין 'ובלבד שיכוון את דעתו לשמים', ודא ודא אחת הן, כי הדעת היא בלב (עיין זוה"ק ח"ג כ"ט א, 'לב מבין דעת').

וסיים: אפילו כשנותנים את הנדן הפחות ביותר, כעני שמביא סולת, אם כוונת הלב טובה הרי זה טוב, העיקר הוא לתת את הדעת והלב לרבוש"ע.

מעל כל המדריגות

עוד אמר לפני קידוש: במתן תורה אמר הקב"ה 'מי ייתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו'', והעניין שישראל היו אז במדריגות גבוהות מאוד, שהרי הם הגיעו לכלל קבלת התורה,

א הדברים נכתבו בשעתו תיכף לשמיעתו, כל מקום שנאמר כאן אד"ש הכוונה לרבינו ה'ברכת משה' זי"ע. תוכן ההערות מפי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א. יצוין כי באותה שנה חל חג השבועות כמו בשנה זו, ביום שישי ערש"ק נשא.

כן אתקינו אבהתנא

מרשימות הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א:

בסעודה שלישית פרשת במדבר שנת תשמ"א, שבת לפני חג השבועות, אמר רביה"ק ה'ברכת משה' על הפסוק (דברים יח, ח) 'לבד ממכריו על האבות' ובתרגום אונקלוס 'בר ממטרתא דיייתי בשבתא בכך אתקינו אבהתנא'.

ופירש דהנה 'מטרתא' בארמית לשון שמירה והטמנה, ושבת הוא בחינת מלכות ד'לית לה מגרמיה כלום', וזהו ד'כן התקינו אבהתנא' - שדרך זו לשמור עבודתנו בהטמנה ובהצנע לכת ללא שום התפארות כבר הורו לנו אבותינו, כמו שכתוב גבי שבת 'והאכלתיך נחלת יעקב אביך', ויעקב אבינו אמר לבניו 'למה תתראו', שבחינת יעקב הוא לא להראות בחוץ את העבודה.

וסיפר בתוך דבריו שהיה בחג השבועות בקארלין אצל הרה"ק ר' אברהם אלימלך זי"ע, ובעת שאמר ה'אקדמות' היה קולו שונה מכל השנה, ספעציאל, והיה שרוי בשמחה וביראה גדולה.

ואמר הקב"ה 'מי ייתן והיה לבבם זה ליראה אותי וגו'', כי העיקר מכל המדריגות, היותר גבוה מכל המדריגות הוא יראת ה', וזהו 'ליראה אותי', העיקר הוא היראה.

שבועות בחינת שבת

ואחר כך קישר השבת ושבועות (כי באותה שנה חלו בסמיכות שבועות והשבת קודש) ואמר: שבועות הוא בחינת שבת, דהנה שבועות בא לאחר שבע שבתות תמימות, ושבת קודש בא לאחר שבעה ימים, ודיבר עוד מזה.

לאחר השולחן הטהור כאשר קם אד"ש לרקוד היה זה מחזה פלאי, היה מאיר וזורח בריקודו כמעמד אבותינו בהר סיני, פניו לוהטות כלפידי אש, והיה שרוי בשמחה שלא מעלמא הדין, אשרי עין ראתה זאת.

יש זמנים שצריך להזדרז

למחרת ביום חג השבועות - ערב שבת קודש ירד לערוך השולחן בשעה ארבע וחצי, והתפלל וקידש על היין וקודם אכל חלבי, מילכגי, ואחר כך נטל ידיו לסעודת יו"ט והביאו לו בשר והניחו בשולחן צדדי, והריח ריחו מרחוק ולא טעם ממנו, ושלחו בחזרה ומיד בירך, וכל הסעודה הייתה בזריזות גדולה, כעשר דקות, ועד חמש וחצי כבר עלה הביתה והדליק הנרות, ומיד התפלל ערבית של ש"ק, וכחמש דקות לאחר השקיעה כבר היה לאחר מעריב, ועשה קידוש ונטל ידים לסעודת שבת, והרבה מהעולם המשיכו הסעודה מיו"ט לשבת,

ובאמצע הסעודה קרא עוד פעם קריאת שמע, ואמר שיש זמנים שצריך להזדרז בהם כי יש מגידים שבדיבורים שלהם הם מטמאים האוויר וצריך להזדרז קודם שהאוויר נטמא.

ליהנות מכך שהשני איכל

ואחר כך אמר לאלו שלא עשו קידוש ולא היו יכולים לאכול, שמיד לאחר 'כל מקדש' ילכו לבתיהם, והכניס להם את השיריים מהקוגל וכו' בשקיקי ניילון ואמר שייקחו איתם הבייתה. ואמר להם 'אז מען עסט נישט קוקט מען וי יענער עסט כאטשיג - כשלא אוכלים אזי נהנים לפחות לראות שהשני אוכל'.

לא על ידי ייסורים

במהלך הסעודה סבל ייסורים בגופו, ובאמצע נענה ואמר: "סטוט ויי, א דאגה האט ער - זה כואב, נו, דאגה יש לו" (כאילו אין הייסורים נוגעים אליו אלא למישהו אחר).

בני מררי: הדרכה בעבודת ה'

בסעודה שלישית אמר: בני מררי וגו', לשון מרירות, די פארביטערטע קינדער, ולמה כי אסאך מאהל א יונגערמאן נעמט זיך אין עבודה און ער זעהט דעם היפך, ס'גייט איהם נישט, ואמר ער דארף אזוי פיהל הארווען ביז ער וועט נישט וויסן, והיינו ער זאל פארגעסן פון זיך, וזו כפי עבודתם, שהיא עבודה יותר מהרגשה.

תרגום: בני מררי, לשון מרירות, היינו הבנים שמר להם, ולמה, כי פעמים רבות אברך לוקח עצמו לעבודת ה' ומתייגע אך התוצאה הפוכה, אינו רואה ברכה בעמלו, כי אם להיפך, וליבו מר עליו, מה יעשה?

עליו לעמול כל כך עד שכבר לא יידע ולא ירגיש בעצמו כלל, והיינו שישכח מעצמו, עד שלא

ב ועל דרך שכתב בספה"ק עבודת ישראל להרה"ק מקאזניץ זי"ע (פרשת מצורע) "שמעתי אומרים שהרב הקדוש מו"ה גרשון (מקיטוב) אמר פעם א' למוריני הריב"ש (הבעל שם טוב הקדוש זי"ע) ז"ל בזה"ל, כל זמן שאתה תוכל עוד בתפלה לומר 'ברוך אתה' על פי רצונך תדע כי עדיין לא הגעת לכוונת התפלה, כי כל כך צריך האדם להיות בהתפשטות עד שאפס מאתו כח ושכל לדבר התפלה עכל"ק.

וכן כתב הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקומרנא זי"ע בספה"ק 'זהר חי' (ארא) זול"ק: "שכל המדריגות הם בעבודה, בתורה ותפלה, ויש מדריגה של התפשטות הגשמיות שאמר הקדוש ר' גרשון אל מרן הריב"ש גיסו, והוא היה מדריגות מרן בקביעות בכל תפלה, מופשט עד שלא היה יודע כלל מהותו, ולא יכול למלא אלא בדרך נס היו שפתותיו מרחשין התפלה, וזהו מדריגות הקדושים כו', עכל"ק.

יהיה לו שום הרגשה אישית בעניין עבודתו, האם הוא מתקדם או לא, וכדמסיים קרא 'זאת עבודת משפחות בני מררי לכל עבודתם וגו', עבודה יותר מהרגשה.

והוסיף ואמר: בני גרשון לא היה להם כ"כ קשה, כי היה להם עגלות, אבל בני מררי היה להם עבודה מאוד קשה, אבל אחר כך מה שהשיגו מהעבודה היה הרבה יותר מבני גרשון.

בין פסח לשבועות

אמר: בפסח קיבלו אבותינו מדרגות ולא היו צריכים כלל לעמול להשיגם - זיי האבן גאר נישט געדארפט הארווען, לכן בפסח לא אוכלים געבראקס, בגלל החשש, אבל בשבועות האבן זיי שוין געהארוועט, קען מען שוין עסן געבראקס - בשבועות שכן עמלו בעצמם אזי כבר אין צריך לחשוש.

וכמו שאמר הרה"ק הריז'ניער זי"ע שראה פעם בחנוכה שמשחקים שחמט ואמר כמה כללים הנלמדים ממשחק זה, ואחד מהם הוא שכאשר מגיעים למעלה אזי אפשר ללכת כמו שרוצים - אז משטייט אויבן קען מען גיין ווי מען וויל, וכן בשבועות כשנמצאים כבר למעלה אז כבר אין צריך לחשוש וכנ"ל.
באמצע סעודה שלישית קידש הלבנה וחזר לברך ברכת המזון.

שיח חסידים

סיפורים וזיכרונות על כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זי"ע

הרב שמעון טיקוצקי

הציו לה' והציו לכם

מספר המחנך המפורסם הרה"ח ר' יוסף יואל ברזוקי שליט"א מחשובי אנ"ש: שנה אחת בחג השבועות התארכה תפילת היום בבית מדרשו של רבינו זי"ע יותר מן הרגיל. באותה שנה הכינו גבאי בית המדרש קידוש חלבי כי המלך ובהשקעה גדולה, אך לנוכח השעה שהלכה והתאחרה, החלו הגבאים לדאוג כי רוב הציבור לא יישאר לקידוש וימהר לחזור לביתו, וכל מה שהכינו ירד לטמיון.

מיד לאחר ה'קדיש' האחרון של תפילת מוסף, פנה רבינו זי"ע ואמר בנהרה לכל הציבור:

"הרי ידוע שחג השבועות הוא 'הציו לה' והציו לכם' (פסחים סח, ב), ובכן עד עכשיו קיימנו את ה'הציו לה', בתפילה, כעת הנני מזמין את כולם ל'הציו לכם', לקידוש וסעודת מאכלי החלב כאן בביהמ"ד... כמובן שלאחר 'הזמנה' כזו ירד כל ה'עולם' כאיש אחד אל האולם בו נערך הקידוש ברוב עם, כך דאג רבינו בחכמתו למנוע מהגבאים חלישות הדעת.

ללא שום הכנה

מספר הרה"ג ר' יואל עקיבא אייגר שליט"א מראשי החבורות בבני ברק: לאחרונה סיפר לי הרה"צ ר' נחמן וייס - רוטנער שליט"א ששמע ממחותנו הרה"ג ר' יצחק פרידמן שליט"א מארה"ב, שבהיותו אברך צעיר למד בכלל אברכים בשכונת 'קראון הייטס'.

באחד הימים עמדו לערוך בכלל 'סיום' על מסכת מכות ועלה בדעתו של ראש הכולל להזמין לכבוד המעמד איזו אישיות תורנית נכבדה לדרוש בפני האברכים במסכת זו. הדבר היה בשנת תשל"ג, זמן קצר לאחר שכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע עבר להתגורר ב'קראון הייטס'.

באותם ימים החל להתפרסם מפה לאוזן שמעו של רבינו בקרב יהודי ארה"ב כתלמיד חכם מופלג, עלה אפוא ראש הכולל לבית רבינו וביקש לכבד אותו כאורח הכבוד התורני במעמד. הרבי שקל את הדברים ונענה להזמנה, מבלי ששאל כלל באיזו מסכת יתבקש לדרוש.

כשהגיע רבינו למעמד יצא ראש הכולל לקבל את פניו, בעודו צועד לבית המדרש שואל הרבי בפשטות את ראש הכולל: "איזו מסכת אתם מסיימים?"

"מסכת מכות" משיב ראש הכולל ובמילים אלו נכנסו שניהם לבית המדרש. הרבי נעמד לדרוש ובמשך כשעה וחצי השמיע באוזני האברכים פלפול נפלא שזור כולו מסוגיות במסכת מכות, כשהוא צולל במעמקי המפרשים, הראשונים והאחרונים, דברים מתוקים מדבש, בעמקות ובהירות.

"לאחר שיצא הרבי מהמקום" סיים הרב פרידמן שליט"א שהיה אז אחד האברכים בכלל "פנה ראש הכולל אלינו, האברכים, ואמר לנו בהשתאות אין קץ:

"הנני מוכרח לספר לכם שהרב שדרש בפניכם כעת לא ידע מראש על איזה מסכת הוא יידרש לדרוש. ממש בהגיעו לכאן שמע שאנו מסיימים מסכת מכות ועל אתר, ללא שום הכנה, נשא בפניכם את המערכה הנפלאה שזכיתם לשמוע..."

באהל הדף

עיון בסוגיה הנלמדת בדף היומי

הרה"ג רבי יהודה קוק שליט"א מח"ס "נופת צופים" וראש כולל "זכרון חיי"

אם בני חו"ל חייבים לעלות לרגל

שלא וכו', ולא ידעתי היכא רמיזא דהני פטירי "מפסח" וכו', וכן לא ידעתי מה הועיל היותו בחו"ל וכו', ואי ס"ד דמי שדר בחו"ל פטור לגמרי אף מפסח שני, לא ידעתי היכא איתא. ואף במצות ראייה לא ראיתי שיפטרו למי שנמצא בחו"ל. סוף דבר, דברי התוס' מתחילתם ועד סופם צריכים אצלי תלמוד, עכ"ד המל"מ יעו"ש.

ב. אולם יעו"ש ב"חשק שלמה" הכא דהביא מקור נאמן לתוס' מהסוגיא הכא, שכ' וז"ל, כיון דאיכא וכו', לכאז' תימה, דא"כ ממדה"י לא"י נמי משכח שכיחי, דהא כל ישראל מחוייבין לעלות לרגל. ולכאז' נר' מזה ראייה לדעת התוס' (שם) דיושבי חו"ל פטורים מראיה ומפסח, וכן משמע באמת בירושלמי דהוריות פ"א ע"ש, עכ"ל החש"ש יעו"ש. וא"כ א"ש תוס', דמקורו מהסוגיא דהכא. אמנם אכתי יש לדחות ראייתו עפ"י המאירי הכא, וכש"כ ח"א בספר "דף על הדף". דיעו"ש במאירי לעיל ברפ"ק (ב) שכ' בד"ה ובזמן הזה וכו' וז"ל, שלא נאמר בא"י שא"צ וכו' אלא בזמן שביהמ"ק קיים שהיו עולים לרגל ובני א"י מתעכבים שם לאכול מעשרותיהם ולהקריב נדריהם ונדבותיהם ומכירים זה את זה אף מקצה

דף ד: ואיכא דמותיב לה הכי, הא ממדינה למדינה בא"י לא צריך וכו', לעולם ממדינה למדינה בא"י נמי לא צריך דכיון דאיכא עולי רגלים משכח שכיחי, תינח בזמן שביהמ"ק קיים שאין ביהמ"ק קיים מאי איכא למימר, כיון דאיכא ב"ד דקביעי משכח שכיחי.

א. והנה יעו"ש ברפ"ק דפסחים (ג) בתוד"ה מאליה שכ' דהא דר' יהודה בן בתירא לא עלה לרגל, והיינו שלא קיים למצ"ע ד"ראיה" וכן למצ"ע דקר"פ, י"ל שלא היה לו קרקע [ולקמן שם (ה) מבואר דמי שאין לו קרקע אינו עולה לרגל ע"ש, וס"ל לתוס' דגמרי "פסח" מראיה, וא"כ ספיר ביטל להני תרי מצ"ע, או שהיה "זקן" שלא יכל "להלך ברגליו" דפטור מפסח כמו שפטור מראיה [וכברפ"ק דהגיגה (ב) במשנה שפטור בכה"ג מראיה ע"ש, וכנ"ל], א"נ שהיה בחו"ל דמקומו "נציבין" היה בחו"ל כדמוכח בספירי בפ' ראה וכו', דבכה"ג פטור מתרווייהו, עכ"ד יעו"ש.

ויעו"ש ב"משנה למלך" ברפ"א דקר"פ ה"א שכ' בדעת הרמב"ם דלא ילפינן פסח מראיה, ולכן כל הני דפטורים מראיה אפ"ה חייבים בקר"פ וכו'. אך ראיתי בתוס' בפ"ק דפסחים (ג) שכ' דריב"ב

שבה לקצה שבה, אבל בני חו"ל אע"פ שעולים לרגל, אין מתעכבים שם הרבה, אב"א שריחוק מקומם "מעלה בליבם טינא" לחזור תיכף משהקריבו "עולת ראייה", ואב"א דאין מביאין מעשר בהמה מחו"ל כש"כ בספרי ובבכורות (ג), עכ"ד רבינו המאירי ע"ש.

וא"כ לפי"ז ליכא כלל לראיית החש"ש מהכא, דאכן י"ל שגם בני חו"ל חייבים לעלות לרגל כבני א"י, והא דממדה"י לא"י "ליכא שייכות מצויית" וצריך לומר בפני וכו' שכן אין מכירים בני חו"ל לבני א"י, דאכתי אין מתעכבים בא"י כשעולים לרגל לא"י חוזרים תיכף לביתם בחו"ל, דכל דבני א"י "מכירים" זה את זה מדעולים לרגל ונפגשים בירושלים אינו מחמת עצם "העלייה" לחוד אלא בעיקר מחמת שמתעכבים שם בירושלים לכמה ימים כדי "להקריב קרבנותיהם" וכיו"ב, ולזה צריך לומר בפני וכו' כשמביאו מחו"ל לא"י אע"פ "שעולים לרגל". וא"כ ע"כ דליכא מהכא ראייה כלל דבני חול פטורים ממצ"ע דראייה, ואדרבה, מבואר במאירי דגם בני חו"ל היו עולים לרגל, והבן בס"ד.

געהזיבענע שבתות

בשבתות של ימי המטמוני"ם זכו קבוצות של בחורי אנ"ש, בני חבורת 'מייך מסכתא', לשבות בעיה"ק צפת בצילא דכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א | שבתות תמימות

משולחן גבוה קא זכו

ובכן, הקבוצה הראשונה שנסעה לצפת בימי הספירה, בפרשת 'אחרי קדושים', הייתה חבורת בחורים בראשותו של הרה"ג ר' ישראל קורנבליט שליט"א מראשי החבורות בבני ברק, הייתה זו השבת הראשונה שהתוותה למעשה את צביונם המרומם והייחודי של שבתות אלו. בסעודות השבת, בליל שבת קודש ולמחרת בצפרא דשבתא, זכו הבחורים להסב סביב שולחנו של אדמו"ר שליט"א מתחילת הסעודה ועד סופה, כאשר אד"ש מרעיף על כל בחור אותות קירוב והערכה באופן אישי, משוחח ומפלפל בלימוד ומביע את הערכתו העצומה לעמלי התורה, ועל כולנה דאגתו ומסירותו האישית של כ"ק אד"ש לכל בחור ובחור המסב על שולחנו שלא יחסר לו מאומה, כשהוא עצמו טורח לוודא שכל אחד קיבל מכל סוגי המנות והמאכלים.

"ההרגשה הייתה בבחינת 'הביאני המלך חדריו'" מתבטא באוזנינו ראש החבורה, הרה"ג ר' ישראל קורנבליט שליט"א, "הרגשה מרוממת ועילאית, דלה העט מלתאר את ה'קאך', את האש של קדושת השבת שליהטה ושרתה בשולחנו הטהור של אד"ש, כשלאורך כל הסעודה זכינו לשמוע מפ"ק אד"ש, כידודי אש, דיבורים נשגבים על מעלת וקדושת השבת המבעירים את הלבבות באש קודש.

כשהביאו לשולחן את הדגים, ביניהם היו דגים שקנה אד"ש לכבוד שבת בעיה"ק טבריה, החל אד"ש לשוחח על מעלת ועניין אכילת הדגים בשבת, והזכיר את דברי המאור ושמש' על העניין שהיה לצדיקים לאכול דגים גדולים בשבת, דגי לאקס, וניהל על כך שיחה שלימה עם הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א ממעתיקי השמועה בחצה"ק (שאף הוא נכח בשבת זו בצל הקודש) על מנהגי זקינו רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע באכילת הדגים ומנהגי אביו אדמו"ר זי"ע.

בליל שבת קודש, לאחר שהסתיימה הסעודה פנו הבחורים לזיץ' בראשות הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א שנמשכה עד אישון ליל, למחרת ציין רבי שמואל שליט"א בהתפעלות באזני אדמו"ר שליט"א כי אמש בישבו עם הבחורים התפעל לראות עד כמה ברי דעת ונבונים הם, אך כמה הופתע לראות שלמרות שהזיץ הסתיים מאוחר מאד, הרי שכבר בשעה שבע בבוקר כבר ישבו הבחורים ולמדו כהכנה לתפילה.

על כך השיב לו אדמו"ר שליט"א: "אכן, הרגישו זאת בתפילתם, ניכר היה שהם הגיעו לתפילה עם הכנה טובה".

"הייתה זו קבוצה מובחרת של בחורים חשובים, מתמידים ובני עלייה" ממשיך

בימי הספירה' שעברו עלינו לטובה יצאה לפועל בחצר קודשנו יוזמה מבורכת שעוררה התרגשות ותכונה בקרב אנ"ש, כאשר במשך שלושה שבתות, בזו אחר זו, נסעו קבוצות של בחורי אנ"ש לעשות את השבת בצל רבינו שליט"א בעיה"ק צפת.

היו אלו שבתות מרוממות ורוויות הוד, 'געהיבענע שבתות', כאשר נספר ביריעה שלפנינו.

הכול החל בתחילת חודש ניסן השתא, בפתח ימי בין הזמנים. בבתי מדרשנו נתלתה מודעה מטעם 'ועד החבורות' הקוראת לבחורי אנ"ש לנצל את ימי בין הזמנים להתמדה, כאשר מי שיצליח ללמוד ולסיים מסכת שלימה, במסגרת חבורת 'מייך מסכתא', יזכה למתן שכרה בצידה.

התמריץ המדובר היו שני גביעי כסף שיוגרו לו בין המסיימים, פרי יוזמתו ונדבתו של מגיד המישרים הנודע ר' אהרן קאהן שליט"א. ואולם, ההיענות מצד הבחורים היקרים והחשובים שיחיו הייתה מעל ומעבר למשווער, הפתיעה לטובה במידה טובה מרובה.

"בסיומו של בין הזמנים, ארבעים ושמונה בחורים, כמניין מ"ח קנייני התורה, זכו לערוך 'סיום מסכתא' על מסכת מיוחדת שלמדו מתחילה ועד סוף אך ורק בתוך ימי בין הזמנים" מתבטא באוזנינו בקורת רוח נרגשת הרה"ג ר' יעקב אשר גרין שליט"א מראשי החבורות.

היה זה מובן מאליו ב'ועד החבורות' כי לנוכח הכמות המכובדת של הבחורים שלקחו חלק ביוזמה מרצונם הטוב, מבלי שאיש יעמוד על גבם - יש להגדיל גם את ה'מתן שכרה' שיוענק להם, לאחר התייעצות ובהורמנא דכ"ק אדמו"ר שליט"א הוחלט להעניק למסיימי המסכתות פרס הוקרה נדיד שייחקק לדורות:

שבת קודש בצילו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבת בה זוכים הבחורים שיחיו לסעוד את סעודות השבת באופן אישי, בצוותא חדא עם אדמו"ר שליט"א, בביתו נאוה קודש בעיה"ק צפת, בבחינת 'שבת קודש בצל כנפיך יחסיון ירויון מדשן ביתך'.

למעשה, רעיון זה של קבוצות בחורים הנוסעים כבר עלה והחל לקרום עור וגידים בשנה שעברה, כשקבוצה של בחורים שלמדו שעות רצופות נסעה לשבות בצל אד"ש בצפת. שלוש תקנות יסוד תיקן אד"ש לקבוצות הבחורים המגיעים לשבתות אלו, והן א) שהבחורים יגיעו עם ראש החבורה. ב) שילמדו בבית המדרש כהכנה לשחרית של ש"ק ג) שיקיימו סדר לימוד מיוחד בש"ק אחר הצהרים.

הרב קורנבליט, "ואכן הרגישו בבית המדרש שמדובר בבחורים משכמם ומעלה, התפילות היו מאוד 'דעהויבין', עד כי המתפללים הקבועים בבית המדרש פנו אל הבחורים והודו להם על ההתעוררות והחיות שהשפיעו בתפילתם, בקול רם ובנעימה, על כל ביהמ"ד.

"בסעודת צפרא דשבתא כיבד אד"ש את הבחורים שכל אחד מהם יגיד איזה 'ווארט' על הפרשה או יתחיל ניגון, ושוב הייתה זו שעה של עונג רוחני כאשר אד"ש מטה אוזנו לכל בחור ומפלפל ומשוחח עמו על דבר התורה שאמר.

"אמר לי לאחר השבת הזו משגיח באחת הישיבות גדולות החשובות שכמה מתלמידיו השתתפו בשבת זו: 'אני יכול לומר, כמשגיח, שרואים על הבחורים את רושם והשפעת השבת בצל הרבי שליט"א, מרגישים זאת עליהם, רואים שהם חוזרים לישיבה עם אוצר של יראת שמים'.

שבת לפני ל"ג בעומר

בשבת השנייה, פרשת אמור, הגיעה חבורת בחורים נוספת בראשות ראש החבורה הרה"ג ר' יעקב אשר גרין שליט"א, כשכל החיזיון הנפלא חוזר על עצמו, בסעודות השבת קודש זוכים הבחורים להסב עם אד"ש בקרבה מיוחדת ומרוממת.

בתוך הסעודה הזכיר אד"ש את דברי המהרי"ל דיסקין בפרשה למה נכתב קודם לאמו ורק אחר כך לאביו לא ייטמא, ואילו אצל כהן גדול נכתב להיפך קודם אביו ואח"כ אמו, ופלפל אד"ש בעומק דבריו והיו הדברים מאירים.

בהמשך הסעודה נכנס כ"ק הגה"צ הרב מלינו מארה"ב שליט"א ודיבר עמו על הקשר בין הרבי זי"ע לאביו שעה ארוכה, כשהבחורים זוכים להטות אוזן ולשמוע דברים מאלפים. בסעודת צפרא דשבתא זימרו בצוותא 'בר יוחאי' לכבוד הילולא דרשב"י, והיה זה מעמד מיוחד רווי הוד.

במהלך הסעודה התפלפל כ"ק אד"ש בלימוד עם הבחורים בעניין 'זר לא יאכל קודש', במה שמובא בגמרא על 'מי שאחזו בולמוס' דמאכילין אותו הקל הקל, והביא את דברי ה'פרשת דרכים' והיעב"ץ בעניין זה, וכן אף שאלת הגרש"ז אוערביאך ששאל להגאון מטשעבין בבחרותו, ומרן שליט"א אף הוסיף לבחורים קושיא מדיליה והתעורר ריתחא דאורייתא סביב זה.

רגע מיוחד נרשם באותה שבת, כשבשבת אחר הצהרים התכבד רב מפורסם מארצות הברית לדרוש בפרקי אבות בבית מדרשנו, אותו רב שמע שנמצאת כאן קבוצת בחורים שסיימה

מסכתות שלימות ובתוך הדרשה פנה אל הבחורים ושאל "האם יש כאן בחור שסיים מסכת מכות?"

אחד הבחורים השיב בחיוב ואותו רב שאל אותו 'מראה מקום' מסוים במסכת מכות, הבחור נקב מיד בדף בו מופיעים הדברים, אך אותו רב טען שהדברים מופיעים בדף הבא, היו אלו רגעים של ריתחא דאורייתא כשכל אחד עומד על שלו.

תוך כדי דיבור מספר אותו רב על הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל שהתווכח פעם עם הגאון ר' פינחס הירשפרונג היכן מופיע דבר מסוים בגמרא וכל אחד מהם טען שהוא מופיע בעמוד אחר, ניגש הגר"פ להוציא גמרא אמר לו הגר"ע "וכי אתה רוצה לבייש את הזקן הלכן שלי? אל תוציא גמרא", כשחזר הגר"פ לאכסנייתו פתח גמרא וראה שהצדק היה עם הגר"ע, מתברר שהגר"ע לא רצה לביישו ולכן הורה לו לא לפתוח גמרא.

למעשה, כשפתח אחד הנוכחים גמרא התברר שהצדק היה עם הבחור, והרב הדרשן הפליא מאוד את ידיעתו...

"זיי האבן געארבעט פאר דעם"

בשבת השלישית הגיעה חבורת בחורים בראשות ראש החבורה הרה"ג ר' משה טוביה טיקוצקי שליט"א מראשי החבורות בביתר. אחד מרגעי השיא בשבת זו התרחש מיד לאחר תפילת ערבית של ליל ש"ק, כשיצא כ"ק אדמו"ר שליט"א בראשות קהל ניגש אליו יהודי נכבד מארה"ב ושיבח בפני הרבי את הבחורים שהתפללו בהתעוררות.

נענה אד"ש בקורת רוח באוזניו: "זיי האבן געארבעט פאר דעם, בחורים אלו לא הגיעו לכאן בחינם, הם עמלו ונתייעו על כך, כל אחד מהם זכה לסיים מסכתא בימי בין הזמנים".

אף בשבת זו זכו הבחורים לשמוע שיחות מאירות מכ"ק אד"ש בסעודות השבת, בענייני דיומא ובדרכי העבודה. במהלך הסעודה בצפרא דשבתא הזכיר אד"ש את הרה"ק ר' מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע שיום הילולתו חל באותו היום וסיפר על דרכיו בקודש, ודיבר על עוד צדיקים שהילולתם חלה בשבוע זה.

היו אלו אפוא שלושה שבתות מרוממות ונעלות מאוד, כל אחת מהן גדושה ומעוטרת

ברגעי הוד מרוממים, כל בחור שזכה להיות שם חזר עם שלל רב, מטען גדוש של התעלות 'געהויבנקייט' והתרוממות הנפש, עם אוצרות יקרים של שיחות ודיבורים קדושים ששמע מפ"ק אד"ש.

שמעם של השבתות המרוממות בצילא דמהימנותא בצפת הפך עד מהרה לשיחת היום בקרב בחורי אנ"ש ועוררו 'קנאת סופרים' מבורכת. "זהו הפרס הגדול ביותר שבחור יכול לקבל, מי שזכה להשתתף בשבת כזו לא ישכח אותה כל ימי חייו" מתבטא באוזניו אחד מראשי החבורות שליט"א.

"אי אפשר לתאר איזה התעלות משפיעות השבתות על הבחורים שזכו להשתתף בהם, עד כי ההורים וכן הצוות בישיבה מעידים שהם רואים בחוש על הבחורים שחזרו מהשבתות את ההתעלות והרישומא דקדושה, רואים שעברה עליהן התעלות מיוחדת במינה, שבת עם מלוא חופניים השפעות טובות בעז"ה".

לסיום נציין כי בהזדמנות הקרובה אי"ה צפויה הקבוצה הרביעית של בני חבורת 'מיינ מסכתא' לנסוע לשבת בצל הקודש בעיה"ק צפת, ועל כך פרטים יבואו בעז"ה.

קיצור שו"ע

הג השבועות ו' סיון ה'תשפ"ג

סעיף ט.

וְכִשְׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, חֵיב לְהַאֲכִיל גַּם לַיְתוּם וְלְאַלְמָנָה עִם שְׂאֵר הַעֲנִיִּים הָאֲמֻלָּלִים, שְׁנֵאמַר: וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְגוֹמֵר. אֲבָל מִי שְׁנוֹעֵל דְּלִתֵי חֲצֵרוֹ, וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְאִינוּ מְאֻכֵּל וּמְשֻׁקָה לַעֲנִיִּים וְלַמְרִי נֶפֶשׁ, אֵין זֶה שְׁמַחַת מִצְוָה אֶלָּא שְׁמַחַת פְּרוֹסוֹ, וְעַל אֲלוֹ נֶאמַר: וּבְחִיָּהֶם כָּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם, כֹּל אוֹכְלֵיו יִטְמְאוּ כִּי לֶחֶם לְנֶפֶשׁ, וְשְׁמַחַת כְּזֹאת קָלוֹן הִיא לָהֶם, שְׁנֵאמַר: וְזֵרִיתִי פָּרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֶשׁ חֲגִיכֶם.

סעיף י.

כְּשֶׁאֵדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְשִׁמַּח בְּרַגְלֵי, לֹא יִמְשָׁךְ בֵּינָן וּבְשִׁחוּק וּבְקָלוֹת רֹאשׁ וְיֵאמַר: כֹּל מֵה שְׂיוֹסִיף בָּהֶן, יִרְבֶּה בְּמִצְוֹת שְׁמַחַת, כִּי הַשְּׂכָרוֹת וְהַשְּׁחוּק וְקָלוֹת הֵרֵאשׁ אֵינָה שְׁמַחַת אֶלָּא הוֹלָלוֹת וְסָכְלוֹת, וְלֹא נִצְטוּיָנוּ עַל הַהוֹלָלוֹת וְהַסָּכְלוֹת אֶלָּא עַל הַשְּׁמַחַת שֵׁשׁ בֵּה עֲבוּדַת יוֹצֵר הַכֹּל, שְׁנֵאמַר: תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשְׁמַחָה וּבְטוֹב לֵבב מֵרַב כֹּל, הָא לְמַדְתָּ שֶׁהַעֲבוּדָה הִיא בְּשְׁמַחָה, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' לֹא מִתוֹךְ שְׁחוּק וְלֹא מִתוֹךְ קָלוֹת רֹאשׁ וְלֹא מִתוֹךְ שְׂכָרוֹת.

סעיף יא.

מֵדַת הַחֲסִידִים אֲשֶׁר ה' לְנַגְדָם תְּמִיד וּבְכָל

בְּיוֹם שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ. אֲבָל שֶׁל פֶּסַח וְשֶׁל סְכוּת הֵיוּ מְקַרְבִּין בְּיוֹם רֵאשׁוֹן דְּחַל הַמוֹעֵד.

שב"ק נשא ו' סיון ה'תשפ"ג

סימן סב

הלכות משא ומתן וכו' י"ח סעיפים

סעיף א.

צָרִיךְ לְהַזְהֵר מְאֹד שְׁלֹא לְהוֹנֹת אֶת חֲבֵרוֹ, וְכֹל הַמְאָנָה אֶת חֲבֵרוֹ בֵּין שְׁהַמּוֹכֵר מְאָנָה אֶת הַלּוֹקַח בֵּין שֶׁהַלּוֹקַח מְאָנָה אֶת הַמּוֹכֵר עוֹבֵר בְּלֹא, שְׁנֵאמַר: וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ, אֵל תוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו. וְהִיא הַשְּׁאֵלָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁשׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם בְּשַׁעַר שְׁמֹכְנִיסִין אוֹתוֹ לְדַיֵּן: נִשְׁאֵת וְנִתְתָּ בְּאִמּוֹנָה.

סעיף ב.

כֶּשֶׁם שֵׁשׁ אֶסוּר אוֹנָא בְּמִשְׁא וּמִתָּן, כֶּךָ יֵשׁ אֶסוּר אוֹנָא בְּשִׁכְרוּת וּבְקַבְלָנוֹת וּבְחִלוּף מְטַבֵּעַ.

סעיף ג.

הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאִמּוֹנָה אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְאוֹנָא, כִּיִּצְדַּק, חֲפִצָּה זֶה בְּכֶךָ וְכֶךָ לְקַחְתִּי, כֶּךָ אֵנִי רוֹצֵה לְהַשְׁתַּכֵּר בּוֹ, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא נִתְאָנָה בְּלִקְחִיתָ, וְכֹל הַמְתַּאָּנָה אֵינוֹ רֹשָׁאי לְהוֹנֹת אֲחֵרִים בְּשִׁבְלֵי זֶה, מִפְּלֵ מִקּוֹם זֶה מִתָּר, שֶׁהִרִי זֶה כִּמְפָרֵשׁ לוֹ, שְׁלֹא יִסְמָךְ עַל שׁוֹי הַמְקוֹחַ, אֶלָּא עַל הַדְּמִים שֶׁנִּתְּנָן הוּא בְּעָדוֹ.

דְּרִכְיָהֶם יְדַעוּהוּ, בְּעַת שְׁמַחְתֶּם אַז יוֹתֵר יוֹתֵר מְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲשֶׁר שְׁמַח אוֹתָם, וְיֵאמַר הָאָדָם בְּלִבּוֹ בְּעַת שְׁמַחְתּוֹ וְהִנְאָתוֹ: אִם כֶּךָ הִיא שְׁמַחַת הָעוֹלָם הַזֶּה אֲשֶׁר הִיא הַכֹּל, כִּי יֵשׁ אַחֲרֶיהָ תּוֹנָה וְצַעַר, מֵה תִהְיֶה שְׁמַחַת הָעוֹלָם הַבָּא הַתְּמִידִית שְׁאֵין אַחֲרֶיהָ תּוֹנָה, וְיִתְפַּלֵּל לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִטֵּה לְבוֹ לַעֲבֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלֵב שְׁלֵם וְשִׂישְׁמַחְתּוֹ בְּשְׁמַחַת הָעוֹלָם הַבָּא, וְיִזְכְּרוּ לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא לְאוֹר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

סעיף יב.

חֵיב כֹּל אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ עַל בְּנֵי בֵיתוֹ שְׁלֹא יִטְלוּ בְּמִקּוֹם שְׂיִבּוֹאוּ חֵס וְשְׁלוֹם לְיַדֵי קָלוֹת רֹאשׁ בְּהַתְעַרְבֵם עִם קְלֵי הַדַּעַת, רַק יְהִי קְדוּשִׁים, כִּי קְדוּשׁ הַיּוֹם.

סעיף יג.

בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְחַל אוֹ לְחַל הַמוֹעֵד, אוֹמֵר בְּתַפְלָה "אֵתָהּ חוֹנְנֵתָנוּ" וּמְבַדֵּיל עַל הַכּוֹס, אֲבָל לֹא עַל הַגֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים.

סעיף יד.

גוֹהֲגִין לְהַרְבוֹת קֶצֶת בְּאֲכִילָה וְשִׁתֵּיהָ בְּיוֹם שְׁלֹאֲחַר הַחֵן בְּכָל שְׁלֹשׁ רִגְלִים, וְהוּא אֶסְרוּ חַג. וְנוֹהֲגִין שְׁאֵין מִתְעַנְּיִין בּוֹ אֶפְלוּ חֲתָן וְכֹלָה בְּיוֹם חֲתָנָן וְלֹא יֵאָרְצוּט. וּבְאֶסְרוּ חַג שְׁלֹאֲחַר חַג הַשְּׁבוּעוֹת, גַּם מְצַד הַדַּיֵּן אֶסוּר לְהַתְעַנּוֹת בּוֹ, לְפִי שְׁבֻזְמָן שְׁבִית הַמְקַדֵּשׁ הִיָּה קִנְיָם, אִם חָל שְׁבוּעוֹת בְּשַׁבָּת, הִיָּה יוֹם טְבוּחַ הַקְּרָבָנוֹת

צו השעה • הפעם יותר מתמיד שותפים לאהל מועד!

בימי שפוט השופטים

סיפור לחג השבועות

ויהי בימי שפוט הקופטים (רות 6)

אוי לו לדור קופטיו כריכים להקפט (מד"ר רות)

למשמע אוזניהם. שניהם חריפים ובקיאים היו כאמור, והכירו היטב את הסוגיה הנידונה. ידעו עד כמה קשה היא להבנה, וכיצד חייב כל מגיד שיעור לעמול עד שיצליח להסבירה לפני בחורים צעירים וחסרי בקיאות. מגיד שיעור זה צלח כספן מנוסה את מימיו הרגושים של הים הסוער בבטחה ובנחת, כאילו לא היה שום קושי מיוחד. נראה היה בעיניהם אותה שעה כאדריכל רב אמן שלמד לפני ולפנים את תכנית הבנין על מבואותיו ומבוכיו, לפני שהרצה אותו לפני תלמידיו. למדן מופלג המכיר ויודע את התורה כנתינתה, מן היסודות העמוקים עד לגבהי גבהים.

מתוך שמחה של תורה החלו שניהם להתערב במהלך השיעור. השתעשעו עם הבחורים ורבים בדברי תורה, כשהם עצמם מגלים שבע ידות בחריפות ובקיאות עצומה.

אולם, לא שני למדנים שגיבים כמו ר' פסח ברלינר ור' דוד הירש ישפטו את רבה המיועד של קהילה קדושה בומברג על פי שיעור אחד. שכרו להם חדר באכסניה ויום יום היו נכנסים לבית המדרש, ומשיחים עם האיש בדברי תורה. כבדרך אגב תהו על קנקנו בשאר ענינים. בדקו האם כוחו גדול גם בהלכה או שמא רק בפלפול. נוכחו לראות שבקי הוא בכל ד' חלקי שולחן ערוך, וגם בשולחן ערוך החמישי. פיקח ומחוכם הוא ומתמצא בכל הוויות העולם. אי אפשר לרמותו. הליכותיו מתונות ומדודות וכל מראהו אומר כבוד.

לאחר שעמדו על טיבו ובחנוהו יפה יפה ארבעה שבועות תמימים. נדברו שני השליחים ביניהם והחליטו כי איש זה, הגאון רבי מרדכי אורבך שמו, ראוי והגון לשבת על כסא הרבנות של העיר בומברג.

הפעם, הקדימו השנים רפואה למכה. עוד בטרם החלו לבחון בחינות מקיפות ומעמיקות, שוחחו עמו שיחה של דרך אגב, וממנה הבינו כי אם יוצע לו לכהן על כסא הרבנות בקהילה גדולה, לא ידחה את ההצעה על הסף.

הגיע עת פרעון השטר.

באחד הערבים, בשעה שסיים רבי מרדכי לסעוד את לבו. הופיעו במעונו שני השליחים והניחו לפתחו הצעה שקשה לסרב לה.

כבר אמרנו לעיל שרבי מרדכי פיקח מופלג היה, לפיכך לא הופתע כלל וכלל מן ההצעה. בעוד הם בוחנים אותו, בחן הוא אותם. הבין מהם כי קהילתם, בומברג, מחפשת רב לאחר שהרב הקודם גווע וימות, וכי כל השיחות והפלפולים מטרתם אחת: לבדוק ולעמוד על

דוד הירש בשערי קרעמניץ. רוחם היתה נפולה וכוחם לא עמד להם עוד, אחרי שיטוטים וחטיפושים המתמשכים כבר על פני ארבעה ירחים תמימים. החלו מחפשים בעל אכסניה, לתת מרגוע לגופם היגע. ובשעה שהלכו ברחוב, עברו מתחת לחלונות של בית מדרש. החלונות היו פתוחים. מתוך בית המדרש בקע קולו של אדם המרצה פשט בגמרא בשפה קולחת ומלוטשת.

כדבורים הנמשכות אל הצוף נמשכו שני השליחים ונשאבו אל בית המדרש. עיפותם ורעבונם פגו בשומעם קולה של תורה המדהדה ברמה. נכנסו בשקט והתישבו בקרן זווית. מתבוננים מהצד במראה:

בכותל מערב של בית המדרש, ישבו כעשרים נערים שקלסתר פניהם המעודן וחוט של חסד שנמשח עליו, העידו בהם על לימוד תורה בהתמדה. הם היו מרוכזים כליל באדם בעל צורה שעמד בראש השולחן ועיין בספר גדול שהיה פתוח לפניו. בית המדרש כולו היה שקט ברגע זה עד כי יכלו שני השליחים לשמוע את רחש הנשימות של הנערים. ברגע הבא החל מגיד השיעור לדבר בקול שקט שהלך וגבה, ככל שנגרף במימיה הסוערים של הסוגיה הסבוכה שבפירוקה היה עסוק כעת. שוב עצר האיש ועצם את עיניו ומצחו התמלא בקמטים כגלי ים. פתאום הופרעה הדממה כשאחד הנערים שאל קושיה בהיסוס קל. אחד מחבריו נחלץ מיד לעזרתו של מגיד השיעור, וענה על אתר תירוץ בנימה מתנצחת. לא הספיק זה לסיים דבריו, עד שבחור שלישי קם עליו לקפח את שוקיו בריתחה דאורייתא. הדממה נהפכה לסערה; סערה של תורה שניתנה בקולות וברקים. כך התנגחו ביניהם תלמידי חכמים, צורבים עולי ימים בקולות וברקים. עיניהם ברקו בחדוותא דשמעתתא, וניכר היה כי אין להם בעולמם מאומה, מלבד הרצון הבווער לירד לעומקה של סוגיה ואמיתה.

מגיד השיעור, לא נתיירא כלל מכל אותו מבול של צעקות וצווחות שהופנה אליו. הוא הקשיב לדברי הבחורים, שקל אותם בעיני שכלו וענה לכל בחור ובחור בשקט ובטוב טעם. כיווד-ים ותיק ומומחה נחלץ מתוך הסערה ומימי ים התלמוד שוב שקטו ורגעו. הסוגיה הצהירה והבהיקה כשמש בצהרים. הפשט ברור היה ואיתן כמו ניצוק מברזל. כל הקושיות והתירוצים היו ללבנים שהוקמו ביד אמן נדבך אחר נדבך לבנין מבוצר שלא במהרה ימוט.

ר' פסח ברלינר ור' דוד הירש שמעו ולא האמינו

פרק ראשון

כצאן ללא רועה

העיר בומברג שבארץ אשכנז, היתה כאלמנה. רבה הגאון שישב על כסא הרבנות שנים רבות, רבי יצחק הלוי, נפטר לאחר מחלה קצרה, והותיר את קהילתו כצאן אשר אין להם רועה.

קהילה חשובה וגדולה כקהילת בומברג אינה יכולה להישאר ללא רב גדול. ראשי הקהילה שלחו את רבי פסח ברלינר ורבי דוד הירש, שני תלמידי חכמים חריפים ובקיאים, שלא היו כמותם בכל העיר ואולי גם בערים אחרות, לשוט בארץ ולתור להם רב חדש שכתר הרבנות בקהילה החשובה של בומברג יהלום אותו.

שני השליחים נסעו מעיר לעיר, תרו ובקשו אחר רב חשוב, גדול בתורה ובמעשים, ולא מצאו. לא מפני שלא היה בארצות גרמניה רב חשוב וגדול. קהילות הקודש דאשכנז לא היו ריקות מתורה באותו הזמן. הישיבות ובתי המדרשות היו מלאים תלמידים. כל עיר גדולה החזיקה ישיבה על חשבונה, ולא פסק קול תורה מישראל בכל ארצות אשכנז ואפילו בערים הנדחות. אמנם נמצאו הרבה רבנים שרצו והשתוקקו לשבת על כסא הרבנות בעיר בומברג, אלא שקהילות אשכנז נהגו סלסול בעצמן, ולא רצו למסור את שררת הרבנות לכל אדם. גם קהילת בומברג כך. השליחים ראו רבנים מכובדים בכל אתר ואתר, שוחחו עמם והתרשמו מהם. אולם לא מצאו מועמד הראוי לפי דעתם לכתר הרבנות של בומברג. לעומת זאת, כשגילו באי אלו קהילות אדם גדול ונכבד הראוי לאיצטלת הרבנות ונפשם חמדה אותו, התברר כי הוא אינו רוצה לעקור דירתו מקהילתו שהיה מבוסס ומבונה בה בכל טוב, וללכת לעיר חדשה שבה עדיין אינו מכיר איש והרי הוא בה כגר תושב.

עברו הימים והשבועות, והשליחים מכתתים רגליהם ומהלכים בין קהילות וערים, ועדיין לא מצאו את שבקשה נפשם. מאשכנז עברו למדינת פולין וגם בה לא מצאו מרגוע. מי שמצא חן בעיניהם לא רצה לבוא לקהילתם, ולהפך.

עד שבאו לעיר קרעמניץ.

פרק שני

כהנהגה ביד המלכה

עיפיים ומיוגעים נכנסו רבי פסח ברלינר ורבי

קנקנו. בינתיים הספיק הוא לשקול את הענין מכל צדדיו, ולאחר שנמלך בזוגתו הרבנית ושאל את פיה, הגיע לכלל דעה כי אם יוצע לו התפקיד, לא יסרב לו.

עתה באו הדברים לכלל מעשה. שני השליחים אמרו את שלהם. רבי מרדכי ענה תשובה לא מחייבת מפני הנימוס. שלא יראה כלהוט יתר על המידה. ולאחר שעברו כמה ימים, הודיע להם את תשובתו ואמר "הן".

ברק של שמחה אושר הציף את עיניהם של שני אריות התורה. מיוגעים היו מן החיפושים, וחששו שמא אם יסרב יעברו עוד חודשים הרבה על קהילתם שתהא כאלמנה ללא רב הגון.

מיד פנו והלכו לאכסניה, ובשובם הביאו אתם כתב רבנות שהיה מוכן בידם מראש, נתנו בידו את הכתב וברכו אותו בברכת "מזל טוב". אשריך קהילת בומברג כי רב גדול כזה יפאר את כותל מזרחך.

פרק שלישי

שנים אוחזין בטלית

כל עוד היו הדברים רק בגדר אפשרות, לא התכוונו רבי מרדכי ובני משפחתו לעזוב את קרעמניץ. כעת הפכו הדברים למעשיים. רבי מרדכי ביקש שהות משני השליחים להכין עצמו כדבעי לעזוב את עיר מגוריו ולעבור דירה לבומברג.

קשה מכל קושי היה עליו להיפרד מתלמידיו החביבים, ששמעו מפיו תורת אלוקים חיים בכל יום ויום. לשמחתו הרבה, רוב תלמידיו מוכנים היו לצאת לגלות בעקבות רבם, ובהסכמת הוריהם, הודיעוהו חגיגית כי לאחר שישתקע בבומברג, יבואו אף הם בעקבותיו.

שבועיים ימים של הכנה רבתי עברו. הרב מוכן ומזומן היה. כל חפציו נחו בעגלה, צרורים וקשורים. הגיע היום המיוחל. ידידיו ומכריו וקרובי משפחתו נפרדו ממנו ברחובה של עיר, מי בחיוך של 'שמח בשמחתו' ומי בבכי של פרידה וגעגועים. הרב ושני השליחים ישבו בעגלה. העגלון הצליף בשוטו וזו יצאה לדרכה ופנתה ללכת בבומברג.

כמה שבועות עברו עליהם כחלום יעוף וכיום טוב ארוך של שמחת תורה. ר' פסח ור' דוד לא ראו ממעין תורתו וקדושתו של רבם המיועד. כל יום שעבר חשף לפנייהם עוד טפח מגדולתו וקדושתו, וזוית חדשה מאישיותו רבת הגוונים. שמחתם הרקיעה שחקים ואילו לא התביישו, יוצאים היו מן העגלה ומרקדים בשדה הפתוח. מחוללים בכל עוז ומודים לאלוקי ישראל שהנחה אותם בדרך אמת למצוא רב כה גדול. מיום ליום נתגלה להם כי כל מה שהכירו בו מקודם, היה רק כטיפה מן הים.

וכך נסעו ונסעו, עד שהגיעו לאחד הכפרים הסמוכים לבומברג. כאן פנו השלוחים ואמרו לרב:

"כבוד תורתו יואיל נא לרדת ולהתאכסן פה, אצל יהודי הגון ובר אוריין. ישב בכבוד וינוח מעט ובינתים אנחנו נלך העירה. נבוא ונבשר

את הבשורה הטובה לפרנסי הקהילה, שרבה החדש של בומברג הגיע והוא חונה פה בתחומי העיר. כל העדה כולה: הדיינים; ראשי הקהל; הפרנסים; וכל הקהל הקדוש יצאו לקראתו לקבל את פניו".

"כמה היא הדרך מכאן עד בומברג?" שאל הרב. ר' פסח ברלינר הצביע לעבר קצה האופק. "אם רבינו טוב-רואי, יוכל לראות את המגדל הלבן הגבוה, שם יושבים תדיר הצופים המשגיחים על עירנו למקרה של שריפה חלילה. מכאן נמצא אתה למד כי בומברג קרובה לכאן מעט יותר מתחום שבת. יפוש מעט, ובעוד כמה שעות נבוא לקחתו עמנו בשמחה ובשירים בתוף ובכינור. הבו כבוד לתורה".

סבר הרב וקבל. נכנס אל האכסניה לחלץ עצמותיו, ואילו השליחים נסעו העירה על מנת לשוב ולקחתו עמם כעבור שעות אחדות.

ישב הרב בחדרו במתח של ציפיה וכל רגע דומה עליו כשעה. הרגעים זחלו בעצלתיים.

עיין קלות בספר ועבר שוב על דפי הדרשה הגדולה שהכין לשאת במסיבת התמנותו לרב העיר. עברה שעה, עברו שעתיים. בעל האכסניה נכנס לחדרו להמתיק עליו את קושי הציפיה הדרוכה. שוחח עמו שעה קלה על הא ועל דא להפיג את מתחיו. אדהכי והכי העריב היום. חמה עמדה לשקוע, ועדיין לא נראה אפילו סימן קל לכל אותו המון חוגג, האמור להגיע לכאן לקבל את פניו של הרב החדש. קם והתפלל מנחה, שוב עיין מעט בספר ולאחר שנצנצו הכוכבים הרקיע וערב ירד, התפלל גם תפילת ערבית.

לתמהונו הגדול עברו עוד שעה ושעתיים, ועדיין איש לא בא לקבל את פניו. בעל האכסניה, נבוך גם הוא, הכניס לחדרו טס ועליו מיטב המטעמים לארוחת ערב. ברם, הרב טעם רק טעימה קלה בכדי להפיג יובש פיו. מפאת הציפיה הגדולה והחרדה שתקפה אותו, לא היה מסוגל לאכול.

הלילה עבר גם הוא, החמה זרחה ועדיין אין קול ואין עונה. הרב השכים קום ממיתו והתפלל שחרית, כולו אחוז תמהון מה קרה לבני בומברג שכך נוהגים בו.

כשסיים להתפלל וחלץ טליתו ותפיליו, נשמעה נקישה קלה על דלת חדרו. פנה לפתוח וראה שני אנשים לא מוכרים עומדים בפתח. הציגו עצמם כפרנסי קהילת בומברג. דין תורה יש להם ובאו להציע לפניו את טענותיהם. כאשר יגזור אומר, כן יקום.

פליאתו לא נסתרה מעיניהם החודרות של הפרנסים. לקבלת פנים מסוג כזה, לא התכונן כלל. אך הוא לא עמד על כוונתם האמיתית.

ישב עמם אל השולחן ואחד מהם פתח ואמר:

"רבינו, יודעים אנחנו שכבודו תמה מדוע מתמהמתה קבלת הפנים עד בוש. אלף אלפי סליחות עלינו לבקש ממעלתו על התנהגותנו, ועל כך שרק כעת אנחנו באים להציע את הדברים שישמע, אך טוב מאוחר מלא כלום, וכעת התעוררה אצלנו נחיצות גדולה בפסק הלכה ברור".

סקרנותו של רבי מרדכי התעוררה עוד יותר,

ולבו כמעט כרע תחתיו מגודל ההתרגשות. הבין כי משהו נשתבש ולא ידע מה.

"ספרו את הדברים ואשמע" אמר בשקט.

הפרנס השני ששתק מקודם, נטל את מושכות השיחה לידי והחל מדבר בשטף ובלי היסוסים.

"כידוע לכבודו, קראנו לו על מנת שימלא את מקומו של רבינו הקודם, הגאון רבי יצחק הלוי ששבק חיים לכל חי. כבודו אולי הבין, שהרב לא הניח בן ראוי למלא מקום אביו, ואולם לא כן הוא. יידע נא כי בן יחיד הניח רבינו במותו, בן גדול בתורה, גאון וצדיק כמותו, הראוי למלא מקום אביו, ושמו רבי שלמה יחיאל. דא עקא, שהבן עצמו, לרוב גודלו וחשיבותו, כבר נקרא לכהן פאר, עוד בחיי אביו, בקהילה חשובה אחרת כאב-בית-דין וראש ישיבה. יושב הוא שם על התורה ועל העבודה. מרביץ תורה לתלמידים, דן דינים, ומורה הוראות. בגלל ריחוק המקום, לא עלה בידינו להביא אותו לבומברג אל ההלוויה של אביו.

כשעברו שבעת ימי אבלות התאספנו כל בני העיר, ושיגרנו לרבי שלמה יחיאל הלוי כתב רבנות, חתום בידי ראשי הקהל וחשובי העיר. בקשנו ממנו לבוא למלא את מקום אביו. אולם הבן החשוב כלל לא טרח להשיבו דבר. לאחר חודש ימים, חזרנו וכתבנו לו איגרת שניה ובקשנוהו בכל לשון של בקשה לבוא אלינו לשכון כבוד בעירנו, וגם בפעם הזאת לא זכינו למענה. בפעם השלישית הזהרנו אותו מפורשות, כי אם לא נקבל תשובה עד ירח ימים, נראה בכך ויתור מצדו על זכות הרבנות של בומברג, והרשות בידינו לקבל רב אחר על כס אביו.

בלב מלא חרדה הוחלנו ירח ימים לקבל תשובת הבן, ושוב לא נענינו. הוספנו וחיכינו עוד חודשיים ימים, שמא יימלך בדעתו וינחם על מחשבתו הראשונה, ורק לאחר שחלפו עברו כמה וכמה ירחים, אמרנו, לא תוכל עדה הקדושה בבומברג, להיות כספינה הנטרפת בים ללא מלחים ורב חובל, ולפיכך שיגרנו את ר' פסח ברלינר ור' דוד הירש, מחריפי-חריפים של קהילתנו למצוא לנו רב חשוב וראוי. כיתתו הללו את רגליהם עד שמצאו את כבודו, והנה..."

"והנה מה?" שאל הרב בפיך ברכיים.

"אין לנו הסבר על כך, רק רצון השם יתברך יכול היה לסבב מאורע כה מופלא. תמול, יחד עם שני השליחים שבאו לבשרנו על הופעתו של כבודו, נכנסה לחוצות בומברג מרכבתו של רבי שלמה יחיאל הלוי שנעתר לשלוש אגרותינו ובא לכאן כדי למלא מקום אביו".

פרק רביעי

"כאיילו אינו נוגע בדברי"

אילו התמוטטו שמי תקרה והתרסקו על ראשו, היה רבי מרדכי מקבל את הדבר בשוויון נפש לעומת התדהמה העמוקה שחש נוכח דבריהם. לאחר כל היגיעה והעמל, ההכנות הנפשיות, והתוחלת הממושכה, במקום לזכות בקבלת פנים חגיגית, באים שני

פרנסים אלו ומבשרים לו, כי לאמיתו של דבר לרבם המנוח היה בן. גאון וצדיק וראוי לרשת את אביו.

"אם כן, מה ברצונכם ממני?" שאל

פניהם של הפרנסים אדמו מבושה ומבוכה, "באנו אל מעלת כבודו, יען כי שני השליחים ספרו לנו על גודל גאונו וצדקתו. החלטנו להציע הענין לפניו, ולבקשו להכריע בשאלת הרבנות כיחיד מומחה, וכאשר יחליט בדעתו דעת תורה, כן יהיה".

רבי מרדכי התגמגם ופלט כמה משפטים מבולבלים. כעת התברר לו כי מגמת פניהם לא היתה כפי שחשב תחילה, להודיעו בעדינות שעליו לסגת בכבוד, אלא לקבל את הכרעתו בשאלה "מי יהיה רב העיר" כאילו הוא עצמו איננו צד נוגע בדבר. אם יחליט כי הוא קודם לבן הרב, לא יערער איש בדבר. אולם הענין סבוך הוא מאד, ואי אפשר לדון בו אלא בכובד ראש ושיקול הדעת, ולא לחרוץ דין על רגל אחת.

"אינני יכול להכריע בדבר בחטף" אמר לאחר מחשבה, "השארו פה כמה שעות ואני אדון בדבר מכל צדדיו".

קבלו הפרנסים את דבריו. נותרו באכסניה כל היום, והרב הסתגר בחדרו והתעמק במחשבתו. צדדים רבים היו לו לכאן ולכאן, ולקראת שקיעת החמה, עדיין לא הודיע להם את פסק דינו. ביקש מהם ללון בלילה בכפר, ועד הבוקר יוציא פסק הלכה ברור וחותר.

ליל שימורים עבר על הרב. ליל שימורים עבר גם על הפרנסים. הוא אפוף היה במחשבות מעמיקות וישן אך מעט, והם המתינו בלב רוגש וחרד לשמוע כדת מה יפסק. ספק קל שבקלים לא היה להם כי הוא דן בנושא הסבוך כאילו אינו נוגע כלל בדבר.

הבוקר אור והפרנסים הובלו על ידי בעל האכסניה לחדרו של הרב, לשמוע את פסק ההלכה:

"על כסאה של בומברג ישב כבוד הרב שלמה יחיאל הלוי. בן הרב ימלא את מקום אביו ואני אלך ואשוב אל עירי קרעמניץ".

הפרנסים עמדו כהלומי רעם ולא האמינו למשמע אוזניהם. בשרם נעשה חידודין חידודין. הנשמע כדבר הזה? אך הוא חזר על דבריו בפשטות ותמימות.

"האמנם?" שאלו, והוא שונה ומשלש, "אכן. לבן הרב, זכות הירושה!".

קמו האנשים לחזור לעירם, מלאי הערצה לאיש שמלבד כל מעלותיו, נתגלה גם כבעל שאר-רוח ויכולת הקרבה ויותר לעילא מכל דרגין.

הם יצאו לדרכם וגם רבי מרדכי יצא לדרכו, לשוב לקרעמניץ.

בצהרי היום, סמוך לאחד הכפרים, נשבר אחד מאופני העגלה. רץ העגלון הכפרה והזעיק עזרה. נפח מומחה שהגיע, בדק את הגלגל השבור ומצא כי התקלה מורכבת מדי ויידרש יום שלם לתקנה. ישב הרב לאונסו בבית אחד הכפריים שאירחו בכל לב, והצטער על זמנו היקר שנגזל ממנו בשל תקלות פעותות.

למחרת בצהרים חזר הנפח עם העגלה המתוקנת. הסוסים אך נרתמו ליצולים כאשר ממול הגיעה בדהרה מרכבה קלה ובתוכה יושבים שני הפרנסים מבומברג.

"רבינו" צועקים הם לעבר רבי מרדכי, "אל יתרחק".

כהרף עין ירדו השנים, נגשו אליו בדחילו ורחימו, נישקו את כף ידו ופלטו בהתרגשות עצורה: "שלום עליכם, מורינו ורבינו, רבה של העיר בומברג!".

פרק המישי

קבלת פנים ומיתה הטובה

"וכי לא אמרתי לכם כי משפט הבכורה שמור הוא לבן הרב?" נימה קלה של קפידה הסתננה לקולו של רבי מרדכי.

"אמת ויציב" ענו הפרנסים, "על פי פקודתו קבלנו אתמול את רבי שלמה יחיאל לרב העיר. בלילה, לאחר מסיבת קבלת הפנים, הלך לישון ובבוקר לא קם. נפטר מתוך שנתו ועלה לגניז מרומים. כיהן כרב העיר יום אחד! וכעת באנו לחלות את פניו כי יואיל ברוב חסדו לבוא עמנו לבומברג ולכהן בעירנו כרב, אחרי אשר משמים הוכיחו כי הוא הרב".

ללא אומר ודברים עבר רבי מרדכי מעגלה לעגלה, שילם פרוטות אחדות לעגלון ששכר ונסע עמם לבומברג.

בדרך ישב הרב ולא פצה פה. הפרנסים חשבו שיפור מעט את הערפל סביב תעלומת מותו המסתורי של בן הרב, אולם הוא שתק שתיקה ממושכת.

ויהי כבואו לבומברג נתקבל שם בכבוד מלכים, עם שהיתה האוירה נסוכה עצבות עקב פטירתו החטופה של רבי שלמה יחיאל שנטמן בקברו שעה קלה לפני בוא הרב החדש.

תקופה ארוכה לא דבר רבי מרדכי על כל הענין ולא כלום. בני העיר יראו ממנו יראה גדולה, ולא העזו לשאול אותו מה אירע בעירם ומה פשר דבר. רק לאחר תקופה ארוכה מאד, כשנעשה לבם של ראשי הקהל דבומברג גס במקצת בהדרת גאונו של רבם הנערץ, צפה מאליה השאלה המתבקשת:

"למדנו רבינו. מה טעם עשה לנו ה' ככה? מתחילה קבלנו את כבודו לרב, כיון שסברנו כי בן הרב ויתר על זכותו, והא ראה שלא השיב

לנו כל תשובה. אחר כך באו שני הרבנים ביום אחד. לאור פסקו קבלנו את רבי שלמה יחיאל הלוי לרב. קבלנו את פניו בשמחה ובשירים, והנה עוד באותו לילה נחטף ונפטר בשנתו. מה פשר דבר".

פרק שישי

בהדי כבשי דרחמנא למה לך

"הגמרא במסכת בבא בתרא (צ"א ע"ב) אומרת" פתח רבי מרדכי ואמר, "אפילו ריש גרותא משמיה מוקמי ליה. כלומר, אפילו השר הממונה על הבורות ומכריע מי ידלה מים היום ומי מחר, משרה קטנה לכל הדעות, גם הוא מתמנה על פי צו אלוהי. משמים נגזר על שנינו שנשב על כסא הרבנות של בומברג, ואחד מאיתנו ידחה מפני חברו. נודע הדבר לאבי מורי מנוחתו עדן ולרבי יצחק הלוי בגניז מרומים, ושניהם השתטחו לפני כסא הכבוד, וכל אחד מהם בקש שבנו של השני, יתמנה בראשונה לרב העיר. אני לא ידעתי מן המאבק האדיר המתנהל מעל לראשינו, וכאשר באו אלי השליחים לבקשני שאסכים להיות רב בעיר, נעתרתי לבקשה וקבלתי את כתב הרבנות.

כשבאתי סמוך לכאן, נודע לי מפיכם כי בן הרב הגיע ותובע את משפט הבכורה. הצעתם לי להיות פוסק יחידי ביני ובינו ולא סרבתי. עיינתי בדבר הדק היטב, וכבר לקראת ערב נתברר לי כי לפי ההלכה דין קדימה שמור לבן הרב. מכל מקום, רציתי ללבן את הדבר בלילה עוד פעם, ביתר ישוב הדעת ובלי אבק של פניה עצמית חלילה. מאוחר בלילה נפלה עלי תרדמה קצרה וראיתי את אבי בחלום. הוא פנה אלי ואמר:

"דע לך בני, כי כמוך פסקו גם בשמים, לבן הרב משפט הירושה והוא יהיה רב בבומברג לפניך".

לא הבנתי את המילה האחרונה 'לפניך', והוצאתי בבוקר את פסק דיני כי בן הרב לו משפט הבכורה, וכל הבא לשבת על כסא הרבנות הרי הוא בכלל משיג גבול. מה שקרה אחר כך נשגב מבינתי. על זה נאמר הנסתרות לה' אלוהינו. אין לנו עסק בנסתרות, אך הנגלות, לנו ולבנינו. יושב אני על כסא הרבנות על דעת המקום ועל דעת הקהל כדת של תורה".

יראה גדולה תקפה את האנשים כשנגלל לעיניהם פעם אחת הפרגוד, והורשו להציץ להרף-עין בדברים שהם מכבשונו של עולם. מאותו יום ואילך, לא העז עוד איש להעלות על דל שפתיו את המעשה הנורא, ורבי מרדכי ישב שנים רבות על כסא הרבנות של בומברג בשלום ובשלווה, ועוד בחייו זכה לראות את אחד מבניו, רבי אריה לייבוש אורבך, מכהן כרבה של סטניסלאב ושמו הולך לפניו בכל המדינות כגאון וצדיק.

קול לעלוב: 02-374-30-10
בחו"ל: 1718-506-9119

לימוד הלכה יומית כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ג' סעיפים ליום בקיצור שולחן ערוך - ניתן לשמוע בקול לעלוב

אם מקבלים ישראל את התורה

לזכר נשמת זקני הרה"ק בעל האמרי אמת מגור צוקללה"ה
שעלה בסערה השמימה בחג השבועות תש"ח זי"ע ועכי"א

דברי ר"ל דמעשה בראשית תלי בקבלת התורה

בגמרא (שבת פח.) 'אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה. ולמה יראה, כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו.'

תימה אמאי לא תלה קיום שמים וארץ בקיום התורה

וביאור דברי ריש לקיש, שהנה תכלית מעשה שמים וארץ, הוא שבנ"י יקיימו את התורה, כמאמר חז"ל (ב"ר א, א) בראשית - בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית, ולכן אם ח"ו לא יקבלו בני ישראל את התורה שוב בטלה סיבת בריאת שמים וארץ. אך לפ"ז יש להבין אמאי תלה הקב"ה את קיום שמים וארץ בקבלת ישראל את התורה, היה לו ית' לתלות את קיום מעשה בראשית בקיום ישראל את התורה, דמה מועיל אם יקבלו את התורה וח"ו לא יקיימו אותה.

הוכחה מגוף דברי ר"ל שהתנאי היה על הקבלה ולא הקיום

ואין לומר דזו הכוונה במאמר אם ישראל מקבלים את התורה כלומר אם מקיימים, דהרי ריש לקיש דייק דבריו ממה שכתוב בתורה ביום ו' ה"א מיותרת, שהתורה רמזה לקבלת התורה שניתנה ביום ו' סיון, וזה מובן דוקא אי נימא שהכוונה על קבלת התורה שניתנה ביום ו' סיון, אך אם הכוונה על קיום התורה אין מובן אמאי נאמר בתורה דוקא ביום ו' ה"א מיותרת, הרי קיום התורה אינו תלוי דוקא ביום ו' סיון.

הוכחה מדברי תוס' שהתנאי היה על הקבלה ולא הקיום

ועוד דיעויין בגמרא (ע"ז ג.) דלעתיד לבוא 'אומרים העובדי כוכבים לפני הקדוש ברוך הוא, רבש"ע ישראל שקיבלו את התורה היכן קיימוהו וכו', אמר להם הקדוש ברוך הוא שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה. אומרים לפניו, רבש"ע שמים וארץ נוגעין בעדותן, שנאמר

אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ואר"ש בן לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה

א לולי שהוסיף יום אחד משה מדעתו.

הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר אם ישראל מקבלין את תורתו מוטב, ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו וכו'. והקשה תוס' (ד"ה נוגעים) 'וא"ת והרי ראייה גדולה שקיימו שהרי שמים וארץ קיימים הם וכו', ועוד י"ל שהם קיימים ממה שקבלו כדאמר אם ישראל מקבלים. וחזינן בתוס' להדיא שהתנאי היה על הקבלה ולא על הקיום.'

דברי רש"י שהקבלה הייתה ע"י אמירת נעשה ונשמע וכמה תמיהות בדבריו

עוד צריך להבין דהנה כתב רש"י (שבת שם ד"ה בתחילה, ע"ז שם ד"ה לבסוף) לפרש דברי הגמ' בתחילה יראה ולבסוף שקטה, וז"ל: בתחלה יראה שמא לא יקבלו ישראל התורה ותחזור הארץ לתוהו ובוהו. ולבסוף כשקבלו בנעשה ונשמע שקטה. וצ"ב אמאי הדגיש רש"י 'איך' היתה צורת הקבלה, שאמרו נעשה ונשמע ומאי נפק"מ לן בזה, הכי הו' ליה לפרש ולבסוף כשקבלוהו בהר סיני דהיינו ב'זמן' הקבלה.

ועוד קשה על לשון רש"י דע"י תוס' (שבת פח. ד"ה כפה) שאף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע עדיין היה חשש 'שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן' ולכן בעיני כפיית הר כגיגית שלא יוכלו לחזור, וחזינן שכאשר קיבלו את התורה במאמר נעשה ונשמע לא היתה קבלה גמורה והיו יכולים לחזור בהם, ויותר מזה כתב בפנ"י (שבת שם) דכפיית ההר כגיגית שאם לא תקבלו כאן תהא קבורתכם, לא היה בתורת 'עונש' על מה שלא יקבלו, אלא הו' 'תוצאה' דכיון שלא תקבלו תחזור הארץ לתוהו ובוהו כדהתנה הקב"ה עם שמים וארץ, וממילא כאן תהא קבורתכם, וחזינן דעד הקבלה בכפיית ההר אכתי הו' מעשה שמים וארץ תלויים אם יקבלו ישראל אע"פ שכבר אמרו נעשה ונשמע. וא"כ איך כתב רש"י דכשאמרו ישראל נעשה ונשמע שוב שקטה והא אכתי הו' תלויים ועומדים עד לכפיית ההר שהייתה קבלה גמורה.

דברי האבני נזר בביאור דברי רות באשר תמותי אמות שמסרה נפשה לקבל את התורה אף שיודעת שודאי תענש

ולבאר העניין יש להקדים דברי האבני נזר זצ"ל הו"ד בשם משמואל (שבועות תרע"ב ד"ה 'הענין מה') וז"ל 'הענין מה שקורין מגילת רות בשבועות, הרבה טעמים נאמרו בזה, ואענה אף אני חלקי בעזה"י. והנה כ"כ אבי אדמו"ר זצ"ל"ה נתן טעם לשבח רות שזכתה לכל חמדת ישראל שיצא ממנה דוד המלך ע"ה עד מלך המשיח,

ב ולפ"ז צריך להבין אמאי נחשבים השמים והארץ נוגעים בעדותם אם קיימו, כיון שהיו תלויים ועומדים בזכות קבלת בנ"י את התורה בו' ניסן, ועי' מהרש"א.

והלוא הרבה גרים מתגייירין וכבר היו גרים שישבו בכבודו של עולם והניחו הכל ובאו במסירת הנפש להדבק בקהל ישראל כשהם דוויים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהן, ולא זכו למה שזכתה, ואמר הטעם שזכתה כל כך משום שנעמי אמרה לה ארבע מיתות נמסרו לב"ד, והשיבה באשר תמותי אמות, ולא השיבה שתשמור עצמה שלא תתחייב מיתת ב"ד, אלא שמקבלת על עצמה אפי' אם בשביל גירותה יתגלגלו עליה מיתות ב"ד נמי כדאי לה להיות יהודית, וזה הרצון הוא בתכלית עומק הלב ובנקודה הפנימית וכו' ודפח"ח. והרצון ה' שיקבלו ישראל גם באופן כזה, שאפי' ליפול בשאול תחתית ע"י קבלת התורה נמי כדאי להם להיות יהודים, וזה ממש ענין רות כנ"ל עכ"ל.

והסבר דבריו שאמרה רות אפילו שאני יודעת שלא אוכל בוודאות לשמור לא לעבור על אחת ממצוות ה' אשר לא תעשנה, וממילא תקבל עונש או מיתת ב"ד, בכל זאת הסכימה בדעתה לקבל על עצמה עול תורה ולקבל את העונשים. וזו היא קבלה גמורה, דהרי מי שמקבל על עצמו רק לשמור ואם ישל שוב בטלה קבלתו אין זו קבלה גמורה, אבל מי שמקבל על עצמו להיענש אם יעבור על קבלתו, הו' קבלה גמורה דהרי בכל גוונא הקבלה עומדת, וזה היה רצון הקב"ה שבנ"י יקבלו את התורה באופן שאינם נפרדים בשום היכי תמצו מהקב"ה ואפילו אם לא יקיימו מכל מקום הקבלה תגרום שיענשו וכך יהיו קשורים בכל גוונא לקב"ה [וכמו בן אצל אביו שאם אינו שומע נענש, אבל נשאר בן].

ביאור דברי המדרש לפי דברי האבני נזר

ועפי דברי האבני נזר יבואר כל העניין, דהנה א"י במדרש (איכא רבה פרשה ג') על הכתוב (דברים לג ב) 'ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן וגו'', בתחלה הלך לו אצל עשו להר שיעי, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו מה כתיב בה, אמר להם, לא תרצח, אמרו לו היא הברכה אשר ברכנו אבינו על חרבך תחיה, אין אנו יכולין לחיות בלא היא, ולא קיבלו אותה. הלך לו למדבר פארן אצל בני ישמעאל, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו מה כתיב בה, אמר להם, לא תגנוב, אמרו לו היא ירושת אבינו ידו בכל ויד כל בו, אין אנו יכולין לחיות בלא היא, ולא קיבלו אותה. הלך אצל עמונים ומואבים, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו, מה כתיב בה, אמר להם לא תנאף, אמרו לו עיקר כל אותן האנשים אינו אלא מכלל ממזרות, שנאמר ותהרין שתי בנות לוט מאביהן, אין אנו יכולין

ג והובא בקצרה בשמו"ד פכ"ז סי' ט, וכן הוא במד"ר פ"ד סי' י.

המשך בעמ' הבא <<

לחיות בלא היא, ולא קיבלוה. בא לו אצל ישראל, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו הין הין, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

לפני"ז מובן אמאי תלוי דווקא בקבלה ודווקא ע"י אמירת נעשה ונשמע

והסבר הדברים לדברי האבני נזר' דכל האומות בחנו את טבעם ומהותם שהם היפוך מצוותיה של תורה, אבל ישראל לא שאלו מה כתיב בה, דלא היה להם כל נפק"מ אם המצוות מתאימות לטבעם, שהיו מוכנים למסור נפשם על קבלת התורה דאפילו אם יש בה צווים שאינם יכולים לקיים וענשו על מה שלא קיימו, גם מקבלים אותה.

ולפי"ז שפיר מובן אמאי קיום שמים וארץ תלוי בקבלת התורה דייקא ולא בקיום התורה, וכן תלוי בקבלה באופן של נעשה ונשמע,

לא קבליתו, אמר ליה אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן 'תמת ישרים תנחם', הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו 'וסלף בוגדים ישדם'. ופרש"י (שם ד"ה דקדמיתו) דקדמיתו פומיכו לאודניכו, קודם ששמעתם אותה היאך היא קשה, ואם תוכלו לעמוד בה קבלתם עליכם לקיימה.

ולכאורה מה התשובה על קושייתו דאיך קיבלו את התורה בלי לדעת אם יכלו לעמוד בה [דרבא לא השיב לו אלא דחה]. ולפי דברי האבנ"ז מבואר היטב, דבנ"י לא קיבלו את התורה רק על דעת שיוכלו לעמוד בה, אלא ענין נעשה ונשמע הוא שמוכנים למסור את נפשם לקבל את התורה אפילו אם לא יכלו לקיימה, וע"כ רבא לא ענה כן לגוי, כיון שענין זה שייך דווקא לבנ"י, כמבואר במדרש הנ"ל, וגוי אין לו שייכות לזה.

משום דדוקא בקבלה כזו של 'נעשה ונשמע' שמקבלים את התורה בין אם יקיימו ואף אם חלילה לא יקיימו, יכול להיות לעולם קיום, משום דבכה"ג לעולם לא בטלו דברי ד"ת, דאף כשלא יקיימו לא בטלה הקבלה, שהרי אז שייך הקבלה לענין העונשים על אי שמירתה, ועי"כ הקבלה לעולם קיימת והארץ תשאר על מכונה ולא תחזור לתורה ובוהו.

לפני"ז ביאור תשובה על טענת המין לרבא עמא פזיזא

עוד בגמרא (שבת ס"ט) ההוא מינא דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעטא, ויתבה אצבעתא ידיה תותי כרעא, וקא מייץ בהו, וקא מבוען אצבעתיה דמא, אמר ליה עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפחזותיכו קיימיתו, ברישא איבעיא לכו למשמע, אי מציתו קבליתו, ואי לא

ועד החבורות דחסידי לעלוב בארה"ק
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

זיחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד'

כהכנה דרבה לקראת זמן מתן תורתינו הבעל"ט
נתאסף כולנו יחדיו הבחורים בני החבורות הקדושות להתכנסות "זבאו כולם"
ובו נשמע דברי הכנה וחיזוק מאת

הרה"ג ר' ישראל קורנבליט שליט"א
מראשי חבורת הבחורים

להתבונן יחדיו בשגב מעלת קדושת היום
'ביום הזה באו הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ'
כי זה הוא תכלית הבריאה ותקותה'
כל אחד ואחד מוזמן אישית נעשה ונשמע אמרו כאחד
הכנס תתקיים אי"ה בערב יו"ט
בשעה 6:00 אחה"צ בביהמ"ד הגדול

כמו"כ הבחורים מקבלים ע"ע בל"נ
לא לדבר שום שיחת חולין עד קדושת כתר
וכמובא בשם הבעש"ט הק' צריך להיזהר מאוד
אחר התיקון שעשה בלילה שלא יפסיק בשום שיחה בטילה
עד אחר שאמר במוסף קדושת כתר כי אז עולין
כל קישוטי הכלה שעשה בלילה על כן יזהר מאוד
לטהר מחשבתו על כל פנים עז כתר זה

בברכת התורה ועד החבורות

שלא לדבר בעת התפילה

שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם גם כתבו והתנו במגילת היסוד בהקמת ביהמ"ד באלעד שלא ידברו בו בעת התפילה, ואמרו שכן, ואמר אד"ש: בספרים (הובא בספר 'חידת שמשון') מביאים מדרש שכל יום הקב"ה לוחם עם השטן, עם המקטרגים על עם ישראל, וכשטוענים שגנבים הם אומר ה' לך אצל האומות ותמצא אלפים וכיוצא וכו'.

אולם כאשר יאמר המקטרג 'חץ שחוט לשונם' (ירמיהו ט, ז) היינו שישאל משיחים דברים בטלים בבית הכנסת אז אין להקב"ה כביכול במה להשיב להם ולסתום פי המקטרגים, דהא אומות העולם להבדיל אלף אלפי הבדלות, עומדים בבית תיפלתם בדרך ארץ וכבוד.

ובזה פירשו הכתוב ה' ילחם לכם, שהוא ית' ילחם בעבורכם עם השטן ותזכו לראות ישועות, אך כל זה בתנאי ש'זאתם תחרישון' - לזה מוכרחים אתם להחריש ולשמור פיכם מלדבר בבית הכנסת, כי בזה אי אפשר להילחם עם המקטרגים רח"ל, ע"כ.

והלוחות מעשה אלוקים המה

ביאור נפלא בעומק העניין ש'היה משה אוהו בטפחיים [מהלוחות], והשכינה בטפחיים, וטפחיים באמצע'

מאמר זה המאיר באור יקרות את אחד ממדרשי הפליאה בדברי חז"ל על מתן תורה, רואה אור לראשונה מתוך כתביו של הגאון החסיד המופלא שבערכין, מפארי עדתינו,

רבי חיים אייזיק (בן יבלח"א הרה"ח רבי אליהו שליט"א) טיקוצקי זצ"ל,

אשר במשך שנים מדי חג ומועד זכה גליונו במאמר מפרי עטו והגות רעיונו הזך, יהי נא מאמר זה לעילוי נשמתו בגנוי מרומים

תורה שבכתב, תורה שבעל פה וסודות התורה

ראש לכל הוא אשר כתב בפירוש הקדום שעל המדרש, 'נזר הקודש' (ריש בראשית. נד' תע"ט), ודבריו הובאו ברבים מספרי האחרונים, וז"ל: "ואמנם הענין הוא, לפי שמצינו בתורה שלשה חלקים. האחד, פשט הכתוב המגולה לכל, הנקרא 'תורה שבכתב'.

"והשני, הוא חלק העיון בפלפולא דאורייתא ובדרושים עמוקים וכיוצא בו, דברים שאינם מפורשים, הנקרא 'תורה שבעל פה', אשר אינו מגולה לכל, ואינם נקנים לאדם אלא בטורח וגייעה מרובה וכו'. ואמנם אחר הגיעה האדם וודאי זוכה בה וכו'.

"וחלק השלישי הוא, חלק הנסתר שאינו מסור כלל ביד האדם להשיגו אף ביגיעה, כי לא כל הרוצה ליטול את השם יטול, רק הוא מתת אלוקים לאוהביו ולחושבי שמו, ואף הם מכל מקום אינם זוכים לעמוד על בוריה כראוי וכו'. ובזהו מבואר שכל אור תורה שבכתב ותורה שבעל פה וחלק הנסתר, הכל היה כלול באור הלוחות וכו'.

"ובכן תבין דברי חז"ל וחידותם שהלוחות נחלקו לשלשה חלקים. דהיינו, כלפי אלו השלשה חלקים שבתורה. ולפיכך היה שליש ביד הקב"ה, דהיינו כלפי חלק הנסתר, הנקרא תורת ה', שהוא מסור ביד הקב"ה לבדו, ואין בו תפיסת יד האדם להשיגו על בוריו, כי אם שמץ מנהו, וגם זה אינו אלא בעזר רוח הקודש וכנזכר. ושליש ביד משה, דהיינו כלפי חלק הנגלה המגולה לכל, הוא תורה שבכתב, הנקרא תורת האדם, שיש בו תפיסת יד האדם, להיות מסור בידו תמיד.

"ושליש בנתיים באמצע, המופרש בין יד ליד, כלפי חלק השגת העיון בתורה שבעל פה, שהוא דבר ממוצע, שלפעמים נקרא תורת ה', דהיינו קודם הגיעה, ולפעמים נקרא תורת האדם, דהיינו לאחר הגיעה (עבודה זרה יט.א). ולכן חלק זה עמד ברווח באמצע, ולא היה ביד הקב"ה לגמרי, וכן לא היה ביד משה לגמרי, להורות שהדבר תלוי ועומד בבחירת האדם, אם זכה הוא בידו, ואם לאו הוא ביד הקב"ה וכאמור, ונכון הוא", עכ"ל ה'נזר הקודש'. ויעוין שם שהארץ בזה הרבה, והבאנו רק עיקרי דבריו הנפלאים.

ובדרך זו ממש הלך ה'זרע ברך' (יתרו שני. נד' ת"צ), והוסיף לבאר בזה ענין נטילת קרני ההוד

דברי חז"ל הק' בענין הלוחות וחלוקתן לשלוש ומה שיש לעיין בהם

במדרש רבה (שמות כח,א) איתא: "אמר ר' ברכיה, הלוחות היו ארכן ששה טפחים, כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם שני טפחים, ובידו של משה שני טפחים ושני טפחים היו מפרישין בין יד ליד".

עוד איתא במדרש רבה (שם מז,ו): "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. ומהיכן נטל משה קרני ההוד וכו', ר' ברכיה הכהן בשם ר' שמואל אמר, הלוחות היו ארכן שש טפחים ורחבן שש, והיה משה אוהו בטפחיים, והשכינה בטפחיים, וטפחיים באמצע, ומשם נטל משה קרני ההוד".

ובתלמוד ירושלמי (תענית פרק ד' הלכה ה') איתא: "ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן, הלוחות היו ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה, והיה משה תפוש בטפחיים והקב"ה בטפחיים וטפחיים באמצע. כיון שעשו ישראל אותו מעשה, ביקש הקב"ה לחוספן מידו של משה וגברה ידו של משה וחוספן ממנו. הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר 'ולכל היד החזקה', ייא שלמא על ידא דגברת עליה מינא".

מפרשי המדרש והירושלמי, ועוד רבים מגדולי הדורות ז"ל נקטו לדבר פשוט כי דברי חז"ל הק' בכל דבריהם הנ"ל, רמזו לענין פנימי, שהרי לא במקרה הוא מה שנחלקו הלוחות לשלשה חלקים, וגם לא בכדי הוא מה שבכל חלוקה היו שני טפחים.

וכמו שכתב ה'נזר הקודש' (ריש בראשית. נד' תע"ט): "לכאורא יפלא, מדוע באמת עשה ה' ככה, לתת הלוחות בשיעור מכוון כזה, להיות השליש ביד משה, ושליש באמצע, הלא דבר הוא, ולא נפל במקרה ח"ו".

ועוד, שהרי בודאי אין לקבל הדברים כפשוטם, כי מה שייך לומר שהיו טפחיים בידו של הקב"ה כביכול. וכדכתב ה'מנחת עני' [עייין להלן דבריו בזה] כי 'אין מן הצורך להזכיר כי בהרחקת כל גשמיות מהבורא יתברך, סיפור זה רק משל הוא להסביר לנו ענין גדול'. וה'עין אליהו' [עייין להלן דבריו] הקדים אף הוא וכתב כי 'הדברים האלו לא יתכנו להתבאר על פי פשוט, ויש בהם סודות התורה'.

ומצאנו בביאור דברי המדרש, דברי חז"ל הק' ורמיזותיהן, דרכים רבות, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ונציע בס"ד מקצת הדרכים שנאמרו בזה, אבל יותר ממה שמובא כאן, יש בספרי הקודש.

המבואר במדרש הנ"ל, וז"ל: "אפשר לומר מה שבאמת היו ביד הקב"ה השליש, וביד משה השליש, וריוח שלישי באמצע, ודאי לאו למגנא היה כן, אבל לפי שהתורה נחלקה על שלש חלקים, חלק נסתר, דהיינו הסודות הנסתרים. וחלק נגלה, דהיינו, פשוט ומשמעותם, שהוא חלק המצות המפורשים בתורה. ועוד חלק שלישי, הוא העיון והלימוד שאינו נגלה כי אם לאחר העיון וההשגה.

"וזהו אפשר מה שאמרו הלוחות היו ארכן ששה טפחים, והיו ביד הקב"ה שני טפחים, דהיינו, השליש ממנו, מה שנוגע לנסתר היו ביד הקב"ה, דהנסתרות לה' אלוקינו, ונעלמה מכל חי. וטפחים ביד משה, דהיינו חלק הנגלה לפנינו, ניתן למשה כדי ליתנה לנו, דהנגלות לנו ולבנינו. וטפחים ריוח באמצע, והיינו חלק העיון שניתן למשה ללמוד ולהשיג אותו בחכמה ותבונה, וכן לכל אדם לפי השגתו.

"ושם נטל משה, ר"ל, מן אותו ריוח נטל משה קרני ההוד. דענין קרני ההוד שהיה למשה, בא לו על ידי השגתו בתורה, וכמ"ש 'חכמת אדם תאיר פניו'. וכדאיתא ברבינו בחיי (סוף סדר כי תשא). ומפני שמשה רבינו השיג הרבה מן אותו ריוח, כמ"ש 'ותחסריהו מעט מאלקים', שהשיג מ"ט שערי בינה, הנה מכח כן בא לו זיו הפנים, דהיינו קרני ההוד וכנ"ל וכו'. וטפחים ריוח באמצע, ומשם נטל קרני ההוד, משם דייקא, ר"ל מן חלק האמצעי שבהם, דהיינו חלק העיון, משם נטל קרני ההוד על ידי שחכמתו האיר פניו וכאמור".

חוקים, מצוות שהשכל מחייבן, מצוות שאחר הציורי אפשר להשיגן

המהר"ל ב'תפארת ישראל' (פרק מ"ח) הלך גם כן ביסוד הדרך הנ"ל, דהשלשה חלקים שהיו בלוחות מכוונים כנגד שלשה חלקים שיש בתורה הק', אבל ביאר זאת באופן אחר, וז"ל:

"התורה יש בה שלשה חלקים, דכתיב (דברים ו,כ) 'מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אתכם'. 'חקים', הם נעלמים ונסתרים לגמרי מבני אדם, והוא יתברך ידע דרכם. 'העדות', שהם גם נעלמים מבני אדם, אבל אם מלמדים אותם לאדם, אז ידע ויבין אותם על אמתתם, רק צריכים להודיע אותם אליו. 'משפטים', הם מצוות ידועים שאף אם לא נאמרו, דין הוא שיהיו נאמרים, כמו כבוד אב ואם, וגניבה, ורציחה וכיוצא בהם וכו'.

"ולכך שני טפחים הם בידו של הקב"ה, דהיינו ה'חקים' שלא נודעו לנו, ולא נגלו לאדם כלל. ושני טפחים בידו של משה, הם המשפטים, והם גלויים לאדם מעצמם, והם ביד האדם. ושני טפחים הם אותם מצות שאין ידועים, ומכל מקום אם נאמרים, הם ידועים, ולכך אינם ביד השם יתברך, דסוף סוף שייכים לאדם, כי יש לאדם בהם ידיעה כאשר נאמרו לו. וגם אינם ביד משה, כיון שאין ידועים אלו המצות מעצמו. ולפיכך שני טפחים חלק, שאינו לא ביד זה ולא ביד זה".

ובדרך זו ממש הלך גם בספר 'חיי עולם' (בראשית אות ד', נד' תרט"ז), וז"ל: "ואחזה בזה על פי הנודע דתוה"ק כלול מצות השמיעות, ומצות החוקיות. ומצות החוקיות נעדר טעמים ונימוקים אף לגדולי חכמים. ומי יותר גדול מהמלך החכם שלמה, שרצה לחקור טעמו של פרה ולא השכיל, ואמר (קהלת זכג) 'אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני'.

"אולם מצות השמיעות, מצות שנודע וגלוי טעמים לעיני כל, עד שאין צריך לחכם ונבון, ועצם הצווי כמו מיותר. וכמו שאמר רז"ל (עירובין קב,) 'אלמלא לא נתנה תורה, היינו לומדים גזל מנמלה, וניאוף מיונה'. אולם ישנו אשר לא בנקל להבין השכליות, וזלת אחר יגיעה, וכמו שאמר (מגילה וב) 'געת ומצאת, תאמין'.

"וזה שהשכילו רז"ל הלוחות כלול ששה טפחים, היינו שני טפחים משרשי המצות החוקיות, אשר נעלם טעמים מכל אדם אשר על פני האדמה, וזלת ביד הקב"ה לבדו הוא. ושני טפחים ממצות השמיעות, אשר קשה להבינם בראשית השקפה, בידו של משה, שהוא שורש הדעת, והוא הפריח אשכולות פרי תנובתו במלך ישראל. ושני טפחים משמיעות אשר נודע לכל טעמים ונימוקים, היו מפרישים בין יד ליד, כי גם הצווי בהם הוא מיותר".

תורה נקנית בשבייה - מצד ישראל. בקנין - מצד ישראל והקב"ה. ובמתנה - מצד הקב"ה

ה'בית הלוי' (פרשת יתרו) סלל דרך נפלאה בביאור דברי המדרש, ודבריו כוללים יסודות חשובים בדרך להשגת 'כתרה של תורה'. ולהבין דבריו נקדים הא דאיתא עוד במדרש רבה (כחא, הנ"ל): "עלית למרום שבית שבי' (תהלים סח,ט), יכול מפני ששבה אותה, נטלה חנם, תלמוד לומר 'לקחת מתנות באדם', בלקיחה נתנה לו. יכול יאה חייב לתן לו דמים, תלמוד לומר 'מתנות', במתנה נתנה לו".

ומבואר דלגבי התורה ומסירתה לישראל ישנו שלש בחינות, שבייה, לקיחה, מתנה. וצריך להבין אל מה ירמזון ג' בחינות אלו, וכיצד יתכן דבתורה אחת תהיה גם בחינה של לקיחה דרך שבייה, גם קנין על ידי מכירה, וגם קבלת מתנה.

וכתב ה'בית הלוי' בביאורם של דברים, וז"ל: "והנראה דאמר כאן שלש בחינות שמצינו בלמוד התורה. והתחיל ממדרגה הקטנה והפחותה, והיאך האדם מתחיל ללמוד, והיאך מגיע ממדרגה למדרגה העליונה. דבמסכת מגילה דף ו' איתא 'לא יגעת ומצאת, אל

תאמין. יגעת ולא מצאת, אל תאמין. והני מילי לחדודי, אבל לאוקמא גירסא, סייעתא דשמיא הוא [ויש יגע ואינו מוצא. רש"י]."

"הרי דלענין להשיג החידוד והפלפול של התורה, תלוי רק ביגיעת האדם לחודא, דכל מי מישראל שיהיה יגע לידע אותה, ישיגנה, ואפילו אם אינו הגון, וגם אם לומד שלא לשמה. דכלל גדול אמרו 'יגעת ולא מצאת, אל תאמין'. ואם היה נצרך להצטרף עוד איזו ענין להיגיעה, א"כ היאך אמרו 'אל תאמין'. אלא ודאי דהתורה ניתנה במדבר במקום הפקר, וכל מי שירצה לזכות בה ע"י יגיעתו, יהיה זוכה בה. וזהו בבחינת שבי, דשבי עיקר הזכיה הוא מצד התופס, שנוטל החפץ בכחו, ובעל החפץ אינו מקנה לו, ומכל מקום הוא זוכה בה וכו'.

"אמנם, כל זה הוא רק לידע הפלפול של התורה הנקרא 'שלל', אבל לאוקמא הגירסא, שיהיה יודע ההלכה על בוריה ולא תשתכח ממנו, צריך סייעתא דשמיא, דלזה צריך שייסימו מן השמים, ואם כן, הרי צריך שיהיה לאדם זכות על ידי מעשים טובים ולימוד לשמה, שייסימו לו.

"וגם בזה צריך יגיעתו של האדם, דבמעשים טובים לחודא בלא יגיעה, גם כן לא ישיגנה, דזהו כלל 'לא יגעת ומצאת, אל תאמין'. ובחינה זו היא בחינת לקיחה, דבמקח וממכר הזכיה תלוי בדעת שניהם, בהמקנה שירצה להקנות לו החפץ, ובהקונה שיתן עבורו התמורה.

"ויש בחינה שלישית, דאחר שכבר הגיע ללמוד לשמה, אמרו במסכת אבות דאחר כך נעשה כמעין המתגבר, ומגלין לו רזי תורה, דמגלין לו סודות, גם מה שלא עמל בה, דלידע סודות התורה לא שייך שיהיה אדם עמל להשיגם, אחרי שאין לנו מבוא והתחלה בזה. ורק כשאדם עמל בתורה הנגלית, על ידי זה זוכה ומגלין לו הסודות וכו'. וזהו בבחינת מתנה, דעיקרו תלוי רק בנותן והמקנה לחודא".

ועל פי דברים יקרים אלו בביאור ג' הבחינות שיש בתורה הק', שבייה, לקיחה ומתנה, המשיך ה'בית הלוי' לבאר כמין חומר המדרש דידן, וז"ל: "ובזה יש לפרש היטב דברי הירושלמי, הלוחות ארכן ששה טפחים, שני טפחים בידו של משה, ושני טפחים ביד הקב"ה, וטפחיים ריוח באמצע. דבידו של משה הוא מה שבבחינת שבי.

"והשני טפחים שביד הקב"ה, הוא מה שבבחינת מתנה. והשני טפחים שבאמצע, הוא מה שבבחינת לקיחה וכנ"ל, דתלוי בשניהם, בהנותן והמקבל". ועיין בספר 'פני משה' (פתח השער) שהביא בשם אביו הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, לבאר המדרש קרוב לדרכו של ה'בית הלוי'.

שלשה חלקים בקיום המצוות - רצון, מעשה, והבנה

הגאון בעל ה'ערוך לנר' ביאר בספרו 'מנחת עני' (פרשת יתרו) דברי המדרש לענין קיום המצוות, כיצד היא הדרך הראויה בזה. והקדים

לזה דברי המדרש רבה (שהש"ר ויז): "רב הונא בשם רב אחא אמר, שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד, שאלו הקדים אחד מהם תפילין של ראש לתפילין של יד, לא היה משה משבחם". וכתב ה'מנחת עני' כי 'הוא תמוה, וכי כשרות האדם תלוי בזה שלא יקדים תפילין של ראש לשל יד'.

והאריך לבאר בזה, דתש"ר מורה אל השגת השכל בטעמי המצוות, ואילו תש"י מורה על קיום המצוות בפועל. והמעלה והשבח לישראל הוא במה שהקדימו העשיה להבנה, דעוד קודם לכך שהבינו טעם המצוות [בחינת תש"ר], הקדימו לקיימן [בחינת תש"י], בתמימות והתבטלות להקב"ה.

וז"ל ה'מנחת עני' בתו"ד בענין זה: "והיוצא מדברינו שצריך הגדול בקבלת עול מצות, שיקדים המעשה למחשבה, ולא המחשבה למעשה, כמו שאמר ישראל 'נעשה ונשמע', בתחילה 'נעשה' ואחר כך נחקור על הטעם וכו'. כי רק מי שעושה המצוה כתם, שגם אם אינו מבין טעמה, עושה בתמימות, זה ינחהו על דרך החיים".

ועל יסוד זה הוסיף וכתב ה'מנחת עני' כי יש ענין אחר אשר יש להקדים אל המצוה, וזה ביאר שלש הענינים שיש במצוה, וז"ל: "אף שביארנו שהעיקר הוא מעשה המצוה בפועל, והמחשבה די אם תהיה אחר המעשה, אין זה רק בהבנת טעם המצוה, אבל ודאי צריך גם מחשבה קודם המעשה, דהיינו שיכוון לעשות המצוה לכבוד הבורא יתברך, לקיים מצותו.

"ולכן קבלת התורה כוללת שלש ענינים, שהם, הרצון, והמעשה, וההבנה. הרצון יקדם למעשה, שיפנה ברצונו אל בוראו, לעבדו באהבה, והבנת הטעם למה צוה הקב"ה כן, יאחר למעשה, שאם ימתין בהמעשה עד שיבין טעם המצוה, לא יבא בהרבה מצות אל קיומם".

ובזה בא ה'מנחת עני' אל ביאור הענין דידן, וכללות דבריו דג' החלקים שהיו בלוחות, מכוונים הם כנגד הרצון, המעשה והבנת הטעם, וז"ל: "ומעתה נאמר שזה כוונת המשל של ר' ברכיה, דהלוחות הם משל כלל התורה שעליהם היו כתובים עשרת הדברות שכוללים כל המצות וכו'.

"וכאשר נתנה התורה, בתחלה היו שני טפחים ביד משה, שהיה שליח ישראל ועומד במקומם, ורצה לומר שהרצון לקיים התורה בשני החלקים [מ"ע ומל"ת. תושב"כ ותושבע"ב], היה ביד ישראל. ושני טפחים היו ביד הקב"ה, דהיינו הטעמים של שני חלקי התורה, היו ביד הקב"ה, שלא נתגלו עוד. ושני טפחים היו בין יד ליד, דהיינו חלק המעשה של המצוות, היו בין הרצון ובין הבנת טעמיהם".

דרכים נוספות בביאור דברי המדרש

בספר 'עין אליהו' (ירושלמי פ"ו דשקלים) ביאר הענין בהקדם דברי הגר"א (משלי כב,ה), ד'נתן לנו ה' שלשה, תורה ומצוות ומדות, והם

שומרים ומגינים על האדם כאשר ידבק אדם בהם, ומאריך הגר"א לבאר כנגד כל איזה חלק מחלקי הרע מכוונים אלו השלשה חלקים, יעו"ש.

ועל פי זה כתב העין אליהו, וז"ל: "ובזה יבאר מה שאמרו 'שני טפחים היו ביד משה', ר"ל, שליש התורה היה בידו, שהיו בידו המדות, שהיה עניו מכל האדם וכו"ל. ושלש בידו של הקב"ה, שהוא התורה, שהיא נגד השמים. וטפחיים ריוח באמצעי, היא כנגד הארץ, וכנגד המצוות שהם עומדים, ר"ל, שכל אדם שיודע תהלוכות הארץ, יכול לידע בעצמו המצוות, כמו שמצינו באברהם, שמעצמו היה יודע המצוות, וכן ג' שנים הכיר את בוראו", יעו"ש תוספת והרחבה על הדברים הנ"ל.

בספר 'בהיות הבקר' להגאון רבי שאול בראך זצ"ל (אות תקצ"א) כתב בזה"ל: "יש לומר שטפחיים שביד הקב"ה, הם תורה שבכתב. וטפחיים שביד משה, הם תורה שבעל פה. וטפחיים שבין יד ליד, הם לחבר תורה שבעל פה עם תורה שבכתב, ולמצא איך רמוזין כל ההלכות שבעל פה, בתורה שבכתב, וזה נשאר פנוי לחכמי הדורות".

הגאון בעל ה'באר מרדכי' כתב בספרו 'דברי מרדכי' (מועדים, שבועות) ביאר הענין באופן נוסף, וז"ל: "הנראה לפרש בס"ד, דהנה תרי"ג מצוות התורה הנכללים בעשרת הדברות, חלקם הם מצוות שבין אדם למקום, כמצוות שעטנז, פרה אדומה, צום כפורים וכהנה, שאין להן קשר בין אדם לחברו. חלקם מצוות שבין אדם לחברו, כדיני עבד עברי, דיני מזיק ושאר הלכות חושן משפט, גיטין וכו'.

"וחלקם מצוות שהם גם בין אדם לחברו, גם בין אדם למקום, כמצוות לא תחמוד, שהיא

לכאורה בלב לחוד, ונוגעת בין אדם למקום. ולפום ריהטא נראית המצוה כאלו אינה נוגעת לחברו, כי מה איכפת לו אם הלה חומד את חפציו בלבד. אבל לאמתו נוגעת מצוה זו גם בין אדם לחברו, על פי מש"כ באבן עזרא (שמות כ"ד) שעל האדם להתרחק מנכסי חבירו יותר ממה שבן הכפר רחוק מהמחשבה שישא את בת המלך, כי עון לא תחמוד יגרור עונות גניבה וגזלה וכו', עיי"ש בנועם שיח דברי קדשו.

"וזהו ביאור המדרש, שליש דהיינו שני טפחים, הם ביד מי שאמר והיה העולם, היינו מצות הנוגעים לה' לבדו. שליש בידי משה, היינו מצות שבין אדם לחברו. ושלש בידי שניהם, הכוונה למצוות הנוגעים גם בין אדם למקום, וגם בין אדם לחברו".

ובספר 'ויחי יוסף' (שבועות) ביאר הענין בדרך מיוחדת, וז"ל: "יש לפרש הכוונה בזה, דהנה יש שלשה סוגי מצוות. אחד, שניקל לכל אדם לקיימם, כגון מצוות ציצית ותפילין, שאין בהם טורח רב לקיימם. שני, מצוות שאין אדם זוכה לקיימם בניקל אלא על ידי טורח ויגיעה רבה.

"שלישי, מצוות שאין אדם יכול לקיימם אפילו על ידי טורח ויגיעה, אלא הוא ביד הקב"ה לזכות את האדם, כגון מצוות שילוח הקן, דמן הנמנע היא לקיימה במזומן (חולין קלט"א), וכגון מצוות שכחה וכו'.

"וזהו כוונת המדרש, שני טפחים בידו של הקב"ה, רמז על מצוות שאי אפשר לקיימם אלא על ידי שיזמינם לו הקב"ה. ושני טפחים ביד משה, רמז על אותן המצוות שיש ביד האדם לקיימם בנקל. ושני טפחים היו מפרישין בין יד ליד, שלא תפס בה לא משה ולא הקב"ה, בא לרמז על המצוות שאינם עולה בניקל כל כך לקיימם, אלא שצריך טורח ויגיעה רבה

לקיימם". ועד"ז איתא בספר 'נאות דשא' (פרשת כי תשא ד"ה איתא במדרש).

ונסיים יריעת דברינו בהצעת דברי האחרונים ז"ל בביאור דברי המדרש, בדרכו של השם משמואל' (שבועות תרע"ה. במדבר עמ' פ"ב), וז"ל: "ונראה לפרש דברי חכמים וחיזותם, היות שהמצוות יש מהן שהן במחשבה, כגון דיבור 'אנכי' שהוא האמונה באלקות, ו'לא יהיה לך', שלדעת הרמב"ם ודעמיה שהוא מניעה שלא להעלות על הדעת שיש אלוה זולתו. וכן לא תתאוה, וכהנה וכהנה מצוות רבות בתורה התלויות במחשבה.

"ויש מהן שהן בדיבור לבד, כגון 'זכור את יום השבת לקדשו', שאיתא בתו"כ (פ' בחוקתי) 'שתהא שונה בפיו', וכן לא תשא וגו', לא תענה וגו'. ויש מהן שהן במעשה בפועל. והם שלשה ענינים, מחשבה דיבור ומעשה.

"והנה עיקר המחשבה איננה ביד האדם, שמחשבות עולין על לב האדם בעל כרחו שלא בטובתו, וביד האדם רק להעמידן ולציירן נגד עיניו, או להסיחן תיכף מדעתו וכו'. אך המעשה בפועל הוא ביד האדם לגמרי, אין בו דבר הכרחי כלל. אבל הדיבור הוא משותף, כמ"ש (משלי ט"ז) 'לאדם מערכי לב, ומה' מענה לשון', פירש רש"י, לאדם מערכי לב הוא סודר עצתו ודבריו בלבד. ומה' מענה לשון, כשבא להשיב, הקב"ה משכילו בדברים, או אם זכה מזמן לו מענה טוב, עכ"ל.

"ולפי האמור יש לפרש כי שני הטפחים של הלוחות שביד הקב"ה, הם חלק המחשבה. ושני הטפחים שביד משה, היינו בשליחות ישראל, שנחשב שהם ביד ישראל, הם חלק המעשה. ושני הטפחים שבין יד ליד, הם חלק הדיבור", יעו"ש המשך דבריו.

הרה"ג ר' ברוך גוטליב שליט"א

קבלת התורה ביראת שמים

אקדמות מילין

על יראת העונש, לקדש עצמו במותר לו ויוכל לבוא לאהבת ה' ולדביקות.

החסיד הישיש רבי משה בוים זצ"ל [אשר הסתופף בצל צדיקי הדור ארזי הלבנון זיע"א] אחרי הטיש בל"ג בעומר תשל"א התבטא: "הרבי כמו "קעסל" (דוד) רותח, ורותח, וקצת נשפך לחוץ".

דרכו של רבינו הברכת משה זיע"א ביראה ואהבה היו משולבים בכל הזמנים, מידי ליל שבת קודש בטיש במגן אבות היה משתפך במתיקות פעמים רבות "לפניו נעבוד ביראה ופחד", ופעם פירש שעבודת היראה צריכה להיות עם פחד כדי לא להחטיא את המטרה, בכל עת מצוא, בהליכתו לטיש, בחזרתו מהטיש היה בוער "לפניו נעבוד", לפני כל מצוה, כנר חנוכה וקידוש לבנה או לפני חופה וברית שגור היה על לשונו "לפניו נעבוד ביראה ופחד", לפני נסיעה, ביציאתו כשליח מצוה, בהגעתו למחוז חפצו - "לפניו נעבוד ביראה ופחד", בקבלת קוויטלאך, בנושקו המזוזה או ארון

ובאם נעיין במסכת זו **שרבינו הקדוש זיע"א** קשר את חסידיו אליו, נראה שדרישתו ללמוד תורה הקדושה לא פחות מהדרישה של יראת שמים, ואכן עבודת ה' ביראה, יראת העונש ויראת הרוממות, מן העבודות הנעלות, ואפשר שלכן בערה ברבינו הברכת משה זיע"א עבודת קודש זו, ואכן רואים את הקולות והאש מתלקחת בטישים הקדושים לפני הזימון שאג רבינו זיע"א מנהמת לבו "סוף דבר הכל נשמע את האלקים י-ר-א ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", אשר פילח וחדר לתוך הנשמה.

בראשית חכמה (שער היראה פ"ג) כותב: כל אדם צריך תמיד לעורר נפשו לירא את ה' ולקיים "ליראה את ה'", עכ"ל, **ובצוואת הריב"ש זיע"א** (אור תורה), ועובדי ה' ראוי שיעוררו נפשם גם ביראת הרוממות בגין דאיהו רב ושלטי, אף שבתחילת עבודת ה' צריך להתעורר ביראת העונש - יראה תתאה, מכל מקום העיקר לעורר נפשו לירא יראת הרוממות, ההתמדה ביראת הרוממות עדיף

מראשית ימי נשיאותו של **מרן מלכא רבינו שליט"א** נטע מסמרות וסלל את דרכו עפ"י משנתם של זקנו רביה"ק **הברכת משה זיע"א** ואביו **רבינו הקוה"ט זיע"א** "לערנען די הייליגע תורה מיט יראת שמים", אשר השכם והערב חזרו על ענין לימוד התורה הקדושה, ואכן לא דבר ריק הוא מאיתנו בזוכרינו ימים קדושים מקדם כאשר רבינו הברכת משה זיע"א דרש ובירך לכל נער ובחור, אברך וחסיד, ללמוד התוה"ק עם יראת שמים, בכל שנות נשיאותו חזר ושינן ללא הרף לכל אחד את יסוד היסודות של חסידות לעלוב "נאר די הייליגע גמרא מיט יראת שמים", לרבות בשנותיו האחרונות כאשר גופו הק' נחלש המשין ברוח גבורתו לדרוש עשרות פעמים לכל אחד בנפרד ענין לימוד התוה"ק ביר"ש, ולפעמים יצא מגדרו ויכל לגעור: האם למדת היום גמרא? מי שלא לומד אין לו קשר עימי! וגם בחביבות ומתיקות פנה לנערים צורבים: "נו, כבר הינכם לומדים די הייליגע גמרא"?

הקודש - "לפניו נעבוד ביראה ופחד", ובס"ד ננסה לפתוח צוהר קטן לאדם הגדול בענקים אשר מימיו אנו שותים עד ימינו אנו בהדרכתו של **מרן מלכא שליט"א** אשר חוזר ומשנן בכל עת מצוא ומאיר ומשפיע בעת השולחנות הקדושים ושיחות הקודש ושוזר את חוט השני כיתד שלא תימוט.

קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד אינון

ה' יתברך נתן לנו את התורה עם עצמו כביכול, שהרי אורייתא דא קוב"ה (זוה"ק), ורמזו בתיבת "אנכי" שהוא נוטריקון אנא נפשי כתבית יהבית (שבת ק"ה ע"א), השי"ת לית מחשבה תפיסא ביה ובחכמתו ועם כל זה במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, שצמצם את אורו בתורתו כדי שיוכל האדם להשכיל, ולכן המשילו את התורה למים (תענית ז' ע"ב) מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבודה שהיא חכמתו יתברך ונתלבשה בדברים גשמיים כמו אתרוג ותפילין, בשר בחלב, דיני ממונות ונזיקין, אם כן כשאדם לומד ועוסק בתורה הרי שכלו דבוק בנותן התורה והרי הוא כמחבק את המלך, שאין הבדל במעלת התקרבותו למלך אם מחבקו כשהוא בלבוש אחד למחבקו כשהוא במלבושים רבים מאחר שהמלך נמצא בתוכו.

ממילא כאשר אדם מבין הלכה במשנה או גמרא לאשורה על בוריה הרי שכלו תופס ומקיף אותה, וזו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, כשיטעון ראובן כך וכך ושמעון כך וכך, יהיה הפסק ביניהם כך וכך, **והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ממש עם בורא עולם** (תניא פ"ה).

לכן יש בתורה הקדושה פשט רמז דרש סוד, מפני שעל ידי התורה נבראו ד' עולמות ובכל עולם התלבשה ונתגשמה התורה יותר, פשטות התורה כנגד עולם העשיה, דרושי התורה כנגד עולם היצירה, רמזי התורה כנגד עולם הבריאה, וסודות התורה כנגד עולם האצילות, וכנגדם יש באדם נפש רוח נשמה חיה יחידה, הנפש היא בעשיה, לתקן נפשו ע"י לימוד פשטי התורה, ואח"כ כשמשמר עצמו מכל וכל יזכה לרוח ומשיג דרושי התורה, ואח"כ זוכה לנשמה ומשיג רמזי התורה, וכשמשיג סודות התורה זוכה ליחידה. (מאור ושמש פר' תזריע, דגל מחנה אפרים פר' האזינו).

מאחורי הפרגוד

שמעתי מהגה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א **שהברכת משה זיע"א** נכנס פעם לבית המדרש בפתע פתאום וראה אותו רכון על ספר קבלה "שפע טל" ותיכף סגר לו הספר, לאחר מכן בטיש קרא לו ופתח פרקי אבות במשנה "רבי מאיר אומר כל הלומד תורה לשמה מגלין סתרי תורה", ודייק, לא נאמר לומד סתרי תורה אלא מגלין לו סתרי תורה, ורבינו זיע"א העיד על עצמו שאינו לומד, אך כאשר פותח את ספרי הסוד משיג תיכף את הלימוד, רביה"ק **הברכת משה זיע"א** היה לומד בעמידה שעות ארוכות החל מקודם אור הבוקר עד שהכין עצמו לתפילה.

כשבועיים לפני ה' אלול, יומא דהילולא קדישא של זקנו **הרה"ק רבינו דוד צבי שלמה זיע"א** קרא להגה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א ואמר: "אצלי חבל על הזמן ואיני לומד על הסדר, וכיון שקיבלתי על עצמי כמה מסכתות אבקש ממך לסיים מסכת ברכות", כידוע שרביה"ק הברכת משה היה עושה סיום הש"ס ביומא דהילולא, ובעצמו סיים במשך שנה את הש"ס.

ובאחד מן הזמנים קבע ללמוד עם הגה"ח ר"נ גולדברג שליט"א אור"ש פרוש ור"ד וובר שליט"א והתנה עמם שילמדו קודם כמה שעות ואח"כ יצטרף אליהם ולמדו מסכת ביצה, והחזיק רבינו זיע"א אצבע בגמרא ואצבע ברש"י ואמר שיעור עמוק, וכשבדקו תוכן השיעור היה זה לפי המהרש"א והראשונים.

ובאחד הטישים הגדולים פתח רבינו **הברכת משה זיע"א** במימרא של גמרא במסכת יבמות וישבו גדולי וזקני החסידים אנשי צורה יודעי ש"ס, ושאל רבינו "היכן כתוב מימרא זו"? ולא ידעו להשיב, נתן רבינו הנחה - קרעכץ "אוי, אני חייב לומר המימרא"... בבחינת "בלבי צפנתי אמתך". כידוע **להרה"ק המגיד זיע"א** היה קושיא וביקש מתלמידיו **הרה"ק רבי זושא זיע"א והרה"ק ר' שמעלקא ובעל התניא זיע"א** להביא פסק על הקושיא, הדליקו נרות וחפשו בספרים, ורבי זושא כיבה את הנר והם חזרו והדליקו, והרבי רבי זושא שוב חזר וכיבה, והסבירו שהרבי רבי זושא מרוב דבקות הגדולה שהיה בו, הפריע לו אור הנר, ולכן כשרצה לחזור לדבקות כיבה את הנרות. וסיפר הרה"ק הבעל התניא זיע"א כשהרבי רבי זושא התחיל ללמוד בספר עץ חיים, כשרק פתח במילים הראשונים "כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות", התעלף מרוב יראה.

צבי והמיד ורגיז דילאון בלעותא

מובא **בספה"ק** תכלית עסק לימוד התוה"ק, כאשר מפנה מחשבתו מכל הבלי העולם ומייגע מחשבתו להבין, על ידי זה מדבק מחשבתו במחשבת השם יתברך שהוא פנימיות מקור ושוש אור התורה, ועל ידי כן זוכה לעשות נחת רוח ולהמשיך מלמעלה למטה ולכל העולמות השפעות טובות של רחמים וחסדים, והוא הנקרא "תורה לשמה", דהיינו לשם הדביקות בנותן התורה, ולכן הלומד תורה נקרא קורא בתורה שעל ידי עסק התורה קורא לה' לבוא אליו כביכול, כבן קטן הקורא לאביו להיות עמו בצוותא, ומכל זה **יתבונן** להמשיך עליו יראה בשעת לימודו, שיבין בנפשו שעוסק בתורה, נפשו ולבושיה שבמוחו ובפיו, מיוחדים ממש ברצון העליון, ואור העליון מתגלה בהם ממש בגילוי, יותר מבכל העולמות העליונים.

על הרה"ק **רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א** מסופר שביקש מרבי מלובלין זיע"א שתוך כדי הלימוד יזכיר לפניו את הפסוק "אשרי איש שלא ישכחך", כדי שיחזור לדביקותו מתוך עמקות הלימוד, הרה"ק **רבי אברהם מקאליסק זיע"א** אמר שמקודם שבא אל רבו **המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א** היה מתמיד גדול והיה דרכו ללמוד דף גמרא וחזר עליו, ואח"כ למד דף שני וחזר על שניהם, וכך הוסיף בכל פעם באופן שלמד אלף וחמש מאות דפי

גמרא שידעם על בוריים, ונתיישב בדעתו מה זאת איתי, האם אני ארון מלא ספרים... ונסע למעזריטש ללמוד דרכו עבודת השם.

בזמן שהיתה ההתנגדות הגדולה על הרב **בעל התניא זיע"א** רצה הס"ק **משפולי זיע"א** לבחון בעצמו את טבעו של **בעל התניא זיע"א** ונסע מיוחד לתהות על קנקנו, כשהגיע לביתו נעמד מאחורי הדלת ושמע איך שהרב למד מסכת בבא מציעא ואמר "שנים אוהזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה יחלוקו", ופירש "איז דער רצון העליון שיחלוקו", אמר **השפאלער זיידע זיע"א**, אם כך אני כבר יודע את דרגתו ולא לקח חלק בהתנגדות.

ובליקוטי תורה פרשת בהר מדגיש את הקשר אשר יש ליהודי בלימוד התוה"ק עם הבורא יתברך ואומר, כאשר ישכיל ויתבונן האדם בנפשו איך על ידי סלסול הלכות של תורה תתרומם נפשו לעלות לאור אין סוף ב"ה ממש, ממילא יגיל וישמח במצוות ה' מקור החיים ומקור התענוגים יותר מרוב כל, אפילו מחיי עוה"ב בגן עדן, ומכ"ש **וק"ו שישים נפשו בכפו** להיות כל ישעו וחפצו בעסק התורה להתענג על ה' ממש הוא מקור התענוגים, ואף שאין התענוג נראה ונגלה משום שגדול כח התענוג ההוא שאין העולמות יכולים לסובלו, ולכן אינו מגיע לידי גילוי בהשגת הנבראים, ואדרבה השמחה גדולה בהתבוננות נפשו שבדאי שורה עליו גילוי עונג העליון ב"ה, וא"כ כשנפשו מתלבשת במחשבה ודיבור של תורה היא מתלבשת בלבושו של הקב"ה **ואין קרבת ה' ממש יותר מזה**, ע"ד משל שנים שמתכסים בטלית אחת כך הקב"ה עם האדם העוסק בתורה.

יראת שמים היא אוצרו

האווירה המחשמלת סביב **מרן הברכת משה זיע"א** מהדהדת באוזנינו ובעיני רוחינו רואים את הצדיק מתרפק בגעגועים עד קצות יכולת בן אנוש - **"לפניו נעבוד ב-י-ר-א-ה ו-פ-ח-ד"**, וכך הייה מנהגו אחר כל תפילה לומר את השש זכירות, ובסיומה נפשו ערגה והרעים בקולו **"יראת השם - אהבת השם"** והמסתופפים סופגים יראה ואהבה מהצדיק העולה במעלה אימו צאן מרעיתו, ו**בגמרא** (שבת ל"א) **אמר רבא** בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה? קבעת עתים לתורה? ציפית לישועה? פלפלת בחכמה? ואפילו הכי כאשר השיב כן על כל הנשאל - "אי יראת ה' היא אוצרו אין, ואי לא - לא זכה בדין". **ואמר רבה בר רב הונא** כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות (תורה) ומפתחות החיצוניות (יר"ש) לא מסרו לו, כיצד יכנס? ומכריז **רבי ינאי**: חבל למי שאין לו חצר ועושה שער לחצר, כך התורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים.

והרה"ק **רבי מענדל מוויטעפסק זיע"א** בפרשת נשא בפרי הארץ מסביר המשנה באבות "כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין - היא החכמה, ושרשיו מועטין - הם המעשים, באה הרוח ועוקרתו והופכתו על פניו, ומדייק שריבוי חכמתו עוקרו על פניו כי עיקר הם המעשים בדחילו ורחימו.

הרה"ק הרבי רבי זושא זיע"א עשה תנאי עם הרה"ק הבעל התניא זיע"א שילמד עמו נגלה, והוא ילמד עמו נסתר, והתחילו מסכת ברכות מאימתי קוראין את שמע בערבית, והרבי רבי זושא זיע"א פירש "מאימתי - לשון אימה ופחד", כך קוראין את שמע, וכך היה לימודם מתוך יראה עילאה, וכן שהמגיד הגדול זיע"א הגיע לבעל שם טוב הקדוש זיע"א (יומא דהילולא דילה בשבועות) ביקש הבעש"ט שהמגיד יאמר לו פשט בעץ חיים בפתיחת דברי האר"י הקדוש, והמגיד הגיד כמה פעמים הסברים והבעש"ט אמר "לא כך הפשט", עד שירדה אש והקיפה אותם, והפטיר הבעש"ט הק': "כך לומדים".

ואם יתפלא המעיין, וכי מה דורשים ממני דרגות אלו? אכן הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו היו מיורדי מרכבה העליונה! ובאמת אנחנו מעין דמעין גם יכולים לקדש עצמינו לפני הלימוד ולדעת שאנו עוסקים בגניזת המלך, שעשועי המלך, בחמדה גנוזה שהיתה אצל הבורא יתברך אלפיים דורות לפני בריאת העולם ומסרה לנו אנשי חומר, ודווקא בנו בחר מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ולכן נתפלל לפני הלימוד שלא יארע דבר תקלה "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה", להוקיר ולכבד ולהרגיש את הטעם והזכות בכל פעם שלומד ה"היילגע גמרא" שתהא "מיט יראת שמים", הקודים הסמויים ביותר של בורא עולם נתונים בידינו ברטט ובזיע.

ומידי דברי בו "זכור אזכרנו עוד", מרן אדמו"ר זיע"א כיצד הביע אהבתו ויראתו בתורה הקדושה בימי שמחת תורה, שרקד וכרכר בכל עוז "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי", "יתן בנו יצר טוב לעבדך באמת ביראה ובאהבה", והגיע עד כלות הנפש ממש עד שפעמים אחדות (בח"ל) התעלף ממש, וסיפר הגה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א שבאחד השנים במוצאי שמחת תורה היה צריך להכנס לענין נחוץ למרן זצ"ל ועלה לדירתו ופגש את המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א ואמר לו, הרבי יושב ולומד, תנסה להכנס, ונכנס לסלון ורואה את מרן זיע"א אחרי יום של עבודת ההקפות ועריכת השולחן יושב עם גמרא גדולה וכולו מתעמק בסוגיא, וכך עמד כעשרים דקות ולא חל ולא מרגיש עד שהתנתק פתאום וניגש לקודש פנימה.

סדר לימודו של מרן רבינו הקוה"ט זיע"א היה בגדר "סוד ה' ליראיו", "כבוד ה' הסתר דבר", כאדם שיש לו הילומים הנמצאים בבית גניזו, כך היה בחשאי בקי בכל הפרד"ס, בלי להשאיר שובל אחרי, וגם כשעסק בגניזת המלך בתורת הסוד והחסידות, כאשר היה נכנס מאן דהוא היה מרוקן השולחן ומניח עיתון ומכין ארוחה לאורחים, ובמקום שאין עין אדם רואה למד ללא הפוגות, כידוע שהגאון ר' חיים קנייבסקי זיע"א בא לנחמו אחר פטירת הברכת משה זיע"א ואמר שבא להכיר את הארז בלבנון שהתכתב עמו רבות.

ומענין לענין באותו ענין שח הגה"ח ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א כאשר רצה להכנס למרן אדמו"ר זיע"א לאחר משתה היין בטיש של פורים בהתחלת שנות נשיאותו (כאשר היה דר בוילה ברחוב לוי) ועמד שם עם המשב"ק

הגה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א והביטו בין חרכי תריסי החלון וראו את מרן זצ"ל מונח בלימוד בעומק על אף שתייתו המרובה, קבלת קהל והטיש של שעות רבות למעלה מכוח אנושי.

כמעשה הידוע על הרה"ק מבארדיטשוב זיע"א ששבת ביום כיפור בעיירתו של הישועות יעקב והתפלל כל התפילות לפני העמוד בקולות ובהתלהבות, ולעת צאת יום הקדוש אמר שליבו חלש, ועשו גורל מי יזכה לארח את הברדיטשוב זיע"א לסעודת יום טוב, ואשת הישועות יעקב זרקה את השטערן טיכל שהיה שוה ממון רב כדי לזכות באורח הקדוש, והגיעו לביתם כאשר לבו חלש התיישב ללמוד גמרא מסכת סוכה עד אור הבוקר, ורק לאחר מכן ניגש לסעודת יום טוב.

"ה' שמעתי שמעך יראתי"

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א החמיר מאוד לבלתי ישמע אדם דברי תורה יותר מרמתו, כי מה ששומע יותר ממה שמקיים הוא חכמתו מרובה ממעשיו, וכן כשאדם פותח ספר ללמוד יפול עליו פחד ויראת ה' כי הנה מזמנים לו דבר חידוש משמים וצריך להרבות במעשה על הלימוד, הרה"ק מטשערנוביל המאור עינים זיע"א (בפרשת שמות) כותב, היראה הוא השער בודאי, לפנים ממנה הוא היכל המלך, ואינו דומה כשרואה המלך ואוכל משולחן המלך ומתענג בתענוגי המלוכה למי ששומע סיפורי דברים מהנהגת המלך, וזהו החילוק הגדול ללומד מתוך יראה הנקרא בית ומייסב בהיכל המלך, ללומד ללא יראה רק בגדר שמיעה מרחוק, וכן מוסיף, כיון שהיראה נקראת בית, מה יועיל לאדם שיש לו עושר ונכסים לרוב ואין לו בית להכניסם והכל הפקר, כן האדם שיש לו תורה וחכמה ואין בו יראה הרי הם מושלכים בלי דבר.

הרה"ק החוזה מלובלין בספרו "זאת זכרון" כתב, והנה האדם השלם ביראת שמים טוב לו ללמוד הרבה כראוי, אך מי שאינו שלם עדיין, צריך כל פעם להתיישב ביראת שמים באמצע דברי תורה, וגם שמעתי מאת הרב מניקלשפורג זיע"א כאשר לומד לזכור בעילת העילות שהוא מלא כל הארץ כבודו ולבוש ממנו, ועל ידי זה גורם לקשור עצמו בשורשו.

הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א מפרש המשנה "שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם", ודייק שנאמר שעוסקים בתורה ולא נאמר לומדים תורה, דהעיקר הוא להתבונן בעת הלימוד מה הוא לומד ולפני מי הוא לומד ולהתדבק עצמו באור אין סוף, וזהו בניקל בשניים, שכל אחד מזכיר זאת לחבירו.

"ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ", מפרש הרה"ק רבי הלל מקאלמייא זיע"א (בספרו שירי משכיל), כל הזוכה להשיג נפלאות ידעת התורה תתגדל ביותר אהבתו ויראתו אל השם להיות נזהר וחרד בקיום המצוות בכל דקדוקיה ופרטיה, בזה אפשר לפרש כוונת וי"ו של ויתן לך ודרשו חז"ל "ויחזור ויתן", שיזכה שיחזור ויתן אהבה ויראה בבחינות גדולות כהמשך הפסוק "כריח שדה אשר ברכו ה'", ואחר שיזכה ליראה יהיה

השגותיו בתורה לפי איכות יראתו, וזהו "ויתן לך מטל השמים" להשיג סודות נפלאים ורזי דרזין.

הרה"ק מקאזניץ זיע"א בעבודת ישראל בפרקי אבות כותב דברים כדרבנות, יש פתאים שאין משגיחים על בניהם ביראת ה' ועבודתו בימי הבחרות רק בענין לימודם שיהיו למדנים, ואומרים שלעת זקנותם ועמדם על דעתם יחזיקו ביראת ה', והם עניי הדעת חסרי לב כי מה תועלת יבוא להם בלימודם, כי אף אם יזקינו ישגו באוולתם, ומי שהוא ירא חטא לומד לדעת ולהבין מה יעשה ומה לא יעשה, וזהו פירוש המשנה "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת" שהתלמוד מביא לידי מעשה" ולידי מדות ישרות וזוכה ללמוד לעשות ולקיים.

הרה"ק היהודי הקדוש זיע"א היה מוסר שיעורים לתלמידיו בנגלה בעמקות ובעיון, מחצות הלילה עד אשמורת הבוקר עת הגיע זמן התפילה, ובשיעור זה גם דיבר בענייני עבודת השי"ת, והנה כשראו שבמהלך השיעור עמדו שערות ראשו ונזדקרו עד שהכיפה התרוממה הבינו התלמידים בפחד ויראת ה' הגדולה מאוד בו שרוי רבם והיו נשמטים מאצלו.

הרה"ק בעל האבני נזר זיע"א היה נוסע נסיעות להרה"ק בעל החידושי הרי"ם זיע"א ובימים ששהה אצלו היה האבני נזר נכנס לשמוע את שיעוריו של החידושי הרי"ם, ושאלו אותו וכי מה ענין יש לכם להכנס לשיעורים? והשיב שבשיעורים רואים כיצד החידושי הרי"ם לובש צורה ופושט צורה ודרגא זו אני בא לראות.

בהקלויז ברוז'ין ישבו פעם החסידים והסבו לסעודת מלוה מלכה, ופתח הרה"ק מרוז'ין זיע"א את דלת חדרו ועמד על יד הפתח ואמר: תדעו, הבעש"ט הקדוש לא היה "כביכול", וזקני המגיד לא היה בעל עגלה, וסיפור: הבעש"ט הקדוש התפלל לפני העמוד ונגרר טליתו מעל אבנטו, וניגש המגיד זיע"א וקיפל את הטלית ותחבו באבנטו, ונפל פחד השם על המגיד והתחיל לרעוד והיה בסכנה גדולה עד שהוכרחו להפסיק את הבעש"ט הק' מדבקותו בכדי להשקיט את המגיד מפחדו, והנה הקדמתי ואמרתי לכם שהבעש"ט לא היה כביכול וזקני המגיד לא היה בעל עגלה ובכל זאת כשנגע בלבוש הבעש"ט נפל עליו פחד כזה, התבוננו נא, הרי כל העולם הוא לבושו של הקב"ה שקדושתו מתלבש בעולם, אם כן צריך ליפול יראת ה' על האדם.

"מרומם הוא אלקא בקדמא ובתרייתא", "צבי ואתרעי בן ומסר לנו אורייתא"

מזמור לתודה לנותן התורה שזכינו לחסות בצילא דמהימנותא דכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אשר מעמיד גדודים גדודים של בחורים צורבי מדרבנן אשר יראתם קודם לחכמתם ועומדים בכור המבחן על מאות דפי גמרא, ואברכים מורי צדק יושבי על מדין דינינים וגאונים הנוספים מידי שנה לפאר ולקדש שם שמים, כה יתן ה' וכה יוסיף "ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור" עד ביאת ינון במהרה בימינו אמן.

הג השבועות

יום א' דחג השבועות קודם קריאת התורה נכנס הרה"ק רבי מנחם מנדל זי"ע לחדרו על זמן מועט ובבואו בחזרה לבית מדרשו לקהל חסידיו אמר להם: הכפיה שהיה לכם על קבלת התורה אז בכפיית הרה כגיגית (עיין שבת דף פ"ח ע"א) אני נוטל אתכם מאחריות הלז, ויש לכם כעת הברירה מחדש. השיבו כולם: אנו רוצים בקבלת התורה גם עכשיו. ואמר הרבי ר' יוסלי הנ"ל שראו אז שכל החסידים שהיו שם היה אצלם פסקה זוהמתן כבמעמד הר סיני. ואחר החג ביום אסרו חג אמר הקדוש הררמ"מ לאנשיו כולם: שובו לכם לאהליכם, ופנה אל הרבי ר' יוסלי הנ"ל ואמר לו: ואתה פה עמוד עמדי. אך הרבי ר' יוסלי זי"ע היה מתחרט תמיד על אשר לא שמע אז להה"ק מרימנוב, רק נסע משם תיכף ללובלין להרבי הק' זצ"ל.

טורת מנחם

אהבת ישראל הוא התיקון

פעם אחת בליל שבועות כשנכנס אא"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר] צוק"ל לבית המדרש לסעודה, פנה אל המסובין ואמר בזה הלשון: ליעבע יודישע קינדערלעך! אמרתם תיקון, אבל מה תיקון, פסוק מכאן ופסוק משם וכן הלכות משניות ואגדות מענינים ומקומות שונים שבכל התורה, נמצא כי זה כלל התורה. והנה אמרו חכמינו ז"ל ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, אם כן אהבת ישראל הוא התיקון. אתם אומרים תיקון ואנחנו עושים תיקון, עכלה"ק.

דברי ישראל (פרשת קדושים - הגהות מהרה"ק בעל 'אמרי שאול' ממו"ד זי"ע)

כל אחד ואחד מקבל בקבלת התורה לפי ערכו

בליל שני דשבועות אמר, הכלל הוא כי צריכים לשמוח מאוד בקבלת התורה, כי כל אחד ואחד מקבל לפי ערכו וצריך להאמין שבדואי עתה ישוב מאולתו ויזדכך ויהיה כך, ובלבד שיקבל עליו בלב שלם.

ואמר, והר סיני עש"ן כולו, עש"ן ר"ת ע'ולם ש'נה נ'פש, כשם שהעולם הוא קומה שלימה כך השנה היא קומה וכן הנפש, והעולם הוא בבחינת כלים, והשנה הוא בזמן, והנפש הוא באדם, ובעת קבלת התורה נתיחד הכל, וזהו והר סיני עש"ן כולו, והיכן הגיע להם שבאו להר סיני וקבלו התורה מחמת שנתייחדו כל הבחינות ע'ולם ש'נה נ'פש במקום ובזמן ובאדם ואז היו ראויים לקבל התורה.

בית אהרן

המקבל עליו עול תורה מסייעין לו בכפל כפליים

מרב אדמו"ר הבית אברהם [מסלונים] זי"ע אמר פעם בליל שבועות, איתא בספרי (עקב פסיקתא ח) אם תעזבני יום יומים אעזבך, נמצא כי העזיבה היא כפולה, כי כל כמה שאחד מתרחק לצד אחר, מתרחק השני לעומתו באותו מרחק לצד השני. ואם במדה רעה כך, הרי מדה טובה מרובה ת"ק פעמים וכשאחד מקבל עליו עול תורה, מסייעים לו מן השמים בכפל כפליים והרבה יותר מזה.

מוזקנים אבתובן (חלק א')

ויתיצבו בתחתית ההר, פירוש שכל המעמד ומצב לקבלת התורה הוא מה שעמדו בתחתית ההר בנמיכת רוח ובשפלות גדול ככלי הריק מכל, ואז היו ראויים לקבל התורה במדריגת הענוה.

וזהו פירוש (שיר השירים ח, ה) מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה. פירוש בחינת מה וענוה ושפלות נעשה לאחותנו ביום שידובר בה במתן תורה. וזה גם כן הרמז בדברי הגמרא שהתחלנו, 'יומא קמא לא אמר להו ולא מיד', פירוש שאמר להם שיהיו בבחינת הענוה שלא יהיו חשובים בעיניהם לכולם, 'ולא מיד' ככלי הריקן מכל אין בו מאומה, ואז יהיו ראויים לקבל התורה.

תפארת שלמה

מי שכל הבלי עולם הזה נדמו בעיניו כי קרמא באגמא הוא יוכל לקבל עליו את התורה

הרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ ז"ל פעם אחת בערב חג השבועות הלך להמקוה וראה שם איש אחד שטבל בהמקוה ואמר לכבוד יו"ט... ומצא האיש חן בעיניו ושאלו מקום מגורו איה וענהו שם בקצה העיר, וביו"ט הלך הרב הקדוש ר' פנחס ז"ל עם הרב הקדוש ר' ייבא לבית הרב בעל מאיר נתיבים ז"ל לקדם פניו ברגל. וסיפר להם הה"ק ר' פנחס ז"ל הנ"ל ואמר לילך לבית האיש הנ"ל ולאשר הבינו כי הרב אב"ד לא ירצה לילך שמה, כי פחיתת הכבוד לפניו, אמר הה"ק רבי פנחס ז"ל שראה אתמול שרוח הקודש חופף על האיש הנ"ל ונעתר הרב לדבריו והלכו ששתם יחדיו ויבואו לבית האיש והיה עני מאוד ונסכה שיחתם מענין שטיחת העשבים בחג שבועות ואמר האיש הנ"ל: אתמול בהמקוה נפל בפומי מילתא יען אמרו רז"ל (עירובין דף כ"א כב.) דאמר רב אדא מי שלימו קרמא באגמא היינו מי שכל הבלי עולם הזה נדמו בעיניו כי קרמא באגמא זהו יוכל לקבל עליו את התורה, ודפח"ח (וזהו היה נסתר).

שיח שרפי קודש

היה מתיירא משבועות יותר מראש השנה

שמעתי על קדוש ה' רבינו ברוך [ממעזיבון] אור עולם נכד הבעש"ט שהיה אומר שהוא מתיירא משבועות יותר מראש השנה, כי בראש השנה העיקר מהמשפט והדין על הגשמיות, אבל שבועות אמרו רז"ל (ו"ה פ"א מ"ב) ועצרת על פירות האילן, ופירש בזוהר הק' (ח"ב קא ע"א) על נשמות ישראל.

בוצינא דנהורא

החסידיים שהכריזו שרוצים בקבלת התורה גם עכשיו

כתב ש"ב הרב הגאון וכו' מ' זאב דוד הכהן שליט"א דיכטוואלד אבד"ק גארשקוב: נודע לי ממקור נאמן שסיפר הה"ק ר' יוסלי מיארטשוב וטאמשוב זצ"ל שבעת אברכותו היה דר בגאליציא והיה מחסידי הרבי מלובלין זצ"ל, ופעם אחת על חג השבועות לא היה יכול לנסוע ללובלין ונסע לרימנוב, ובהיותו שמה בבוקר

בכל שנה ושנה נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם

ביום הזה באו מדבר סיני (שמות יט, א). ופירש רש"י לא היה צריך לכתוב ביום הזה אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם. נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סיני, מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע, כמ"ש חז"ל (שבת פט.) סיני שבו ירדה שנאה לעובדי כוכבים ומזלות, רצונו לומר למעשה עובדי כוכבים ומזלות. ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה. וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו כמ"ש. באו מדבר סיני, רצונו לומר שעשאו עצמם כמדבר הזה שהוא ריק ואין בו שום דבר טוב. גם הם חשבו עצמם כמדבר שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

עבודת ישראל

עתידי משה רבינו לדבר בכל דור ודור עם כל אחד ואחד הבא לטהר ולקבל התורה עליו

משה ידבר, לשון עתיד, כי עתיד הוא משה רבינו לדבר בכל דור ודור עם כל אחד ואחד הבא לטהר ולקבל התורה עליו כי התפשטותא דמשה בכל דור ודור, והאלקים יעננו בקול, להכניס ולייחד הקול בהדיבור.

בית אהרן

עיקר הכנה לקבלת התורה היא השפלות

יומא קמא לא אמר להו ולא מידי (שבת פו, ב). הנ"ל לבאר על פי המשנה במסכת אבות (ב) חמשה תלמידים היו לו לר' יוחנן בן זכאי הוא היה מונה שבחם. ולכאורה צריך להתבונן בדבר זה, רב גדול ונשיא הדור כר' יוחנן בן זכאי אשר היה חי ק"כ שנה לא יהיה לו רק ה' תלמידים הלא הוא היה המנהיג לכל ישראל, גם הדקדוק לשון הוא היה מונה שבחם. רק באמת היו לו כמה תלמידים רק מחמת שהיו בעצמם יודעים מעלתם והיו חשובים בעיניהם אך החמשה תלמידים הללו היו נמוכי רוח ושפלים בעיני עצמם ולא היו יודעים כלום ממעלתם. לכן דייקא הוא היה מונה שבחם. והם היו עיקר מכל התלמידים שיהיו ראויים לקבל ממנו, כי עיקר הכנה לקבלת התורה היא השפלות להיות בחינת מקבל כמו ששמעתי בשם הרב הקדוש מוה' משה ליב [מסאסוב] ז"ל (בראשית מד, יז), האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד, כאשר דרך הגביע שהוא כלי המקבל צריך להיות עומד למטה מכלי הנשפך ממנו לתוכו כי אם הוא עומד למעלה איננו יכול לשפוך בתוכו, כן התלמיד צריך להיות שפל בדעתו נגד הרב המשפיע לו ואז יהיה ראוי לקבל ממנו. ובזה פרשתי הפסוק (שמות יט.

פרשת נשא

(יבמות ס"ב ע"ב) השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה, או כאשר יהיה לו הברכה בעבודת ה' יתברך אז **וישמר** מאשה רעה. **יאר ה' פניו אליך** הוא נגד בנים כי בנים טובים וצדיקים מאירים את פני אביהם לעד, וכל המעמיד בן צדיק כאלו לא מת (ב"ב קט"ז ע"א). **ישא ה' פניו אליך** נגד משרתיו ועבדיו שיהא לך נשיאות פנים מהם לשמוע בקולך תמיד, **וישם לך שלום** ע"ד שאמרו חז"ל (תנד"א כ"ג) מי שיש לו שפחה בביתו מריבה בביתו, לכן הוצרך לברכה להיות שלום בביתו.

בית יעקב (להרה"ק רבי יעקב אהרן מאלכסנדר זצוק"ל)

בגמרא (סוטה ב') **למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין**. והנה בתורה הקדושה נאמר פרשת נזיר אחר פרשת סוטה ובתורה שבעל פה בגמרא נסדר מסכת נזיר קודם מסכת סוטה. דהנה להבין הענין מה זה שצריך להזיר את עצמו מפני שרואה אחר שקלקל.

ויש לומר שהוא כענין אמרם ז"ל מחוי במחוג קמי מלכא שלפני המלך הדרך לרמוז ברמיזות. ותורה שבכתב נקרא קמי מלכא לפני מלך מלכי המלכים והרמיזות הוא הבת קול שיוצא בכל יום שמזה בא ההרהורי תשובה בלב כידוע. וכן כל עניני המעשים אשר יארע לפני האדם בהזדמן המה רמיזות מלעילא שיקח לו מהם רמיזא דחכמתא כידוע **מהרבי ר' זושא [מאניפוליא]** זצ"ל שהלך בדרך ונזדמן שנפל לערל אחד עגלה עם שחת (הנקרא הא) וביקש ממנו שיעזרו להקימו והשיב שאינו יכול. אמר לו הערל יכול אתה אבל אינך רוצה אמר הרבי ר' זושא לעצמו שמע מה אומר לרמוז על ה' תתאה שנפלה וביכלתי להקימה ואיני רוצה. וכמו כן המה כל הענינים שנזדמן לפני עיני האדם המה רק לרמזים לפניו. ולכן נזכר בתורה שבכתב סוטה קודם נזיר שמזה שנזדמן לראות זאת צריך להבין שבטח צריך להזיר עצמו מן היין. ובתורה שבעל פה בגמרא נסדר נזיר קודם סוטה. והוא כענין אמרם ז"ל באבות איזהו דרך טוב וכו' את הנולד, היינו מצד חכמתו רואה מקודם שמזדמן לפניו מה שיוכל להולד מזה ומזיר עצמו מן היין וכן בכל ענינים. ויש לומר שזהו מה שאיתא בזוהר הקדוש חכימי עדיפי מנביאי כי בנביאי לזמנין שרא עלייהו רוח קודשא אבל חכימי בכל שעתא. כי נביאי המה ענין הרמזים שמקמי מלכא והוא רק בעת שמזדמן לפניו אבל חכימי, היינו מי שרואה תמיד את הנולד מה שיוכל להזדמן לפניו הוא רואה בכל עת ובכל שעה שידע להזהר גם אם לא נזדמן עוד לפניו.

פרי צדיק (אות ג)

שכל הנצוצי קדושה הצריכין להתברר יהיו נברכים ונרכבים בך ואתה תעלה אותם.

וישמר. מכבוד **הרב הקדוש הנ"ל**, **וישמר** מלשון שמרים, ותתפרש הכוונה כמו השמרים המעלים את העיסה מעלה אחר מעלה, כן יעלה אותך הש"י על ידי תורתך ועבודתך מעלה אחר מעלה בעולמות עליונים ובהשגה אחר השגה.

ויש לפרש מלשון שמיר, חזק, שיעשה אותך חזק כברזל וכשמיר המפוצץ סלעים בנגעו במ.

ויחנך. מכבוד **הרב הקדוש הנ"ל**, **ויחנך** מלשון חוני, שיעשה אותך כחוני המעגל, שתהיה מתחטא לפניו כבן המתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו כמ"ש בגמרא [תענית יט].

אגרא דכלה

יְבָרְכֶךָ וְגו' יָאֵר ה' וְגו' יִשְׂא ה' וְגו' וְיִשֵּׁם לְךָ שְׁלוֹם (ו, כד-כה-כו)

וגם אציין בענין זה מה שחנני הש"י על פי דברי מורי בוצינא קדישא [הרה"ק רבי יצחק **מווארק** ז"ל כאשר ישבו לפניו גדולי ישראל ונפל בפיהם דבר שכל דבר הבית תולה בהמשרת והשליח, אם הוא איש טוב נתהפך הכל לטוב כמו שמצינו ביוסף (בראשית ל"ט, ג') וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו וכמבואר במדרש שם, ואמר להם מורי ז"ל גם אנכי היה בדעתי כן, אמנם אחר כך נתברר לי ממורי ז"ל שהכל תולה בבעל הבית, וסיפר להם איך בימי נעוריו היה לו עגמת נפש וצער מאשתו והוא סבל הכל, אמנם כאשר ראה העגמת נפש והעינוי שהיה להמשרתים שלו ממנה לא היה יכול לשית עצה בנפשו אם לסבול גם זה ושלא להתקוטט עמה כי גם עבורו לא היה מתקוטט עמה אם לא, ואמר בלבו שיסע למורו הה"ק מו"ה **דוד מלעלוב** ז"ל לשאול אותו על זה, וכאשר בא אליו ושאל אותו, והשיב לו בזה הלשון מה תאמר לי אמור לעצמך, וחשב בזה איזה זמן שיבין פירוש הדברים, עד אשר מצא בשם **הבעש"ט** זצלה"ה שיש מחשבה דבור מעשה, אחד כנגד אשתו ואחד כנגד בנים ואחד נגד משרתיו, וכאשר אדם זוכה לתקן אלה השלשה בחינות מחשבה דבור מעשה יתהפכו כולם לטובה, ואז הבין פירוש דברי רבו הקדוש כי הכל תלוי בעצמו. ובזה תבין פירוש הכתוב **כה תברכו את בני ישראל אמור להם**, להם דייקא שהכל תלוי בהם בכהנים או בצדיקים עובדי ה' בעצמם ובמעשיהם הטובים, שאם יזכו אז ברכתיהם יעשו רושם ויצליחו ויעשו פרי, והג' פסוקים של ברכת כהנים הם נגד אשה, ובנים, ומשרתיו וכל בני ביתו וממונו ורכושו, שהם נגד מחשבה דבור מעשה אשר צריך אדם לקדש ולטהר אותם.

וזהו **יברכך ה'** נגד אשתו כמו שאמרו חז"ל

מה שאמר **אדמו"ר אבי** [הרה"ק בעל **דברי שמואל מסלונים**] ז"ל בשם **הרה"ק מטשרטקוב** ז"ל על שבת שאחרי חג השבועות, שהעולם קוראין אותו שבת נאך (אחרי) שבועות, ואמר **כי השבת הזה הוא נאך (עוד) א שבועות. כי בשבת שאחרי החג עדיין נמשכת הארת החג**. ואותו דבר בכל שבת שאחרי חג.

בית אברהם (פרשת בראשית ד"ה שבת בראשית)

נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן (ד, כב)

יש לרמז כי פרשה זו קורין רוב פעמים שבת אחר חג השבועות, כי עיקר בריאת העולם חידוש העולם בגשמיות היה בלי שום אתערותא דלתתא רק מחסד עליון וכמו כן נתינת התורה הקדושה לישראל היה בחסד דלעילא בלי הכנה השלימות לזה, וזה היא נוקב והולך שנשפע תמיד אור תורה לכל ישראל מחסד עליון מחדש, וזש"א נותן התורה, לשון הוה, וזש"א חז"ל בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, שנשפע מחדש אור תורה בחסד עליון, והנה **כשמתנוצץ אור קדושת שבת קודש אור אמת יודע כל אחד ואחד מצבו שמצדו הוא רחוק מקבלת התורה הקדושה ושיהיה כלי מוכשר לקבל מצד שלימות הכנה, וקורין פרשת נשא את ראש בני גרשון גם הם, להעלות למעלה ראש אותם שהולכים בדעתם שנתגרשו ונתרחקו מקדושה, כי נוקב והולך אור נתינת התורה מחסד עליון אף בלי הכנה השלימות מהאדם.**

תפארת שמואל

פֶּה תְּבָרְכֶנּוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם (ו, כג)

חסיד אחד ביקש מהמגיד **הקדוש [מטריסק ז"ע]** שיברך אותו, המגיד הקדוש היה דרכו ליטול סכום מה בעבור הברכה, ואמר לו המגיד לאותו חסיד, שיתן הסכום ואזי יברך אותו, ואמר החסיד, וכי משום שאין לי ליתן איני ראוי לברכה, ואמר לו המגיד יברכך ה', ושאל החסיד מדוע למי שמשלם מברך אותו רבינו, ולי אומר שיברכני ה', והשיב לו המגיד, כך כתוב בתורה, **כה תברכו את בני ישראל**, אם תברכו להם כה בלא מעות **אמור להם יברכך ה'**.

ספרן של צדיקים

יְבָרְכֶךָ וְגו' וְיִשְׂמְרֶךָ וְגו' וְיַחְנֶךָ (ו, כד-כה)

יברכך. שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מו"ה **יעקב יצחק זצוק"ל מ"כ בלובלין**, **יברכך** מלשון בריכה, יעשה אותך כבריכה (והכוונה כמו שמשקים מבריכה מים כן על ידך יושפע כל הטובות בכל העולמות).

ויש לפרש **יברכך** מלשון המברך את האילן,

בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני (יט, א).

יש להבין כפל הלשון באו מדבר סיני, ובפסוק הבא נאמר גם ויבאו מדבר סיני.

ויבואו על פי מה דאיתא בשל"ה הק' (שער האותיות ק'-ש"ג) שאם על כל חטא ועון צריכים להתענות ולהסתגף כמספר התעניות שכתבו המקובלים לכל חטא וכמספר הפעמים אשר חטא, נמצא שיכלו שנותיו והתשובה לא תכלה, ומה תקנתו שיקבל על עצמו כל סדר התיקונים אפילו יחיה אלף שנים, ואז אף אם ימות יקבלנו הקדוש ברוך הוא כאילו חי זמן רב והיה עושה סדר תשובה זו כל כך פעמים כמו סך הפעמים שחטא, מאחר שהוא מוכן ומזומן לעשות כן לעולם ועד, כי הקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה (קידושין מ, א). נמצא שעל ידי שיקבל האדם על עצמו בלב שלם כנ"ל שלא ישוב עוד לכסלו, הקדוש ברוך הוא מצרף המחשבה טובה למעשה, ויושלם התיקון במה שפגם.

וזהו שמרמזו הפסוק כאן, דכיון שיצאו ישראל ממצרים היינו שיצאו מטומאת מצרים, על מנת שלא ישובו לחטאם, מיד "ביום הזה באו מדבר סיני" זכו לקבלת התורה.

(ברכת משה)

ויתיצבו בתחתית ההר (יט, יח).

איתא בגמרא (שבת פח, א) א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה עליהם הקדוש ברוך הוא הר כגיגית ואמר להם אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם

והקשו התוס' שם לאיזה צורך כפה עליהם הר כגיגית הא כבר הקדימו נעשה לנשמע, יעו"ש.

אולם יתבאר על פי דברי הגמרא (שם פט, א) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא תנה הודך על השמים (תהילים ת, ב), והחזיר להם משה תשובה כלום יצר הרע יש ביניכם, מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, הרי שמי שאין לו יצר הרע אין לו שייכות לקבלת התורה.

והנה כשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתן כאמרם ז"ל (שבת קמו, א), והיה לבם חלל בקרבם מהיצר הרע, ואם כן מעתה שוב אין להם שייכות לקבלת התורה, ולכן כפה עליהם הקדוש ברוך הוא ההר, היינו היצר הרע, שלצדיקים נדמה להם כהר (סוכה נב, א), ופירושו, שהמשיך הקדוש ברוך הוא על ישראל את ענין היצר הרע לזמן מה, כדי שיהא להם שייכות לקבלת התורה.

(ברכת משה)

משה ידבר והאלקים יעננו בקול (יט, ט).

איתא בגמרא (ברכות מה, א) והאלקים יעננו בקול, בקולו של משה.

ויבואר דבא לרמז, דכפי שהאדם מבקש מאת השם יתברך, כן יעננו האלקים, וזהו בקולו של משה כפי מדת בקשתו של משה רבינו ע"ה.

(ברכת משה, תש"מ)

וכל העם רואים את הקולות (כ, טו).

פירש רש"י ז"ל רואין את הנשמע, והתמיהה מפורסמת, איך שייך לראות דבר הנשמע.

אך ידועים דברי הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זיע"א על הפסוק (תהלים לח, ד) אין שלום בעצמי מפני חטאתי, דקודם חטא אדם הראשון, היה בכל אחד מאיבריו של האדם גם הכח והחושים של שאר האיברים, ואחר שחטא אדם הראשון נפרדו כחות האיברים אלו מאלו ולכל אבר נתייחד כח המיוחד לו בלבד, כמו חוש הראות להעין, וחוש השמע לאוזן וכיו"ב, וזהו "אין שלום בעצמי" מה שאין שלום בין האיברים להיות כח כולם משותף בכל אבר ואבר, הוא "מפני חטאתי" חטא אדם הראשון, ע"כ דברי קדשו.

וזהו גם כן הענין שמצינו במשה רבינו ע"ה, שאחרי שלא הסכים הקדוש ברוך הוא שיכנס לארץ ישראל, בקש לכל הפחות לראות את הארץ וכמו שאמרו חז"ל (מכילתא, בשלח, ויבא עמלק פרשה ב) אמר לפניו רבוננו של עולם א"כ אראנה במראית העין, ולכאורה מה הרויח בראיה זו אחר שלא נכנס לתוכה, אלא שמשה רבינו ע"ה היה במדרגת אדם הראשון קודם החטא, והיה שלום בעצמו, וכל קומתו נכללה בראייתו ולכן גם רגליו שעמדו על הארץ ראו את ארץ ישראל, והרי זה כאילו נכנס בתוכה.

והנה אמרו בגמרא (שבת קמו, א) ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, והיו בבחינת אדם הראשון קודם החטא (זוה"ק ח"א נב, א), ובכל אבר מאבריהם השתתפו כל הכחות והחושים של האיברים כולם, ובעבור כן יכלו שפיר לראות את הנשמע, כי בכח הראות שלהם נשתתף גם כח השמיעה.

(ברכת משה, תשי"ז)

דברות קודש

ענין שכפה הקב"ה הר כגיגית

פ"א אמר כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א בענין מה שכפה הקב"ה עליהם הר כגיגית כדי שיהיה במסירות נפש ואז יהיה לזה קיום, ולכן גם בחסידות היה עוררים בתחילה כדי שיהיה לזה קיום, ע"י המסירות נפש של תלמידי הבעש"ט.

(מכתבי הרה"ח שמחה מנחם קרקובסקי)

וירד משה מן ההר אל העם

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א שבאחת מן השנים נסע התפארת שלמה אל הרה"ק מצאנו זיע"א לשהות אצלו בחג השבועות וקהל עדתו נשארו בראדאמסק, ובא לצאנו איזה ימים קודם שבועות, אמר לו הצאנוער רב מפני מה באתם אלי והנחתם הקהל לבדם, השיבו התפארת שלמה כי בא לקחת שפע ברוחניות ולא עליו מוטל המלאכה לדאוג עבור כל הקהל, השיב לו הצאנוער רב, גבי משה רבינו מצינו שנאמר (שמות יט, יד) וירד משה מן ההר אל העם, והביא ברש"י הק', מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם, ולכאורה מה עסקים היו למשה

יום אחד בלבד לזכר קבלת התורה שניתנה בו ביום, ומצות תלמוד תורה נמשכת גם לאחר חג השבועות בכל תקופת השנה.

(תשנ"ג)

שבועות כיום כיפור

ידוע מהרה"ק בעל האוהב ישראל מאפסא זיע"א שפעם אחת הסתפק בחג השבועות אם בייך ברכת שעשה לי כל צרכי, והסביר אח"כ למה נסתפק, כי היה נדמה לו שהיום יום הכיפורים.

ויש לומר הטעם בזה, דהנה מה שנתייחד יום הכיפורים ליום סליחה וכפרה הוא לפי שבו ביום ירד משה מהר סיני עם הלוחות שניות, ונדע כי מחל השי"ת לישראל על כל עוונותיהם, והרי דברים קל וחומר אם יום נתינת הלוחות השניות נתקדש לדורות ועיצומו של יום מכפר בכל שנה ושנה, יום שבו ניתנו לוחות הראשונות היינו יום חג השבועות, על אחת כמה וכמה שמסוגל אותו היום למחילה סליחה וכפרה, ולהשפיע שפע קודש על עם ישראל כמו ביום הכיפורים.

(תשנ"ד)

רבינו ע"ה קודם מתן תורה, אלא הכוונה עסקיו ברוחניות, שלא הלך לעסקי הרוחניות של עצמו אלא אל העם להשפיע שפע קודש לעם.

את מצות תלמוד תורה א"א להגביל בזמן

כל הרגלים נוהגים שבעה ימים לבר מחג השבועות שאינו נוהג אלא יום אחד בלבד. והטעם יש לומר לפי שחג המצות וחג הסוכות נתייחדו במצוות מיוחדות כמצות אכילת מצה ומצות סוכה ומצות ארבעה מינים, ומצוות אלו שייך להגביל בזמן שיהיו נוהגות שבעה ימים בלבד, אבל חג השבועות נקרא בפי חז"ל עצרת (עי' פסחים סח: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם), כי אין בו אלא עצרת ממלאכה, כי לא נצטוו בו במצוות מיוחדות, אלא נזכר ונעשה בכל שנה ושנה להודות ולהלל לשמו הגדול על נתינת התורה לנו, נמצא שחג השבועות נתייחד בתורה הק', ומצות תלמוד תורה לא שייך להגביל לזמן מיוחד, שהרי היא נוהגת בכל עת ובכל שעה, ולא שייך לומר שבשבעה ימים אלו נוהגת ותו לא, לכן חג השבועות אינו נוהג אלא

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א – רב ומו"צ בקהילתנו

א. המנהג להיות נעורים בליל שבועות טעמה וסגולתה.

א. כתב המשנה ברורה [סימן תצד סק"א]: איתא בזוהר שחסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן.

ב. ואיתא בשו"ע האריז"ל: דע שכל מי שבילילה לא ישן כלל והיה עוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק.

ג. והטעם כתב במגן אברהם על פי פשוטו, שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להעיר אותם לקבל התורה כדאיתא במדרש, לכך אנו צריכים לתקן זה.

ב. מי שרוצה לשתות כמה כוסות משך הלילה מה דינו לענין ברכה.

הרוצה לשתות כמה כוסות בלא שיעור הפסק גדול, כך שלא יעבור שיעור עיכול שיפסיד על ידי זה ברכה אחרונה, אזי כשמברך ברכה ראשונה על כוס הראשון יכוין על מה שישתה אחר כך, ויברך ברכה אחרונה כשיסיים לשתות קודם שיעבור זמן שיעור עיכול, אמנם כיון שקשה לשער זמן שיעור עיכול, טוב יותר לברך ברכה ראשונה ואחרונה על כל כוס ששותה. [שו"ת מנחת יצחק ח"ה סק"ב].

ג. טבילה לפני עלות השחר.

זמן הטבילה הוא מעט קודם עלות השחר. [שער הכוונות ע"ג]. וההולך לישון אחר עלות

לאכול את הגבינה בכלי. [פר"ח, בה"ט, ערוך השולחן, שם].

ד. לכתחילה יש להיזהר שלא לאכול בסעודה אחת מאכלי חלב ובשר, גם אם המתין חצי שעה ביניהם, וכלשון הזוהר הק', שלא לאכול בשר בחלב "בסעודתא חדא", אלא מברך תחילה ברכת המזון או ברכה אחרונה. [שכנה"ג, של"ה, באר מים חיים פר' וירא]. אמנם בדיעבד אם קינח והדיח היטב את פיו, מותר לאכול בשר מיד. [מ"ב סימן תצד סקט"ז, והוסיף שם, דיש להיזהר ליקח מפה חדשה כשהולך לאכול בשר, ובפ"ת שם סק"ח הביא מהרדב"ז דבזמנינו שהמנהג לתת המאכלים לתוך כלים, די בהיפוך המפה].

ה. לאחר אכילת גבינה צהובה, יש מחמירים להמתין שש שעות כדין גבינה קשה. [הגר"ש אלישיב, ובעל שבת הלוי]. ויש סוברים דדין גבינה צהובה כדין גבינה רכה ולשיטתם אין צריך להמתין יותר מחצי שעה. [שו"ת באר משה, הגר"י פישר, ויבלחט"א הגר"מ סירוטה].

ה. שכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון של יום טוב.

אנשים שלדעת כל הפוסקים חייבים לאכול פת בב' סעודות של יום טוב, אם שכחו לומר יעלה ויבוא בברכת המזון, צריכים לחזור ולברך. מאידך נשים שלדעת כמה פוסקים אינם חייבות לאכול פת ביום טוב, אינם חוזרות לברך. [שו"ת שבט הלוי ח"ד סי"ח, וח"ו סי"א, ושו"ת באר משה ח"ג סל"ח, ע"פ שו"ת הגרעק"א קמא ס"א שחיוב אכילת פת אינו משום שמחה אלא משום עונג ונשים אינם חייבות בזה]. ויש אומרים שגם נשים צריכות לחזור ולברך. [הגר"ר מאיר סירוטה, דלדעת הרא"ש הביאו ב"י בס' קפח, וכ"כ בשו"ע הרב סי' קפח ס"י, חיוב אכילת פת ביום טוב הוא משום שמחה, שגם נשים חייבות בזה].

ט. איך מחממים בלינצס או מאפה חלבי על פלטה בשרית.

הרוצה לחמם בלינצס או מאפה חלבי על פלטה בשרית, יניחם תוך שני תבניות אלומיניום, ודווקא באופן זה יכול לחמם על הפלטה, דאפילו אם ישפך מרק בשרי או שאר דבר נוזל על הפלטה הבשרית, אין הבלניצס או המאפה החלבי יכולים לקבל בליעה מהם, דבין שני התבניות אין שום דבר נוזל. [ע"פ הרמ"א יו"ד סי' צ"ב ס"ח, וסו"ס צ"ג].

י. שלא לטלטל עציץ עם פרחים חיים.

א. אין לטלטל בשבועות עציץ עם פרחים חיים, לפי שבטלטלו לפעמים יכול לעבור באיסור זורע וקוצר. [כמבואר בשו"ע או"ח סי' שלו ס"ח, הגר"ר יצחק דוד רוטמן].

ב. גם פרחי נוי המונחים בכלי עם מים, כשהפרחים בתהליך פתיחתם, הוראת הגר"ש אלישיב, שלא לטלטלם אלא בנחת, משום שנדנדו המים עלול לזרז את פתיחת הפרחים וגידולם. [הר"ד בשלמי יהודה פ"ג ס"ק סז].

השחר יטבול שנית קודם התפלה. ואם קשה לו לטבול שני פעמים, יש אומרים דנכון יותר לטבול קודם עלות השחר, ויש אומרים דנכון יותר לטבול בעת קומו משנתו קודם התפלה. [מקדש ישראל ער"ד].

ד. הניעור כל הלילה האם צריך ליטול הידים משעלה עמוד השחר.

הניעור כל הלילה, משעלה עמוד השחר צריך ליטול ידיו, דשמא הלילה גורם הרוח רעה, ויטול בלא ברכה. [שו"ע ורמ"א ס"ד סי"ג, ובשערי תשובה שם סק"ג כתב בשם ברכי יוסף ומדרך חיים בשם האריז"ל שהניעור כל הלילה אין רוח רעה שורה על ידיו ואין צריך נטילה כלל, ומכל מקום מסיים שם, דנכון ליטול הידים בלי ברכה כדברי הרמ"א, וכתב בשו"ת בני ציון ח"א ס"ח א"ב, דגם לדעת המחייבים ליטול הידיים מכל מקום אין צריך למהר, ומותר לילך ד' אמות בלא נטילה זו].

ה. ההולך לישון לאחר עלות השחר האם צריך קודם לקרוא קריאת שמע של שחרית.

אם מכיר בעצמו שיתעורר לפני שיעבור זמן קריאת שמע, הולך לישון כך, ויקרא קריאת שמע בזמנה בעת קומו משנתו. ואם מסופק בזה, צריך לקרוא קריאת שמע קודם שהולך לישון. [הגר"מ סירוטה. והגם שתחילת זמן קריאת שמע של שחרית הוא משיכיר, שהוא 50 דק' קודם הנץ החמה, מ"מ בדיעבד הקורא משעלה עמוד השחר יצא. שו"ע סימן נח ס"ד].

ו. הניעור כל הלילה מה דינו לענין ברכות השחר.

א. הניעור כל הלילה, אם הלך לישון לאחר עלות השחר, אזי בעת קומו משנתו יכול לברך כל ברכות השחר.

ב. אם לא ישן כלל, והולך להתפלל ותיקין, אזי אם עשה צרכיו או הטיל מים קודם התפלה, מברך על נטילת ידים. ברכת אלוקי נשמה, והמעביר שינה, ישמע ממי שישן בלילה. ברכת התורה, אם ישן ביום קודם הלילה, ולא למד מיד לאחר ברכת אהבת עולם דערבית, יכול לברך בעצמו, ואם לאו, ישמע ממי שישן בלילה. ושאר ברכות השחר יכול לברך בעצמו. [ע"פ שו"ע ונו"כ, ס"ד סי"ג, סמ"ו ס"ח, סמ"ז סי"ב].

ז. המתנה בין מאכלי חלב ובשר והמסתעף.

א. מנהג העולם להמתין לפחות חצי שעה בין אכילת גבינה לבשר. ומה שכתב הזוהר הק' שלא לאכול בשר בחלב "בשעתא חדא", יש שפירשו דכונת הזוהר הק' להצריך המתנת זמן מועט שהוא לערך חצי שעה. [מטה ראובן סקפ"ו, שו"ת מהרש"ג יו"ד ח"א סי"ג].

ב. ואפשר שמטעם זה אין מחמירים לקנח ולהדיח את הפה. [מעדני השולחן סימן פט במטעמי השולחן סק"י, והגר"מ סירוטה סבר דגם כאן יסבור הש"ך דאין צריך קינוח והדחה].

ג. גם אין מחמירים לבדוק את הידים אם הם נקיים משיירי גבינה שנדבקה בהם, אם הדרך

לאור המצב

מתבקשים כל קהל אנ"ש -

אנשים נשים וטף

לקבל על עצמם

בל"ג לברך בכל פעם

את ברכת

"אשר יצר"

בכוונה גדולה

ואם אפשר עדיף מתוך הכתב
לרפואת חבינו היקר האברך
יעקב בן מחלה

ה' ירפאהו ויחלימהו בתושה"י
* * *

למשך חודש ימים

החל מט"ו אייר שב"ק אמור

עד יום א' ט"ו סיון

(למחרת בהעלותך)
* * *

וכשהצגנו הדבר לפני

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
אמר שהוא דבר גדול וחשוב
מאד ורבה סגולתה לרפואה
שלימה על הבריאים שלא
יחלו ועל החולים שיתרפאו

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ח ר' **בעריש רוטמן** שליט"א
ולאביו ידידנו הנכבד
הגאון החסיד רבי **יצחק דוד** שליט"א
פאר אנשי שלומנו
לרגל שמחת אירוסין בתו ונדתו הכלה החשובה תח"י
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות
רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד
הרה"ח המפורא ר' **אברהם ברוך בלז** שליט"א
מחשובי ומפארי אנ"ש
לרגל שמחת חולדת הנכד
בן אצל בנו ידידנו הנכבד האברך החשוב
הר"ר **שבתאי** הי"ו
יה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת
דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' **מרדכי זרח גולדברג** שליט"א
ראש כולל דת יהודית בבית מדרשנו הגדול
ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
מסור בלב ונפש לכל מפעלות חצר קדשנו
הרה"ח המפורא ר' **יעקב יצחק** שליט"א
לרגל שמחת הכנס בנו נכדם
כמר **שמעון נתן נטע** הי"ו
לנועם עול תורה ומצוות

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' **יצחק יעקב טיקוצקי** שליט"א
מסור בלב ומחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשנו אלעד
ולאביו ידידנו הנכבד מגוע אראלים ותרישיים
הרה"ג ר' **אברהם יהודה** שליט"א
ולחמיו ידידנו הנכבד
הרה"ח המפורא ר' **שאול גליק** שליט"א
ולזקינו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **אליהו** שליט"א
לרגל שמחת הכנס בנו נכדו נינו
כמר **שמעון נתן נטע** הי"ו
לנועם עול תורה ומצוות

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד מגוע אראלים ותרישיים
הרה"ח ר' **משה דוב הכהן רוזנפלד** שליט"א
מחשובי אנ"ש העומד לימינו בכל עת במסירות נפלאה
לרגל שמחת אירוסין בתו
החתן המופלג בתו"ש עדי לראון ולתפארת
הבה"ח **רפאל הכהן** הי"ו
מחשובי חבורת החבורים ומככרי מפעל התורה
"חביבותא דבי שמעון"
עב"ג הכלה החשובה תח"י
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות
רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מלך טוב חמה ולבגות

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא,
העושה חסד לאלפים ובפרט להכנסת אורחים
ואש"ל למען אנ"ש במסירות נפלאה
הרה"ח ר' **אברהם אנשיל קאפ** שליט"א
י"ו עזרת אחים
ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **יעקב אשר** שליט"א
לרגל שמחת אירוסין בנו נכדו
החתן המופלג בתו"ש עדי לראון ולתפארת
הבה"ח **אהרן** הי"ו
מחשובי חבורת החבורים ומככרי מפעל התורה
"חביבותא דבי שמעון"
עב"ג הכלה החשובה תח"י
בת ידידנו הנכבד מחשובי חסידים בעלזא
הרה"ח **אשר לנגה** שליט"א
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות
רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ובאו כולם בברית יחד

קה זכות ותרום
לרשת הכוללים
אברכים מצויינים
'חדוותא דרבי שמעון'
ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א
בבית מדרשנו הגדול ובבית מדרשנו ברמה ד'
מהם מורי הוראות מרביצי
תורה ות"ח מופלגים עמלי
תורה מתוך הדחק
וזכות התורה ורבותיה הקי' יעמוד לכם להתברך
בכל מילי דמיטב ולכל מיני ישועות ורפואות, זיוונים
הגונים, זרע של קיבוצא ונחת מכל יוצ"ח
לתרומות בנדרים פלוס ע"ש 'אהל מועד'
או אצל הרה"ח ר' אהרן לוסיג שליט"א - משב"ק

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **שמעון ז"ל**
בן הרה"ח ר' **אלנסנדר**
זושא ז"ל הויזמאן
מנחתו כבוד בעיר חברון
מקורב לרבו"ק זיע"א
נלב"ע י"א סיון תרע"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י נכדו ידידנו הנכבד
מחשובי אנ"ש
הרה"ח ר' **יוחנן וייס** שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **יהודה** בהה"ח ר'
שמואל שמעלקא ז"ל
נלב"ע י' סיון תשכ"א
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנו ידידנו הנכבד ראש
וראשון לכל דבר שבקדושה
הרה"ח ר' **שמואל שמעלקא פלמן** שליט"א

גם אני קבלתי ע"ע כהוראת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א:
להמשיך להוסיף זכויות
ולברך 'ברכת המזון
מתוך הסידור'
לישועת הכלל והפרט

נדבת ידידנו הנכבד העומד לימננו

במסירות נפלאה נבל עת
יוסף הרה"ח ר'
טיקוצקי שליט"א
לטרונ זקינו
אור שבעת הימים
הבעש"ט זיע"א
ולעילוי נשמת אחיו
הגה"ח ר' **חיים אייזיק** זצ"ל
בן יבלח"א הרה"ח המפורא רבי **אליהו** שליט"א

לעילוי נשמת

האשה הצרה בת קדושים
מרת **חיה** ע"ה
בת הרה"ח ר' **ישראל**
יהודה זצ"ל
נלב"ע חג השבועות תשע"ג
תנצב"ה
הונצח ע"י בנה
הרה"ח ר' **אהרן לוסיג** שליט"א
משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל יומא דהילולא

של כ"ק האדמו"ר הרה"ק
רבי **אברהם מרדכי**
בן הרה"ק
רבי **יהודה אריה**
לייב זצוקללה"ה זיע"ע
בעל האמרי אמת מגור
נלב"ע ביום חג מתן תורתנו תש"ח
תנצב"ה
נדבת נכדו הרה"ג צנא מלא ספרא חריף
ובקיי טובא פה מפיק מרגליות מעין
הנובע בכל מכמני התורה והחסידות
אברהם ברוך ורדיגר מהדר"ר שליט"א

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכיו"ח להצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות

© כל הזכויות שמורות למערכת גליון 'אהל מועד'
ואין רשות להעתיק בלי רשות מהמו"ל בטל': 052-7160388